

CS

CS

CS

KOMISE EVROPSKÝCH SPOLEČENSTVÍ

V Bruselu dne 5.11.2008
KOM(2008) 674 v konečném znění

SDĚLENÍ KOMISE RADĚ A EVROPSKÉMU PARLAMENTU

Strategie rozšíření a hlavní výzvy 2008–2009

{SEK(2008) 2692}
{SEK(2008) 2693}
{SEK(2008) 2694}
{SEK(2008) 2695}
{SEK(2008) 2696}
{SEK(2008) 2697}
{SEK(2008) 2698}
{SEK(2008) 2699}

SDĚLENÍ KOMISE RADĚ A EVROPSKÉMU PARLAMENTU

Strategie rozšíření a hlavní výzvy 2008–2009

1. Úvod

Rozšiřování je jedním z neúčinnějších politických nástrojů EU. Slouží strategickým zájmům EU v oblasti stability, bezpečnosti a předcházení konfliktům. Přispělo ke zvýšení prosperity a možností růstu, ke zlepšování propojení hlavních dopravních a energetických os a k posílení postavení EU ve světě. V květnu 2009 EU oslaví páté výročí svého rozšíření z roku 2004.

Současný plán rozšíření pokrývá země západního Balkánu a Turecko, jež mají možnost stát se členy EU, pokud splní nezbytné předpoklady. Evropská perspektiva přispěla k míru a stabilitě a pomohla partnerům vypořádat se s velkými výzvami, jako bylo např. vyhlášení nezávislosti Kosova, a zároveň zachovat regionální bezpečnost. Nabízí zemím západního Balkánu i Turecku silnou podporu při provádění politických a hospodářských reforem. Strategickým zájmem EU je zachovat dynamiku tohoto procesu na základě dohodnutých zásad a podmínek. Tento zájem posílit stabilitu je patrný zejména z hlediska současných výzev, kterým čelí oblasti ležící východně od EU, mj. také jižní Kavkaz.

Strategický význam Turecka pro EU se dále zvýšil v klíčových oblastech, jako je zabezpečení energie, předcházení konfliktům a jejich řešení a regionální bezpečnost na jižním Kavkazu a na Blízkém východě. Vztahy země s EU, které země vyvíjí prostřednictvím jednání a příslušných probíhajících reforem, jí dávají větší sílu udržovat stabilitu v regionu, před kterým stojí mnoho úkolů. Současné bezpečnostní podmínky v Evropě rovněž vyžadují konsolidaci stability a posílení reforem v zemích západního Balkánu.

Na tomto základě je důsledné uskutečňování obnoveného konsensu ohledně rozšíření, jenž byl formulován Evropskou radou na jejím zasedání v prosinci 2006, důležitější než kdykoliv dříve. Tento konsensus je založen na zásadách upevnění závazků, spravedlivých a přísně vymezených podmínek a lepší komunikace s veřejností, spolu se schopností EU integrovat nové členy.

EU podnikla kroky ke zlepšení kvality procesu rozšíření, přičemž zohlednila především zkušenosti získané při dřívějším rozšiřování. V současné době se tak pozornost zaměřuje od počátku více na právní stát a řádnou veřejnou správu. Míra, ve které se kandidátská nebo potenciální kandidátská země přiblíží EU, odráží míru jejích politických a ekonomických reforem, jakož i schopnost plně převzít práva a povinnosti plynoucí z členství v souladu s kodaňskými kritérii.

Následující rok bude klíčovým rokem pro řešení výzev v oblasti západního Balkánu. Země západního Balkánu mohou pokrok na cestě k členství v EU urychlit za předpokladu, že splní potřebné podmínky. Očekává se, že Chorvatsko dospěje do závěrečné fáze přístupových jednání do konce roku 2009, pokud podnikne nezbytné přípravné kroky. Další reformy v Bývalé jugoslávské republice Makedonii přiblíží zemi k EU. Pokud jde o potenciální kandidátské země, mohly by díky pokroku dosáhnout statusu kandidátské země, pokud prokáží svou připravenost.

Rychlost přístupových jednání s Tureckem odráží rychlost, jakou země pokračuje v reformách a v jaké míře splňuje příslušné podmínky. Turecko nyní musí obnovit svou vůli k politickým reformám.

Mezinárodní finanční krize měla dosud jen omezený přímý dopad na hospodářství a finanční sektor západního Balkánu a Turecka. Výrazné zvýšení schodku běžného účtu ve většině zemí však vedlo k jejich větší zranitelnosti v případě vnějších otřesů. Jak zahraniční úvěry, tak přímé zahraniční investice zřejmě v důsledku globální finanční krize klesnou.

Pokud jde o kyperskou otázku, vůdci kyperských Řeků a kyperských Turků zahájili řádná jednání o celkovém urovnání pod dohledem OSN. Komise jejich snahy podporuje a je připravena poskytovat odborné poradenství v otázkách spadajících do působnosti EU.

Evropská unie je silnější, pokud má stabilní, prosperující a demokratické sousedy. Cestou spolupráce na základě sdílených hodnot a společných zájmů mohou EU a její sousedé účinněji řešit problémy současnosti. Unie kromě toho prohloubí své vztahy s partnerskými zeměmi evropské politiky sousedství na východě a jihu, aby dále zvyšovala vzájemnou bezpečnost a prosperitu. Přípravované Východní partnerství i Barcelonský proces: Unie pro Středomoří budou mít v tomto ohledu zvláštní význam.

Toto sdělení popisuje, jakého pokroku dosáhly země, které se účastní procesu rozšíření, a jakým dalším klíčovým výzvám čelily. Vysvětluje přístup Komise, jehož cílem je řídit a podporovat jejich snahy v následujícím roce.

2. PROVÁDĚNÍ OBNOVENÉHO KONSENSU O ROZŠÍŘENÍ

2.1. Aktuální stav pokroku dosaženého v jednotlivých zemích a přetrvávající výzvy

Západní Balkán

Země západního Balkánu se během uplynulého roku dále přibližovaly k EU a region dosáhl dalšího, i když nerovnoměrného, pokroku při provádění reform a plnění stanovených kritérií a podmínek. Stabilita v regionu byla zachována a situace zůstala po vyhlášení nezávislosti Kosova a po vstupu v platnost kosovské ústavy celkově klidná. Region se nadále těší vysokému tempu růstu, především díky domácím a zahraničním investicím, reformy obecně pokročily a životní úroveň se celkově zlepšila. Rada pro regionální spolupráci nahradila Pakt o stabilitě, čímž posílila vlastní odpovědnost příslušných zemí za regionální spolupráci v jihovýchodní Evropě.

Země západního Balkánu jsou však dnes konfrontovány s řadou problematických otázek, které by mohly ovlivnit bezpečnost, stabilitu a prosperitu v regionu. Reformy a usmíření musí být ještě prohloubeny. V mnoha zemích západního Balkánu zůstává prioritním úkolem výstavba státu, konsolidace institucí a lepší správa. Ve většině zemí musí být ještě vytvořena profesionální, nestranná a odpovědná státní správa. Hlavními prioritami v celém regionu jsou prosazování právního státu, zejména reformou soudnictví, a boj proti korupci a organizované trestné činnosti. Dialog mezi různými politickými silami a snaha o dosažení kompromisu jsou stále nedostatečné, mj. také v etnických otázkách. Mnoho nevyřešených otázek přetrvává v oblasti sousedských vztahů. Průměrná míra inflace se zvýšila. Schodky běžného účtu výrazně vzrostly. Míra nezaměstnanosti zůstává v některých zemích velmi vysoká. Je třeba zavést další reformy v oblasti zaměstnanosti a sociální politiky. Makroekonomické problémy

se z hlediska méně příznivého vnějšího prostředí, zejména v důsledku mezinárodní finanční krize, zvětšily.

V jednotlivých zemích byl zaznamenán následující vývoj.

Přístupová jednání s Chorvatskem vstoupila do rozhodující fáze, což celému regionu dokazuje, že se perspektiva členství v EU stává v souladu se závazky Unie realitou za předpokladu, že jsou splněny požadované podmínky.

V Bývalé jugoslávské republice Makedonii bylo dosaženo pokroku v řadě klíčových oblastí zdůrazněných ve sdělení Komise z března 2008¹, k nimž patří především reforma soudnictví, policejní reforma a provádění závazků vyplývajících z Dohody o stabilizaci a přidružení. Parlamentní volby však byly spojeny s násilnostmi a vážnými nesrovnalostmi. Aby byly reformy prováděny v souladu s prioritami přístupového partnerství, je zapotřebí konstruktivního dialogu a rozhodného jednání.

Albánie dosáhla dalšího pokroku v důležitých politických reformách. Prozatímní dohoda s EU vstoupila v platnost před dvěma lety a nyní je celkem bez problémů prováděna. Právní stát a zajištění řádného fungování státních orgánů však zůstává důležitým úkolem. Je třeba dále zlepšovat správní a donucovací kapacity.

V Černé Hoře se pokračovalo v politických reformách. Provádění prozatímní dohody, která vstoupila v platnost na počátku tohoto roku, probíhá celkem bez problémů. Ovšem je třeba pokračovat v reformě soudnictví a upevnit právní stát, což nadále představuje velkou výzvu. Je třeba dále zlepšovat správní a donucovací kapacity.

Podepsáním Dohody o stabilizaci a přidružení s Bosnou a Hercegovinou bylo potvrzeno úsilí EU o evropskou budoucnost země. Bosna a Hercegovina začala provádět prozatímní dohodu v červenci. Ovšem prvky ústavy stanovené Daytonskou/Pařížskou mírovou dohodou byly zpochybněny vedoucími politiky obou entit a reformy související s EU stagnovaly. Ohledně priorit klíčových reforem nadále nepanuje dostatečná shoda.

V návaznosti na prezidentské a parlamentní volby Srbsko obnovilo své úsilí o evropskou budoucnost založenou na společných hodnotách. Dohoda o stabilizaci a přidružení byla podepsána a jakmile Rada dospěje k závěru, že Srbsko plně spolupracuje s Mezinárodním trestním tribunálem pro bývalou Jugoslávii, začne se provádět prozatímní dohoda. Zatčení Radovana Karadžiče a jeho předání soudu představovalo důležitý krok vpřed, je však třeba tento proces dovést do konce. Srbsko prokázalo, že disponuje správní kapacitou, která je nezbytná pro dosažení výrazného pokroku na cestě k přistoupení k EU. Během uplynulého roku se však reformy zpozdily. Reforma soudnictví a předcházení korupci zůstávají důležitými výzvami.

Nová situace v Kosovu² vedla k restrukturalizaci mezinárodní přítomnosti, což by mělo usnadnit vyslání mise EULEX, které nyní probíhá. Situace v Kosovu je zcela specifická a nelze ji považovat za precedent. Evropská rada potvrdila, že je EU připravena podpořit politický a hospodářský vývoj Kosova jasnou evropskou perspektivou, která by byla v souladu s perspektivou EU v celém regionu. Ústava, kterou Kosovo přijalo, je v souladu s evropskými standardy a bylo schváleno značné množství důležitých právních předpisů. Je

---

¹ Západní Balkán: posilování evropské perspektivy – KOM(2008) 127 v konečném znění, 5.3.2008.

² Podle rezoluce Rady bezpečnosti OSN 1244/99.

však třeba splnit ještě důležité úkoly, především posílit instituce, upevnit právní stát a posílit dialog a usmíření mezi společenstvími.

Turecko

Tento rok se vyznačoval silným politickým napětím. Nejvyšší státní zástupce zažádal u Ústavního soudu o rozpuštění vládní strany z důvodu antisekulárních činností. Soud nakonec žádosti státního zástupce nevyhověl, ale namísto toho uložil finanční sankce. Tím se zabránilo rozsáhlé politické krizi a byla vytvořena příležitost obnovit dialog a dosáhnout kompromisu mezi politickými stranami.

EU ostře odsoudila teroristické útoky Kurdské strany pracujících, které si vyžádaly mnoho lidských životů. Turecké ozbrojené síly provedly několik operací proti základnám Kurdské strany pracujících v severním Iráku.

Turecko svou aktivní diplomacií sehrálo konstruktivní úlohu jak ve svém sousedství, tak na celém Blízkém východě. Po konfliktu v Gruzii Turecko navrhlo vytvoření Kavkazské platformy spolupráce a stability, která by podpořila dialog mezi zeměmi tohoto regionu. Prezident Gül navštívil Jerevan. Jednalo se o dosud první návštěvu tureckého prezidenta v nezávislé Arménii. Turecko se snažilo působit jako prostředník mezi Izraelem a Sýrií a vedlo dialog s Íránem o jaderné otázce.

Na základě své geostrategické polohy může Turecko hrát důležitou úlohu při zabezpečování dodávek energie v EU, především při diverzifikaci zdrojů energie. Těsnější spolupráce v oblasti energetiky mezi EU, Tureckem a dalšími státy v regionu, tedy dodavateli energie i tranzitními zeměmi, má zásadní význam. Stávající i budoucí projekty rozvodných sítí představují zdroj pro všechny země, přes jejichž území procházejí, a především pro Turecko. Včasné dokončení jižního koridoru pro přepravu plynu urychleným provedením plánovaných projektů, zejména stavby plynovodu Nabucco, patří mezi nejvyšší priority EU pro zabezpečení dodávek energie.

Současná vláda se silným mandátem k reformám se ujala moci na základě svobodných a řádných voleb v červenci 2007. Obnovila svůj závazek ohledně procesu přistoupení k EU a souvisejících reforem a oznámila, že bude vypracována nová ústava. Určitého pokroku bylo dosaženo v oblasti svobody projevu a práv nemuslimských náboženských společenství. Článek 301 trestního zákoníku byl pozměněn s cílem posílit ochranu svobody projevu. Parlament přijal nový zákon o nadacích, jenž řeší řadu problémů, s kterými se potýkají nemuslimská náboženská společenství. Kromě toho vláda rozhodla, že dokončí projekt rozvoje jihovýchodní Anatólie, jenž slouží hospodářskému rozvoji jihovýchodu země.

Přesto je třeba dát reformám nový podnět, aby se posílila demokracie a dodržování lidských práv a aby pokročila modernizace a rozvoj země i její sbližování s EU. Zvláštní pozornost je třeba věnovat ustanovením o politických stranách, ústavní reformě, svobodě projevu a právech žen.

Hospodářství Turecka se nadále vyvíjelo poměrně dobře a makroekonomická stabilita byla navzdory nižšímu růstu HDP zachována. Mezinárodní finanční krize vedla k úpravě cen aktiv a směnných kurzů, aniž by dosud závažným způsobem ovlivnila bankovní sektor. Avšak značné potřeby vnějšího financování zvyšují zranitelnost země v případě vnějších otřesů. Podle kodaňských hospodářských kritérií je nyní Turecko fungujícím tržním hospodářstvím. V střednědobém horizontu by mělo odolat konkurenčnímu tlaku a tržním silám v rámci Unie

za předpokladu, že bude pokračovat v provádění rozsáhlého programu reforem zaměřeného na odstranění strukturálních nedostatků. Kromě toho se zvýšila hospodářská provázanost mezi Tureckem a EU.

2.2. Předvstupní nástroje: řešení zásadních problémů

Komise plně využila svých předvstupních nástrojů k řešení zásadních problémů při budování státu, řádné veřejné správy, právního státu a rozvoji občanské společnosti, a to na základě strategického dokumentu o rozšíření z roku 2007. Tato skutečnost již přinesla významné výsledky.

Neustále se vyvíjelo úsilí o zlepšení kvality procesu rozšíření, mj. stanovením přísnějších kritérií jako podmínek pro otevření či uzavření kapitol jednání a vypracováváním dalších studií o dopadech v důležitých politických oblastech.

Rada přijala návrhy Komise ohledně přístupových a evropských partnerství, které obsahují tyto hlavní priority. Komise zintenzívnila politický dialog a dohody o partnerství využila jako hlavní referenční dokumenty. Také v hospodářském dialogu bylo prostřednictvím předvstupního mechanismu dohledu nad veřejnými financemi dosaženo pokroku.

Plánování a poskytování pomoci v rámci nástroje předvstupní pomoci (NPP) bylo zaměřeno na priority partnerství, čímž se ve vyšší míře podpořily základní reformy. Podpora poskytnutá v rámci NPP pro rok 2008 činí 1,4 miliardy EUR. Z 840 milionů EUR určených ve vnitrostátních programech NPP na pomoc při transformaci a budování institucí bude nyní využito 33 % na zlepšení veřejné správy, podporu reformy správy a soudnictví, posílení právního státu, podporu boje proti korupci a organizované trestné činnosti, podporu lidských práv, ochranu menšin a rozvoj občanské společnosti. Také prostřednictvím programů TAIEX a SIGMA³ je poskytována rychlá pomoc za účasti úředníků členských států EU. Střednědobá podpora těchto reforem zahrnuje twinningové projekty pro partnerství mezi veřejnými orgány a systém grantů na projekty nevládních organizací.

Komise zahájila iniciativy zaměřené na koordinaci podpory poskytované v rámci NPP s podporou od mezinárodních finančních institucí a dalších dárců. Tím se zvyšuje účinek podpory NPP v oblasti hospodářského a sociálního rozvoje. Spolu s Evropskou investiční bankou (EIB), Evropskou bankou pro obnovu a rozvoj (EBOR) a Rozvojovou bankou Rady Evropy se začal provádět nástroj na projekty v oblasti infrastruktury. Tento nástroj představuje důležitý krok na cestě k vytvoření investičního rámce pro západní Balkán do roku 2010, na kterém se dohodly Komise, EIB, EBOR a Rozvojová banka Rady Evropy a který schválila Evropská rada na svém červnovém zasedání. Mezi další iniciativy patří nástroj pro energetickou účinnost a nástroj pro rozvoj malých a středních podniků: Evropský fond pro jihovýchodní Evropu. Tento nástroj bude přínosem pro desítky tisíc malých podniků v celém regionu.

Byl dokončen přenos předvstupní pomoci dosud prováděné Evropskou agenturou pro obnovu (EAO) na delegace a kanceláře Komise v Bělehradě, Podgorici, Prištině a Skopje. Agentura ukončí svou činnost 31. prosince 2008. Cíl spočívá v tom, že partneři sami převezmou provádění pomoci, jakmile prokáží, že jsou připraveni tak učinit.

---

³ TAIEX: Technická pomoc a výměna informací, provozovaný Komisí, SIGMA: Podpora zlepšení správy a řízení veřejného sektoru – program OECD podporovaný Komisí v souvislosti s rozšířením.

Komise v červenci uspořádala dárcovskou konferenci o sociálním a hospodářském rozvoji Kosova, na níž byla přislíbena částka v celkové výši 1,2 miliard EUR, z toho téměř 800 milionů EUR přislíbila Evropská unie a její členské státy. Tato podpora by měla výrazně přispět k rozvoji Kosova. Zásadní je, aby vláda Kosova podpořila dárcovskou pomoc dodržením svých závazků ohledně fiskální disciplíny, řízení veřejných výdajů a reformy hospodářské politiky.

V souladu se strategickým dokumentem o rozšíření z roku 2007 je třeba věnovat zvláštní pozornost mezilidským kontaktům. Dohody se všemi příslušnými zeměmi o usnadnění vydávání víz a o zpětném přebírání osob vstoupily v platnost v lednu 2008 a Komise vede s těmito zeměmi dialog o uvolnění vízového režimu. V této souvislosti byly sestaveny plány uvolnění vízového režimu, v nichž jsou stanovena jasná a realistická kritéria pro zrušení vízové povinnosti. Mezi opatření zaměřená na podporu mezilidských kontaktů patří rovněž více příležitostí mobility pro studenty a absolventy vysokých škol v rámci programu Erasmus Mundus a dodatečné prostředky na výměny mládeže a partnerství v rámci programu Mládež v akci. Prostřednictvím programu Tempus je nadále poskytována podpora na reformu vysokých škol prostřednictvím partnerství mezi vysokými školami.

Po vytvoření energetického společenství byla zahájena jednání o vytvoření dopravního společenství se západním Balkánem s cílem podepsat dohodu v průběhu roku 2009. Pokroku bylo rovněž dosaženo z hlediska provádění společného evropského leteckého prostoru. V oblasti životního prostředí je vyvíjen nový mechanismus regionální spolupráce, který umožní společně řešit problémy životního prostředí spojené s předvstupním obdobím.

V reakci na mezinárodní finanční krizi je Komise připravena podpořit orgány přistupujících zemí při řešení jejich finančních a hospodářských důsledků.

Bylo vyvinuto značné úsilí, aby se podpořily iniciativy regionální spolupráce, a to v souladu se Soluňskou agendou a kroky popsány ve sdělení Komise z března 2008. Nově zřízená Rada pro regionální spolupráci zahájila svou činnost. Stojí nyní před úkolem zajistit účinnost regionálních aktivit a jejich další posilování. Mezi regionální iniciativy podporované Komisí patří podpora sekretariátu Rady pro regionální spolupráci, Regionálního institutu pro veřejnou správu, který má být zřízen v Danilovgradu (Černá Hora), nových iniciativ na ochranu před katastrofami i podpora projektů na obnovu kulturního dědictví a na sepsání učebnic dějepisu. Prostřednictvím sekretariátu CEFTA Komise podporuje také spolupráci v záležitostech obchodu. V oblasti cel vstoupí brzy v platnost ustanovení o diagonální kumulaci pravidel původu mezi EU a některými zeměmi západního Balkánu, což usnadní regionální obchodní integraci⁴.

Komise zřídila v rámci NPP nový finanční nástroj na podporu rozvoje občanské společnosti a dialogu. V rámci nástroje pro podporu občanské společnosti je na rok 2008 vyčleněna částka ve výši 30 milionů EUR na budování kapacit na místní úrovni. V dubnu Komise uspořádala důležitou konferenci o rozvoji občanské společnosti v jihovýchodní Evropě. Tato konference podpořila vytváření sítí, výměnu osvědčených postupů a budování partnerství. Tyto iniciativy napomáhají usmiřování mezi lidmi i pokroku na cestě k členství v EU.

---

⁴ Diagonální kumulace umožňuje zemi přepracovat a vyvézt produkt v rámci preferenčního obchodního zacházení do EU, i když část surovin, ze kterých je produkt zhotoven, má původ v jiné zemi, která se účastní tohoto systému.

Lepší komunikace s veřejností je důležitou zásadou obnoveného konsensu ohledně rozšíření. Komise podporuje veřejnou diskusi o rozšíření EU jak v členských státech, tak v přistupujících zemích, a provádí komunikační činnosti pro organizace občanské společnosti, novináře a mládež. Patří mezi ně např. zveřejňování videoklipů, evropský pouliční fotbalový festival ve městě Foča a soutěž pro mladé novináře s názvem „Rozšiřte si obzory“. Tyto iniciativy doplňovaly komunikační úsilí členských států a partnerských zemí.

3. PROGRAM ROZŠIŘOVÁNÍ NA OBDOBÍ 2008–2009

3.1. Urychlení postupu zemí západního Balkánu k členství v EU

V červnu 2008 Evropská rada opět potvrdila, že plně podporuje evropskou perspektivu zemí západního Balkánu. Zdůraznila, že po dosažení značného pokroku v hospodářské a politické reformě a splnění nezbytných podmínek a požadavků by zbývající případní kandidáti z oblasti západního Balkánu měli získat status kandidátské země podle svých vlastních zásluh, přičemž konečným cílem je členství v EU.

Pro stabilitu, usmíření a budoucnost západního Balkánu má perspektiva členství v EU v souladu s procesem stabilizace a přidružení i nadále zásadní význam. Je v zájmu Evropské unie i Evropy jako celku, aby tento region postupoval co nejrychleji kupředu na cestě politických a ekonomických reforem, usmiřování mezi lidmi, jakož i při přibližování se k Evropské unii. EU by měla být připravena urychlit jejich přípravy na přistoupení, jakmile země splní nezbytné podmínky, a zajistit, aby region i nadále v co největší míře využíval politickou a hospodářskou podporu v souladu s procesem stabilizace a přidružení. Za pokrok na cestě k členství však jsou nakonec zodpovědní obyvatelé regionu a jejich politické vedení, neboť jeho rychlost závisí na úspěchu každé země při přijímání nezbytných reforem.

Komise v tomto sdělení navrhuje orientační plán, v němž předpokládá ukončení technických jednání s Chorvatskem do konce roku 2009 za předpokladu, že budou splněny všechny podmínky. Podrobnosti jsou uvedeny v oddíle 3.2.

Bývalá jugoslávská republika Makedonie může pokročit na své cestě do EU, jakmile splní kodaňská politická kritéria a klíčové priority přístupového partnerství. Země musí především zajistit svobodné a spravedlivé volby. Dialog mezi nejvýznamnějšími politickými stranami a subjekty se musí zlepšit, aby se umožnilo běžné fungování institucí a urychlilo tempo reforem. Komise bude pokroky Bývalé jugoslávské republiky Makedonie pečlivě sledovat. Hlavní priority přístupového partnerství, které dosud nebyly splněny, se týkají konkrétních výsledků provádění soudní reformy, zajištění nestranné a nepolitické policie, pokračování boje proti korupci objektivním způsobem a zajištění toho, aby nábor a povyšování pracovníků ve státní správě probíhal na základě profesionálních kritérií.

Několik zemí západního Balkánu oznámilo, že zvažují podání žádosti o členství v EU. Komise připomíná, že nezbytným prvkem na cestě každé země k členství je uspokojivá bilance, zejména při plnění povinností plynoucích z Dohody o stabilizaci a přidružení, včetně ustanovení souvisejících s obchodem. Je-li podána žádost o členství, vypracuje Komise na žádost Rady v přiměřené lhůtě stanovisko posuzující připravenost země a studii o dopadu přistoupení na klíčové politické oblasti.

Albánie musí zajistit řádnou přípravu a průběh svých parlamentních voleb v roce 2009. Černá Hora musí zintenzívnit provádění soudní reformy. Obě země musí dosáhnout trvalých

výsledků při uplatňování Dohody o stabilizaci a přidružení, mj. zlepšováním svých správních a donucovacích kapacit a posilováním právního státu.

Bosna a Hercegovina musí urychleně dosáhnout potřebného politického konsensu a pokročit s reformami, a to zejména s cílem převzít větší odpovědnost za veřejnou správu. Je třeba mít společnou vizi, jakým směrem se vývoj země bude ubírat, aby mohly instituce řádně fungovat, aby se vytvořily výkonnější a účinnější státní struktury a aby se v záležitostech souvisejících s EU vystupovalo jednotně. Rada pro nastolení míru ještě v tomto měsíci přezkoumá, zda je země připravena k tomu, aby mohl být uzavřen Úřad vysokého zástupce. Závisí to na pokroku při plnění pěti konkrétních cílů⁵, jakož i na pozitivním hodnocení politické situace Radou pro nastolení míru, které vychází z plného uplatňování Daytonské mírové dohody. Komise je připravena podpořit Bosnu a Hercegovinu v úsilí o splnění těchto podmínek.

Evropská rada na svém zasedání v červnu prohlásila, že Srbsko může urychlit svůj pokrok na cestě do EU a získat status kandidátské země, jakmile budou splněny nezbytné podmínky. Komise se domnívá, že bude možné na základě stanoviska Komise udělit Srbsku status kandidátské země v roce 2009, pokud budou tyto podmínky splněny. Srbsko musí pokračovat ve svém pozitivním vývoji prostřednictvím plné spolupráce s ICTY, dosáhnout viditelného pokroku v prioritních reformních oblastech a urychlit program svých reforem, aby bylo dosaženo viditelného pokroku v prioritních oblastech, včetně posílení právního státu a urychlení hospodářských a rozpočtových reforem. Srbsku náleží v regionu klíčová role. Země je povzbuzována ke konstruktivnímu postoji, pokud jde o účast Kosova v regionálních iniciativách a mezinárodních fórech a o snahy EU přispět k míru a stabilitě v zemích západního Balkánu.

Socio-ekonomický vývoj Kosova je rozhodující pro blaho jeho obyvatel a celkovou stabilitu v regionu. Evropská rada na svém červnovém zasedání prohlásila, že Kosovo má stejně jako zbytek západního Balkánu jasnou perspektivu v EU. EU očekává, že Srbsko zaujme konstruktivní postoj vůči vyslání mise EULEX a vyzývá kosovské Srby, aby se podíleli na rozvoji Kosova. Pravidelný dialog mezi Komisí a kosovskými orgány o reformách bude posílen. Komise přezkoumá všechny možnosti, jak podpořit zapojování Kosova do regionální spolupráce, a vyzývá všechny zúčastněné strany, aby v tomto ohledu prokázaly konstruktivní přístup. Posoudí prostředky, kterými lze podpořit politický a socio-ekonomický rozvoj Kosova, a prozkoumá, jak může Kosovo jako součást regionu pokročit v integraci do EU v rámci procesu stabilizace a přidružení. Výsledky této analýzy budou předloženy ve studii proveditelnosti na podzim roku 2009.

Dobré sousedské vztahy a regionální spolupráce mají na cestě k členství v EU stále klíčový význam a jako takové tvoří ústřední prvek procesu stabilizace a přidružení. Téměř všichni partneři v regionu musí ještě dořešit dvoustranné otázky se svými sousedy, včetně sporů o hranice. Komise bude v tomto ohledu nadále sledovat vývoj a naléhavě vyzývá všechny partnery, aby dvoustranné otázky řešili prioritně. Je třeba vyvinout značné úsilí, aby se

---

⁵ 1) Přijatelné a trvalé řešení otázky rozdělení majetku mezi stát a ostatní správní úrovně; 2) přijatelné a trvalé řešení otázky majetku obrany; 3) konečné rozhodnutí ohledně statusu distriktu Brčko; 4) fiskální udržitelnost (podpořená dohodou o stálé metodologii stanovování koeficientů ITA a zřízením Státní rady pro fiskální záležitosti); a 5) upevnění právního státu (bylo prokázáno přijetím národní strategie pro vyšetřování válečných zločinů, zákona o cizincích a azylu a národní strategie pro reformu soudnictví).

prohloubila spolupráce v trestních věcech, mj. také při vyšetřování domácích válečných zločinů.

Kontakty mezi lidmi činí evropskou budoucnost dosažitelnou pro občany.

Komise bude pečlivě sledovat řádné provádění dohod o usnadnění vydávání víz. Dále bude sledovat provádění plánů ohledně uvolnění vízového režimu a podpoří země při plnění kritérií stanovených v těchto plánech. Průběh dialogu o vízech bude záviset na tom, jakých výsledků jednotlivé země dosáhnou. Pokud země splní stanovená kritéria, může Komise navrhnout, aby byla vízová povinnost v dané zemi v průběhu roku 2009 zrušena.

Komise rovněž zdvojnásobí prostředky přidělené v rámci NPP na rok 2009 na stipendia pro studující ze západního Balkánu.

Účast v programech a agenturách Společenství se osvědčila při sbližování institucí a občanů partnerských zemí s EU. Komise podpoří větší účast příjemců z těchto zemí v programech, které jsou jim otevřeny. Prozkoumá také možnosti, jak případným kandidátům zpřístupnit další programy. Pokud jde o agentury Společenství, Komise se bude snažit nabídnout další možnosti účasti, např. status pozorovatele pro všechny přistupující země na zasedáních správních rad nebo skupin odborníků. Komise navrhuje zlepšit příležitosti a podmínky účasti nabízené potenciálním kandidátským zemím. EU by mohla v prvním roce účasti financovat prostřednictvím NPP až 90 % příspěvku země k programu nebo agentuře Společenství. V následujících letech by se tento příspěvek snižoval procentuálně nebo v reálných částkách. Celková úroveň spolufinancování programů Společenství, kromě programů výzkumu a vývoje, by se v zásadě měla stále pohybovat kolem 10 % národních programů NPP.

Vyšší účast organizací občanské společnosti na reformách prováděných v přistupujících zemích je významným prvkem ovlivňujícím rychlost a kvalitu procesu přistupování, jenž má význam také při získávání veřejné podpory pro tento proces. Další budování kapacit a projekty zaměřené na vytváření sítí budou financovány jako součást nástroje pro podporu občanské společnosti, včetně programu návštěv „People-2-people“, zřízení úřadů technické podpory v každé zemi v první polovině roku 2009 a podpůrná opatření pro občanská partnerství v takových oblastech, jako je životní prostředí, energetická účinnost, zdraví a bezpečnost při práci nebo boj proti korupci, organizované trestné činnosti a nedovolenému obchodu. V rámci NPP na rok 2009 budou přednostně financovány podpůrné režimy pro partnerství občanské společnosti v oblasti kultury, menšin a podnikatelských sdružení.

Zajištění podpory veřejnosti zůstává zásadním cílem politiky rozšíření EU. Členské státy jsou odpovědné především za informování veřejnosti o výzvách a výhodách rozšíření. Partnerské země musí zase svým občanům vysvětlit podmínky dalšího sbližování s EU. Komise bude i nadále považovat rozšiřování za prioritní oblast své komunikační politiky a provede další opatření, která podpoří a doplní jejich úsilí tím, že poskytne věcné informace a podpoří diskusi mezi osobami, které mají vliv na veřejné mínění.

3.2. Podpora přístupových jednání

Chorvatsko

Pokrok Chorvatska byl tři roky po zahájení jednání celkově dobrý. Bylo otevřeno 21 z 35 kapitol a čtyři kapitoly byly předběžně uzavřeny⁶. Po urychlení činností během uplynulých měsíců nyní Chorvatsko splnilo kritéria pro otevření všech kapitol kromě dvou.

Celkově Chorvatsko nadále plnilo všeobecné podmínky procesu stabilizace a přidružení. Země nyní z velké části plní své povinnosti vyplývající z Dohody o stabilizaci a přidružení a s Komisí se dohodla na odstranění diskriminačního zdanění cigaret. Chorvatsko v uplynulých měsících podniklo významné kroky ke zlepšení řízení předvstupních prostředků EU, bude však muset v této oblasti ještě doložit konkrétní výsledky.

Vzhledem k celkovému dosaženému pokroku by Chorvatsko mohlo do konce roku 2009 dospět do závěrečné fáze přístupových jednání za předpokladu, že splní všechny nezbytné podmínky. Z tohoto důvodu Komise navrhuje orientační plán ohledně ukončení technických jednání. Tento orientační plán bude třeba upravovat v závislosti na pokroku dosaženém při plnění podmínek. Chorvatsko bude muset vynaložit další značné úsilí, aby dokončilo činnosti ohledně kritérií stanovených v kapitolách jednání. Země bude muset pokračovat ve svém reformním úsilí, zejména v oblasti soudnictví a veřejné správy, boje proti korupci a organizované trestné činnosti, podpory práv menšin, včetně návratu uprchlíků, souzení válečných zločinců a přístupu ICTY k dokumentům. Chorvatsko musí rovněž vynaložit další značné úsilí na restrukturalizaci loděnic. Komise bude pozorně sledovat plnění závazků, které Chorvatsko přijalo.

Turecko

Poté, co Turecko odvrátilo politickou krizi související se soudním řízením ústavního soudu proti vládní straně, musí oživit proces politických reforem. Možnost zákazu politické strany zdůraznila význam změny pravidel týkajících se politických stran tak, aby se zajistil transparentní mechanismus financování a aby se sladila ustanovení o zákazu politických stran s evropskými standardy a osvědčenými postupy. Je třeba také vytvořit právní předpisy, které zaručí lepší ochranu občanských práv bez ohledu na osobní přesvědčení nebo politickou příslušnost, a zřídit funkci veřejného ochránce práv. Je třeba pokračovat v reformě soudnictví. Dále je nutné posílit dialog mezi různými politickými silami v zemi, aby se dosáhlo konsensu ve prospěch reforem.

Trvalé úsilí je zapotřebí, pokud jde o podporu práv žen a rovnosti žen a mužů, zaručení svobody projevu a svobody vyznání v praxi, předcházení korupci, posilování kulturních práv všech občanů, rozšiřování civilní kontroly armády a sladění právních předpisů o odborech s normami Mezinárodní organizace práce a EU.

Po zahájení řádných jednání mezi vedoucími představiteli řeckého a tureckého společenství na Kypru o celkovém urovnání kyperské otázky je nyní rozhodující, aby se Turecko nadále zasazovalo o nalezení řešení a podporovalo úsilí OSN.

Dobré sousedské vztahy mají stále klíčový význam. Očekává se, že Turecko zajistí plné nediskriminační provádění dodatkového protokolu k dohodě o přidružení a že pokročí při normalizaci dvoustranných vztahů s Kyperskou republikou. EU bude nadále sledovat a kontrolovat pokrok v oblastech, na které se v souladu se závěry Rady ze dne 11. prosince 2006 vztahuje prohlášení ze dne 21. září 2005.

---

⁶ Výzkum a vývoj, vzdělávání a kultura, politika podnikání a průmyslu, vnější vztahy.

Schválení národního programu pro přijetí *acquis* s cílem plnit priority přístupového partnerství bude důležitým signálem, že je Turecko připravené obnovit své reformní úsilí. Rychlost přístupových jednání s Tureckem odráží rychlost, jakou země pokračuje v reformách a v jaké míře splňuje příslušné podmínky.

***

Postoj veřejnosti EU k budoucímu rozšíření je ovlivňován tím, jak vnímá rozšíření minulá. Je důležité občanům naslouchat, věnovat se jejich obavám a poskytovat jim další informace, aby veřejnost jasně viděla jak výhody, tak i výzvy.

V roce 2009 oslaví EU páté výročí přistoupení nových členských států a zároveň 20. výročí pádu berlínské zdi. V této souvislosti plánuje nadcházející české předsednictví velkou akci na oslavu výročí rozšíření z roku 2004. Komise tuto akci plně podpoří a při této příležitosti předloží studii o dopadech pátého rozšíření na hospodářství EU.

4. ZÁVĚRY A DOPORUČENÍ

Na základě výše uvedené analýzy předkládá Komise tyto závěry:

1. Rozšíření slouží strategickým zájmům EU v oblasti stability, bezpečnosti a předcházení konfliktům. Přispělo ke zvýšení prosperity a možností růstu, ke zlepšování propojení hlavních dopravních a energetických os a k posílení postavení EU ve světě. Současný plán rozšíření pokrývá země západního Balkánu a Turecko, jež mají perspektivu stát se členy EU, jakmile splní nezbytné předpoklady.
2. Důsledné provádění obnoveného konsensu ohledně rozšíření, jenž byl stanoven Evropskou radou v prosinci 2006, nabývá na významu v souvislosti s nedávnými výzvami týkajícími se stability v oblastech východně od EU, včetně situace na jižním Kavkazu.
3. EU podnikla kroky ke zlepšení kvality procesu rozšíření. Na základě analýzy uvedené ve strategickém dokumentu o rozšíření z roku 2007 se pozornost zaměřuje od počátku více na právní stát a řádnou veřejnou správu, včetně boje proti korupci a organizované trestné činnosti, správní a soudní reformy a rozvoje občanské společnosti.
4. Dobré sousedské vztahy a regionální spolupráce mají stále klíčový význam. Mírové urovnání sporů zůstává prioritou pro všechny zúčastněné strany.
5. Chorvatsko by vzhledem k celkovému dosaženému pokroku mohlo do konce roku 2009 dospět do závěrečné fáze přístupových jednání za předpokladu, že splní všechny nezbytné podmínky. Z tohoto důvodu Komise navrhuje orientační plán pro ukončení technických jednání. Tento orientační plán bude třeba upravovat v závislosti na pokroku dosaženém při plnění podmínek. Chorvatsko bude muset vynaložit další značné úsilí, aby dokončilo činnosti ohledně kritérií stanovených v kapitolách jednání. Země bude muset pokračovat ve svém reformním úsilí, zejména v oblasti soudnictví a veřejné správy, boje proti korupci a organizované trestné činnosti, podpory práv menšin, včetně návratu uprchlíků, souzení válečných zločinců a přístupu ICTY k dokumentům. Chorvatsko musí rovněž vynaložit další značné úsilí na restrukturalizaci loděnic. Komise bude pozorně sledovat plnění závazků, které Chorvatsko přijalo.

6. Turecko musí obnovit úsilí o politickou reformu, aby se posílila demokracie a lidská práva a aby pokročila modernizace a rozvoj země i její sbližování s EU. Rychlost přístupových jednání s Tureckem odráží rychlost, jakou země pokračuje v reformách a v jaké míře splňuje příslušné podmínky. Očekává se, že Turecko zajistí plné nediskriminační provádění dodatkového protokolu k dohodě o přidružení a pokročí při normalizaci dvoustranných vztahů s Kyperskou republikou.
7. Pokud jde o kyperskou otázku, vedoucí představitelé řeckého a tureckého společenství na Kypru zahájili řádná jednání o celkovém urovnání pod dohledem OSN. Komise jejich snahy podporuje a je připravena poskytovat odborné poradenství v otázkách spadajících do působnosti EU. Vyzývá jak vedoucí představitelé, aby dosáhli rozhodujícího pokroku, tak Turecko, aby přispělo k vytvoření příznivého prostředí pro toto celkové urovnání.
8. Bývalá jugoslávská republika Makedonie musí zajistit svobodné a spravedlivé volby, zlepšit dialog mezi nejvýznamnějšími politickými stranami a subjekty a splnit hlavní priority přístupového partnerství, které dosud nebyly splněny. Komise bude nadále pečlivě sledovat pokrok v těchto oblastech.
9. Země západního Balkánu mohou pokrok na cestě k členství v EU urychlit za předpokladu, že splní potřebné podmínky. Pokud jde o potenciální kandidátské země, mohly by díky pokroku dosáhnout statusu kandidátské země, pokud v souladu se zavedenými postupy prokáží svou připravenost.
10. Provádění prozatímních dohod s Albánií, Černou Horou a Bosnou a Hercegovinou pokračuje; velkou výzvou zůstává právní stát, správní a donucovací kapacity se musí dále zlepšovat. Zejména Albánie musí zajistit řádnou přípravu a průběh svých parlamentních voleb v roce 2009. Černá Hora musí rozhodně pokračovat v provádění reformy soudnictví. Političtí představitelé Bosny a Hercegoviny se musí shodnout na společné vizi o směru, jakým se země bude ubírat, musí vystupovat jednotně v mezinárodních záležitostech a záležitostech souvisejících s EU a dosáhnout shody ohledně klíčových reforem potřebných k evropské integraci.
11. Srbsko musí pokračovat ve svém pozitivním vývoji prostřednictvím plné spolupráce s ICTY a dosáhnout viditelného pokroku v prioritních reformních oblastech. Komise se domnívá, že bude možné na základě stanoviska Komise posuzujícího připravenost země udělit Srbsku status kandidátské země v roce 2009, pokud splní nezbytné podmínky.
12. Kosovo má stejně jako zbytek západního Balkánu jasnou evropskou perspektivu. Na podzim roku 2009 Komise předloží studii proveditelnosti, v níž posoudí prostředky, kterými lze podpořit politický a socio-ekonomický rozvoj Kosova, a prozkoumá, jak může Kosovo jako součást regionu co nejlépe pokročit v integraci do EU v rámci procesu stabilizace a přidružení.
13. Komise přijímá opatření, aby občanům západního Balkánu více přiblížila evropskou perspektivu. Budou-li splněna kritéria stanovená v plánech pro uvolnění vízového režimu, může Komise navrhnout, aby byla vízová povinnost v dané zemi v průběhu roku 2009 zrušena. Prostředky na stipendia pro studující ze západního Balkánu se v roce 2009 zdvojnásobí. Jednání o vytvoření dopravního společenství se západním Balkánem budou pokračovat s cílem podepsat v průběhu roku 2009 dohodu.

14. Pomoc v rámci nástroje předvstupní pomoci se bude i nadále zaměřovat na otázky nejdůležitějších reforem. Tato skutečnost je zohledněna v revidovaném víceletém orientačním finančním rámci na období 2010–2012, který dnes Komise předkládá. Nový nástroj na podporu rozvoje občanské společnosti bude prováděn i v roce 2009. Partnerské země jsou povzbuzovány k větší účasti v programech a agenturách Společenství.
15. Koordinace podpory od mezinárodních finančních institucí a dalších dárců zvyšuje účinek podpory poskytované z NPP. Komise zavede do roku 2010 investiční rámec pro západní Balkán, na kterém se dohodla s Evropskou investiční bankou, Evropskou bankou pro obnovu a rozvoj a Rozvojovou bankou Rady Evropy.
16. Mezinárodní finanční krize měla dosud na země západního Balkánu a Turecko jen omezený přímý dopad. Komise je připravena pomoci orgánům v přistupujících zemích při řešení finančních a hospodářských dopadů této krize.
17. V květnu 2009 během českého předsednictví oslaví EU páté výročí svého rozšíření z roku 2004. Komise při této příležitosti předloží studii o dopadech pátého rozšíření na hospodářství EU.
18. V otázkách rozšiřování má zásadní význam podpora veřejnosti. Je důležité, aby orgány v členských státech a institucích EU podporovaly informovanost veřejnosti o zájmu Unie o rozšiřování.

PŘÍLOHA 1

Plán pro dosažení závěrečné fáze přístupových jednání s Chorvatskem

V souladu s rámcem pro jednání a se závěry zasedání Evropské rady z prosince 2006 je rychlost přístupových jednání závislá na pokrocích Chorvatska při plnění nezbytných podmínek. Podle zásady posuzovat každou zemi na základě jejích vlastních zásluh závisí průběh jednání na tom, jak Chorvatsko provádí potřebné politické, hospodářské, legislativní a správní reformy. Země musí pokračovat ve svém reformním úsilí, zejména v oblasti soudnictví a veřejné správy, boje proti korupci a organizované trestné činnosti, práv menšin, včetně návratu uprchlíků, souzení válečných zločinů, přístupu ICTY k dokumentům a restrukturalizace loděnic.

Jelikož tyto otázky úzce souvisejí s přístupovým jednáním, Chorvatsko bude muset doložit konkrétní výsledky plnění svých povinností v rámci Dohody o stabilizaci a přidružení, plnění všeobecných podmínek procesu stabilizace a přidružení a zlepšování správy předvstupních prostředků EU.

Otevření zbývajících kapitol

- *Volný pohyb kapitálu*
- *Veřejné zakázky*
- *Politika hospodářské soutěže*
- *Zemědělství a rozvoj venkova*
- *Bezpečnost potravin a veterinární a rostlinolékařská politika*
- *Rybolov*
- *Daně*
- *Regionální politika*
- *Soudnictví a základní práva*
- *Spravedlnost, svoboda a bezpečnost*
- *Životní prostředí*
- *Zahraniční, bezpečnostní a obranná politika*

Komise navrhuje, aby bylo na přístupové konferenci vyvinuto veškeré úsilí o otevření neuzavřených kapitol do konce roku 2008 za předpokladu, že Chorvatsko splní nezbytné podmínky, a otevření všech zbývajících kapitol na počátku roku 2009.

Z hlediska kritérií pro otevření kapitoly *Politiky hospodářské soutěže* musí Chorvatsko vyvíjet další úsilí, především v oblasti stavby lodí. Z hlediska kapitoly *Soudnictví a základní práva*

musí Chorvatsko vyvinout ještě závěrečné úsilí, aby splnilo zbývající body kritérií pro zahájení jednání.

Předběžné uzavření zbývajících kapitol:

Musí být ještě uzavřeno 31 kapitol. K tomu musí Chorvatsko splnit kritéria stanovená pro ukončení jednání.

Chorvatsko v určitých kapitolách požádalo o celou řadu přechodných ustanovení, což zvyšuje potřebu dalších jednání. Mohlo by tudíž dojít ke zpoždění při předběžném uzavírání příslušných kapitol.

Aby bylo do konce roku 2009 dosaženo závěrečné fáze přístupových jednání, bylo by zapotřebí, aby Chorvatsko včas dokončilo činnosti související s kritérii pro uzavírání kapitol, aby bylo možné uzavřít kapitoly podle následujícího harmonogramu:

Harmonogram do konce roku 2008

- *Práva duševního vlastnictví*
- *Hospodářská a měnová politika*
- *Transevropské sítě*
- *Celní unie*

Harmonogram pro první polovinu roku 2009

- *Právo usazování a svoboda poskytovat služby*
- *Právo společností*
- *Finanční služby*
- *Informační společnost a média*
- *Dopravní politika*
- *Energetika*
- *Statistika*
- *Sociální politika a zaměstnanost*
- *Ochrana spotřebitele a zdraví*
- *Zahraniční, bezpečnostní a obranná politika*
- *Finanční kontrola*

Harmonogram pro druhou polovinu roku 2009

- *Volný pohyb kapitálu*

- *Volný pohyb pracovníků*
- *Volný pohyb kapitálu*
- *Veřejné zakázky*
- *Politika hospodářské soutěže*
- *Zemědělství a rozvoj venkova*
- *Bezpečnost potravin a veterinární a rostlinolékařská politika*
- *Rybolov*
- *Daně*
- *Regionální politika a koordinace strukturálních nástrojů*
- *Soudnictví a základní práva*
- *Spravedlnost, svoboda a bezpečnost*
- *Životní prostředí*
- *Finanční a rozpočtová ustanovení*
- *Instituce*
- *Ostatní otázky*

Pokud si Chorvatsko celkově udrží pokrok, kterého dosáhlo v přípravách na přistoupení, Komise v průběhu roku 2009 předloží sdělení o souboru finančních opatření pro přistoupení Chorvatska.

Komise dále doporučuje, aby Rada zřídila *ad hoc* technickou pracovní skupinu, která by na základě dokumentů připravených Komisí vypracovala návrh smlouvy o přistoupení. Tato skupina by mohla provádět svou činnost souběžně s jednáními o přistoupení a byla by tudíž schopna zahájit svou činnost již během první poloviny roku 2009. Zároveň musí Chorvatsko zajistit, aby byl včas k dispozici překlad *acquis* do úředního jazyka země.

Orientační harmonogram předložený v tomto plánu se bude muset v případě potřeby upravit v závislosti na tom, jakého pokroku Chorvatsko dosáhne. Komise bude nadále Chorvatsko podporovat v jeho přípravách na přistoupení, poskytovat mu odborné znalosti, mj. plným využíváním nástrojů, jako jsou TAIEX či twinning, a cílenou finanční podporu.

Komise bude pečlivě sledovat, zda Chorvatsko plní závazky přijaté v rámci jednání, a předloží zprávu o svých závěrech. Přitom využije pravidelných misí pro vzájemné hodnocení, např. pokud jde o právní stát, a všech dalších dostupných nástrojů.

PŘÍLOHA 2

Závěry týkající se Albánie, Bosny a Hercegoviny, Chorvatska, Bývalé jugoslávské republiky Makedonie, Černé Hory, Srbska, Kosova⁷, Turecka

Albánie

Pokud se jedná o **politická kritéria**, Albánie nadále dosahovala pokroku v oblasti demokracie a právního státu. Na základě dohody dosažené mezi stranami pokročily reformy v klíčových oblastech. Přesto je třeba dále konsolidovat kulturnost politického dialogu a řádné fungování státních institucí. Je třeba pečlivě připravit parlamentní volby v roce 2009, aby se prokázalo, že země je demokraticky vyzrálá. Albánie musí pokračovat v budování svých správních kapacit. Navzdory určitému pokroku zůstává boj s korupcí a organizovanou trestnou činností problematickou oblastí.

Určitého pokroku bylo dosaženo v oblasti **demokracie a právního státu**. *Parlament* Albánie schválil na základě obecné shody mezi dvěma největšími politickými stranami důležité ústavní změny, včetně volební reformy. Zbývá jen přijmout včas nový volební zákon pro parlamentní volby v roce 2009. Albánie dosáhla určitého pokroku při posilování svých *vládních* struktur, aby mohla splnit své závazky vyplývající z Dohody o stabilizaci a přidružení a koordinovat činnosti vedoucí ke vstupu do EU. Je však nezbytné nadále posilovat kapacity a strategické plánování. V oblasti veřejné správy je třeba velkého úsilí, které se zaměří na vytvoření nezávislé a účinné veřejné správy založené na výsledcích. V úřadech nadále dochází k jmenování úředníků v rozporu se zákonem. Plné dodržování zákona o státní službě, rovněž ve vztahu ke kariéernímu postupu, bude zásadním předpokladem pro dosažení pokroku.

V reformě *soudního systému* došlo k určitému pokroku. Byly přijaty důležité právní akty ohledně organizace soudnictví. Soudní infrastruktura se začala zlepšovat, je však stále nedostatečná. Soudnictví chybí komplexní reformní strategie. Důležité právní akty týkající se fungování vrchního soudu a státního zastupitelství se dosud projednávají. Soudní rozhodnutí, zejména v občanských věcech, jsou i nadále vykonávána pomalu. Problém nedořešených případů přetrvává a soudní infrastruktura je stále nedostatečná. Soudnictví však i nadále funguje špatně a je třeba ještě mnoho udělat pro to, aby se zajistila jeho nezávislost, transparentnost a efektivnost.

Vláda pokračuje ve svém úsilí v *boji proti korupci*, jenž patří k hlavním prioritám Evropského partnerství. Byla přijata souhrnná protikorupční strategie a akční plán, které se však dosud neprovádějí, a u nichž zbývá posoudit kontrolní mechanismy. V oblasti daní a veřejných zakázek byly zavedeny elektronické postupy. Vyšetřování korupce vedlo k propuštění a v některých případech k zatčení řady úředníků. Negativní vnímání korupce se poněkud zlepšilo. Korupce je však stále rozšířeným jevem a představuje závažný problém. Institucionální opatření a koordinace mezi jednotlivými orgány v boji proti korupci jsou nadále nedostačující. Boj proti korupci v soudnictví zůstává klíčovým problémem. Je třeba důsledně vyšetřit výbuch muničního skladu v obci Gerdec. Je třeba řešit všechny aspekty této otázky, včetně odpovědnosti soudců a transparentnosti financování politických stran.

---

⁷ Podle rezoluce Rady bezpečnosti OSN 1244/99.

K určitému pokroku došlo v oblasti *lidských práv a ochrany menšin*. Odpovídající právní rámec již existuje. Určité úsilí bylo zaměřeno na trestní stíhání *špatného zacházení* ve vyšetřovací vazbě. Byly postaveny nové vazební věznice a *vězeňská zařízení*. Je však potřeba vyvinout ještě značné úsilí zaměřené na ochranu lidských práv a na stíhání osob obviněných z jejich porušování. Pokud jde o *přístup k právní ochraně*, existují právní předpisy o poskytování bezplatné právní pomoci, avšak dosud nejsou účinně uplatňovány. Velmi špatné podmínky ve věznicích, zhoršované přeplněností věznic, zůstávají dalším závažným problémem.

Albánie dosáhla dalšího pokroku v oblasti *svobody projevu*. Právní rámec pro mediální politiku se zlepšil, je však třeba zlepšit také provádění stávajících právních předpisů. Dále je třeba zaměřit úsilí na zrušení trestnosti pomluvy a zajištění svobody informací a nezávislosti státního regulačního úřadu pro rozhlasové a televizní vysílání.

Existuje právní rámec, který je příznivý pro organizace *občanské společnosti*. Byl zaveden Fond pro občanskou společnost na podporu nevládních organizací, avšak dosud neexistují prováděcí mechanismy. Organizace občanské společnosti jsou stále slabé a je nutné dále posilovat jejich účast na tvorbě politik.

Při posilování *práv žen* bylo dosaženo dalšího pokroku. Byly přijaty nové právní předpisy o rovnosti žen a mužů. Byla schválena strategie předcházení domácímu násilí, avšak dosud není prováděna. Ochrana žen před všemi formami násilí je nedostatečná a zůstává vážným problémem. Dalšího pokroku bylo dosaženo v oblasti *práv dětí*. Byly přijaty změny trestního zákoníku týkající se vykořisťování dětí, je však nutné více se zaměřit na řešení problému dětské práce. Mladiství mohou být nyní odsouzeni k veřejně prospěšným pracem nebo k podmíněčnému trestu. Počet romských dětí, které navštěvují školu, se poněkud zvýšil. Úplnému provádění předpisů však brání nedostatek zdrojů. Na období 2008–2013 byla přijata strategie sociální ochrany, chybí však prováděcí mechanismy. Opatření na podporu *sociálně zranitelných a zdravotně postižených osob* jsou stále omezená. Je třeba zlepšit koordinaci vládních agentur. Pokud jde o antidiskriminační politiku, právní rámec v této oblasti se téměř nezlepšil. Chybějící pokroky ve změnách pracovního práva ztěžují rozvoj sociálního dialogu.

Pokroku bylo dosaženo v konsolidaci *vlastnických práv*. První registrace nemovitostí je téměř dokončena a proces oceňování majetku v souvislosti s navrácením majetku a nároky na odškodnění probíhá. Nedořešené majetkové otázky mařily úsilí rozvíjet fungující trh s pozemky a potenciál zahraničních investic nemohl být vyčerpán.

Albánie přijala určitá opatření, aby splnila své závazky pro ochranu *menšin*, zejména na podporu menšinových jazyků. Je třeba dosáhnout zlepšení, zejména v oblasti sběru dat o velikosti a situaci menšin. Určité kroky byly podniknuty pro zlepšení situace *Romů*, především ohledně zápisu do škol, avšak dopad těchto opatření je omezený. K účasti v iniciativě Desetiletí romské integrace a provádění stávajících strategií je nutná lepší koordinace a dostatečné prostředky. *Romská menšina* je stále konfrontována s obtížnými životními podmínkami a diskriminací, se špatným přístupem ke vzdělávání, sociální ochraně, bydlení a zaměstnanosti.

Ohledně regionálních *otázek a mezinárodních závazků* Albánie nadále hraje konstruktivní úlohu při udržování regionální stability a budování dobrých vztahů s ostatními zeměmi západního Balkánu a sousedními zeměmi EU. Země se aktivně podílela na regionální spolupráci, a to i v rámci nově zřízené Rady pro regionální spolupráci a Středoevropské dohody o volném obchodu (CEFTA). Co se týče Mezinárodního trestního soudu, není

dvoustranná dohoda o imunitě se Spojenými státy v souladu s příslušným společným postojem EU a jejími hlavními zásadami.

Hospodářství Albánie zaznamenává nadále poměrně rychlý růst. Inflační tlaky přetrvávaly, avšak vnější nerovnováha zesílila a fiskální politika se uvolnila. Albánie si obecně udržela makroekonomickou stabilitu, kterou podpořila širokou škálou strukturálních reforem. Podnikatelské prostředí se zlepšilo. Hospodářskému rozvoji však nadále brání nespolehlivé dodávky energie, špatná infrastruktura, slabý právní stát a nedostatečné plnění smluv.

Pokud jde o **hospodářská kritéria**, učinila Albánie další pokrok směrem k fungujícímu tržnímu hospodářství. Strukturální reformy a značné investice do infrastruktury a vzdělávání musí pokračovat, aby hospodářství bylo schopné dlouhodobě odolávat konkurenčnímu tlaku a tržním silám v rámci Unie.

Politický konsensus o základních otázkách tržně orientované hospodářské politiky a makroekonomické stability přetrvává. Hospodářství dobře odolalo silnému tlaku růstu světových cen potravin a dosáhlo zlepšení výkonnosti trhu práce. Správa veřejných financí se zlepšila, což vedlo k vyšším příjmům z daní. Privatizace velkých státních podniků pokročila a postupy pro registraci podniků se výrazně zjednodušily.

Byla provedena opatření ke zvyšování kvalifikací pracovních sil a na podporu investic do infrastruktury a pokročila restrukturalizace podniků. Vláda posílila svůj boj proti korupci a daňovým únikům. Finanční sektor zůstal stabilní a transparentnost na úvěrovém trhu se zvyšuje. K narušování hospodářské soutěže způsobenému státem dochází v omezené míře.

V důsledku růstu schodku běžného účtu způsobeného rostoucí poptávkou po energii a dovozu strojů se však zvýšila makroekonomická rizika. Vývoz je nadále omezený a dalece zaostává za dovozem. Pokud jde o financování, příliv kapitálu je nadále poměrně nízký. Opožděná rozpočtová konsolidace rovněž přispěla z důvodu rostoucích veřejných investic do infrastruktury ke zvýšení existující nerovnováhy mezi úsporami a investicemi. Skutečnost, že restrukturalizace ztrátových státních elektrárenských společností ještě není dokončena, představuje nadále finanční riziko.

Nespolehlivé dodávky energie nadále bránily hospodářskému rozvoji. Konkurenceschopnost hospodářství je stále omezována nedostatkem kvalifikovaných pracovníků, základního kapitálu a špatnou infrastrukturou. Míra zaměstnanosti v zemědělství zůstává nepoměrně vysoká. Rozsáhlá stínová ekonomika sílí vinou slabé daňové a výdajové politiky a nedostatků v prosazování práva, včetně boje proti korupci a organizovanému zločinu. Tato stínová ekonomika představuje nadále vážný problém, neboť se tak snižuje daňový základ a účinnost hospodářské politiky.

Albánie učinila pokrok v přizpůsobování svých právních předpisů, politik a kapacity **evropským standardům** a provádí závazky vyplývající z prozatímní dohody. Udržela si pokrok dosažený v oblasti cel a hospodářské soutěže. V dalších oblastech, jako je energetika, doprava a práva duševního vlastnictví, je pokrok relativně omezený. Je nutné dosáhnout dalšího pokroku v oblasti veterinární a rostlinolékařské kontroly, aby bylo možné plně využívat obchodní koncese v rámci Dohody o stabilizaci a přidružení. Je zapotřebí dalšího úsilí ke zlepšení správní kapacity pro provádění neobchodních ustanovení SAA a pro účinné provádění právních předpisů.

Došlo k určitému pokroku v některých oblastech **vnitřního trhu**, je však zapotřebí dalšího úsilí, aby byly splněny závazky Albánie vyplývající z SAA. Při přijímání evropských

technických norem a schvalování bylo dosaženo dalšího pokroku. K určitému zlepšení došlo v oblasti metrologie a dohledu nad trhem, ale je třeba vyvinout další úsilí. Právní rámec pro ochranu spotřebitele se zlepšil. V oblasti práva usazování nedošlo k žádným významným změnám. Zachována zůstávají určitá omezení v oblasti liberalizace pohybu kapitálu.

Dalšího pokroku bylo dosaženo v oblasti správní kapacity celní správy. Dochází k dalšímu zlepšení infrastruktury na hraničních přechodech. Celní příjmy se postupně zvyšují a snížení celních sazeb podle prozatímní dohody bylo provedeno včas. Strategie pro informační technologii a odborné vzdělávání musí být ještě stanoveny a je třeba dosáhnout dalšího zlepšení infrastruktury a sladění s postupy EU. Pokrok lze vykázat v oblasti daní. Příjmy plynoucí z daní z příjmu a z daní z příjmu právnických osob se zvýšily. Výběr daní je však stále omezený, zejména na místní úrovni. Je třeba posílit výběr daní, strategii kontroly a další sladování s právními předpisy a postupy EU.

Dalšího pokroku bylo dosaženo v oblasti hospodářské soutěže. Došlo k dalšímu posílení Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže, a to uložením antitrustových pokut v klíčových odvětvích. Právní rámec je ve velké míře v souladu s *acquis* Společenství, je však potřeba vyvinout další úsilí k jeho provádění. Albánie učinila další pokrok ohledně plnění svých závazků v oblasti státních podpor přijatých v rámci Dohody o stabilizaci a přidružení. Byl dokončen seznam režimů podpor.

V oblasti zadávání veřejných zakázek byl zaznamenán pouze omezený pokrok. Pro zadávání veřejných zakázek byly zavedeny elektronické postupy, je však nutné dále sblížovat právní předpisy zejména v oblasti koncesí a síťových odvětví. Kapacita Agentury pro zadávání veřejných zakázek se sice zlepšila, musí však být dále posilována. Je třeba zajistit nestrannost přezkumných řízení. Současné postupy pro vyřizování stížností nespĺňují mezinárodní normy. Byly schváleny změny celního kodexu ohledně práv duševního vlastnictví a zákon o právech průmyslového vlastnictví. Práva duševního vlastnictví však jsou prosazována jen nedostatečně a jen malý počet případů jejich porušování je předložen soudu. Kapacity patentového úřadu a úřadu pro autorská práva jsou i nadále omezené. Pro splnění závazků v oblasti práva duševního vlastnictví, které vyplývají z prozatímní dohody, je třeba vyvinout další úsilí.

Při sblížování s evropskými standardy v sociální politice a politice zaměstnanosti došlo k určitému pokroku. Na podporu zaměstnanosti zranitelných skupin obyvatel byl zavedeny programy. Byl posílen inspektorát práce, jeho schopnost prosazovat pracovní práva však je omezená. Normy v oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví při práci jsou nadále nedostatečné. Pokrok v oblasti veřejného zdraví trvá. Určitého pokroku bylo dosaženo v oblasti vzdělávání. Rozpočet na vzdělávání se opět zvýšil. Byl zaveden nový digitalizovaný centrální systém pro přijímání na vysoké školy. Zlepšil se přístup pro studenty se zdravotním postižením. Avšak počet studentů zapsaných na střední školy ve venkovských oblastech zůstává nízký. V oblasti výzkumu bylo dosaženo určitého pokroku, je však třeba dále posilovat kapacity.

Pokrok lze zaznamenat u některých odvětvových politik. Pokud jde o průmysl a malé a střední podniky, bylo dosaženo pokroku při provádění Evropské charty pro malé podniky. V zemědělství lze zaznamenat určitý pokrok, zejména pokud se jedná o právní rámec a vytváření struktur pro rozvoj venkova. Právní předpisy v oblasti bezpečnosti potravin a veterinární a rostlinolékařské politiky se zlepšily, avšak stále ještě neodpovídají normám EU a je potřeba dalšího úsilí k posilování institucionálních kapacit. Určitého pokroku bylo dosaženo v oblasti rybolovu ohledně inspekce, kontroly a mezinárodní spolupráce. Další pozornost je třeba věnovat prosazování a provádění práva.

V oblasti *životního prostředí* se zlepšily horizontální právní předpisy, avšak provádění a prosazování zaostává. Je třeba posílit správní kapacity pro tvorbu politiky životního prostředí a prosazování práva.

Určitý pokrok lze pozorovat v *dopravě*. Albánie se nadále aktivně účastní činností dopravní observatoře pro jihovýchodní Evropu. Ale ve všech odvětvích dopravy je nutné dosáhnout ještě výrazného zlepšení.

Omezený pokrok lze vykázat v odvětví *energetiky*. V souladu se svými závazky vyplývajícími ze Smlouvy o Energetickém společenství učinila Albánie pokrok při provádění právních předpisů EU. Dalšího pokroku bylo dosaženo při restrukturalizaci elektrárenské společnosti a nyní se vyvíjí úsilí, aby se zlepšila její finanční situace. Přesto zůstává situace v odvětví energetiky kritická. Dodávky elektřiny nejsou zabezpečeny, neboť výrobní kapacity nejsou dostatečné pro pokrytí domácí poptávky a omezené propojovací kapacity jsou nadále překážkou pro dovoz.

V oblasti *informační společnosti a médií* byl zaznamenán určitý pokrok. Byly přijaty nové právní předpisy o elektronických komunikacích a elektronickém podpisu a byla zahájena liberalizace trhu. Předpisový rámec stále ještě není v souladu s *acquis* a kapacita regulačního orgánu pro telekomunikace není dostatečná. V oblasti audiovizuální politiky byla posílena správní kapacita úřadu pro rozhlasové a televizní vysílání, avšak technické zdroje jsou stále omezené. Pokud jde o *finanční kontrolu*, byl přijat nový zákon o rozpočtu. Manažerská odpovědnost a finanční kontrola však stojí na samém počátku. V oblasti *statistiky* došlo k přiměřenému pokroku. Kapacita albánského statistického úřadu se zlepšila. Existují nejdůležitější statistické klasifikace, které jsou v souladu s normami EU. V procesu sbližování bylo dosaženo mírného pokroku.

V oblasti *spravedlnosti, svobody a bezpečnosti* došlo k určitému pokroku ve většině oblastí, i když není rovnoměrný. Obecně je však ve všech oblastech zapotřebí dalšího zlepšení. Pokud jde o *víza*, zavádí se spolehlivý občanský rejstřík a evidence obyvatel, aby se zlepšilo zabezpečení dokumentů. Byl přijat zákon o cizích státních příslušnících. Dohoda o zpětném přebírání osob mezi ES a Albánií platí od roku 2006. Vstoupila v platnost dohoda mezi ES a Albánií o usnadnění vydávání víz a byl zahájen dialog o uvolnění vízového režimu. Je nutné, aby byly vydávány biometrické pasy odpovídající normám EU. Vízový režim ještě není v souladu s normami EU.

Nový zákon o správě hranic, lepší infrastruktura a spolupráce mezi orgány zlepšily *hraniční kontrolu*. Bylo zahájeno provádění strategie integrované správy hranic. Je však třeba zvýšit počet zaměstnanců a posílit odbornou přípravu pohraniční policie. Také přeshraniční spolupráci je třeba rozšířit. Jen malý pokrok byl zaznamenán v *azylové politice*. Přezkum právního rámce pro sbližování s normami EU ještě nebyl dokončen. Prováděcí kapacity jsou stále nedostatečné a spolupráci mezi orgány je třeba posílit. V oblasti *migrace* lze pozorovat určitý pokrok. Jako dohled nad regionálními středisky pro zpětné přebírání osob bylo zřízeno ústřední oddělení pro navracení a zpětné přebírání osob. Kontroly migrace na hranicích jsou nyní účinnější, ale stále je třeba je zlepšovat.

Omezeného pokroku se dosáhlo v oblasti předcházení *praní peněz*. Právní rámec a spolupráce mezi bankami a finančními institucemi v boji proti praní peněz se zlepšily. Ovšem kapacity pro vymáhání konfiskace majetku zůstávají omezené. Zdroje pro vyšetřování, spolupráce mezi orgány a kapacity pro prosazování práva se musí dále zlepšovat.

Omezený pokrok bylo možné zaznamenat v boji proti *drogám* a obchod s drogami nadále představuje závažný problém. Přibylo stíhání v souvislosti s drogami. Byla vybudována lepší infrastruktura pro skladování zabavených drog během vyšetřování. Je však třeba vynaložit ještě značné úsilí, aby bylo v této oblasti dosaženo uspokojivých výsledků. Je také nutné zlepšit opatření a vybavení k odhalování drog na hranicích.

Prováděním nového zákona o policii byly dále posíleny kapacity *policie*. Začala se provádět strategická dohoda s Evropelem a úmluva o policejní spolupráci pro jihovýchodní Evropu. Je však třeba dále posilovat struktury policejní správy, personálu, odborné přípravy a vnitřní kontroly. Je třeba vyvinout větší úsilí při sestavování spolehlivých statistik trestné činnosti.

V boji proti *organizovanému zločinu* byl zaznamenán jen omezený pokrok. Tato oblast zůstává závažným problémem a ovlivňuje právní stát a podnikatelské prostředí. Byla schválena národní strategie pro boj proti organizovanému zločinu a zlepšil se právní rámec. Zlepšila se také spolupráce s Interpolem, což umožnilo vykonat řadu mezinárodních zatýkacích rozkazů. Úsilí v boji proti organizovanému zločinu je však omezováno korupcí a nedostatečnou ochranou svědků. Obtíže při spolupráci mezi policií a státními zastupitelstvími nadále snižují účinnost vyšetřování.

Byla přijata strategie boje proti *obchodování s lidmi*. Zejména v oblasti ochrany svědků zbývá ještě mnohé vykonat. Pro provádění národní strategie pro boj proti obchodu s lidmi, zejména ohledně ochrany obětí, je nutná silnější politická vůle a lepší koordinace. Albánie nadále zůstává významným výchozím bodem pro obchod s lidmi, ať už se jedná o pohlavní zneužívání žen a dívek či o nucenou práci. Narůstá vnitřní obchod s ženami a dětmi.

Dobré výsledky jsou patrné v oblasti *ochrany osobních údajů*. Existuje právní rámec a byl jmenován nezávislý dozorčí orgán pro ochranu údajů. Pro řádné provádění svého mandátu však potřebuje odpovídající zdroje.

Bosna a Hercegovina

Bosna a Hercegovina dosáhla omezeného pokroku při plnění **politických kritérií** v rámci evropského partnerství. Poté, co bylo dosaženo pokroku ve čtyřech klíčových oblastech stanovených Komisí a Radou v roce 2005⁸, byla v červnu 2008 podepsána Dohoda s stabilizací a přidružením. Nedostatečná shoda ohledně hlavních prvků budování státu, časté problémy v souvislosti s Daytonskou/Pařížskou mírovou dohodou a vyhrocená rétorika však nepříznivě ovlivnily fungování institucí a zpomalily reformy. Společná vize politických představitelů o směru, kterým se země bude ubírat, a reformách souvisejících s EU, a schopnost hovořit o otázkách EU a mezinárodních záležitostech jednohlasně jsou zásadními prvky pro další přibližování země k Evropské unii. Bosna a Hercegovina musí také dále rozvíjet své správní kapacity, zejména na úrovni státu, a zvýšit své úsilí v boji proti korupci.

Pokud jde o *demokracii a právní stát*, pokroky ohledně vytvoření lépe fungujících a účinnějších státních struktur byly omezené, a v *ústavní* reformě nebylo dosaženo žádného pokroku. Systém správy v Bosně a Hercegovině i nadále zahrnuje mezinárodní účast.

---

⁸ 1) Provádění reformy policie v souladu s dohodou o restrukturalizaci policie z října 2005; 2) plná spolupráce s Mezinárodním trestním tribunálem pro bývalou Jugoslávii (ICTY); 3) přijetí a provádění všech nezbytných právních předpisů týkajících se veřejnoprávního vysílání; a 4) rozvoj právního rámce a správní kapacity umožňující řádné provádění Dohody o stabilizaci a přidružení.

Předpokladem pro uzavření Úřadu vysokého zástupce je, aby Bosna a Hercegovina dosáhla pokroku při plnění specifických požadavků⁹.

Komunální volby, které se uskutečnily v říjnu 2008, byly v souladu s mezinárodními standardy. Určitého pokroku bylo dosaženo při zvyšování účinnosti *parlamentního* shromáždění Bosny a Hercegoviny. Shromáždění přijalo během první poloviny roku 2008 řadu důležitých zákonů, které jsou založeny na evropském partnerství, avšak jeho práce byla nepříznivě poznamenána politickým klimatem, hlasováním na základě etnického principu a nedostatečnými správními zdroji. Pokud jde o státní vládu, shoda ohledně evropské integrace napomohla k urychlení legislativního programu do jara 2008. V posledních měsících však reformy stagnovaly. Napětí uvnitř země a roztržičnost a nekoordinovaná tvorba politik mezi státem a entitami zůstávají hlavními překážkami pro účinnou práci státní vlády. Nedostatečná politická vůle a problémy s kapacitami ve vládě a parlamentu zpomalují přijímání právních předpisů. Ředitelství pro evropskou integraci hraje i nadále důležitou roli při podpoře evropské integrace, avšak jeho činnost byla nepříznivě poznamenána omezeným množstvím zdrojů na zaměstnance a složitým politickým klimatem. Skutečnost, že nebylo provedeno nové sčítání lidu, představuje vážnou překážku pro plánování politiky v Bosně a Hercegovině jako celku.

Určitého pokroku bylo dosaženo v oblasti *veřejné správy*, je však zapotřebí dalšího úsilí. Posílen byl úřad koordinátora reformy veřejné správy. Provádí se reformní strategie pro veřejnou správu, jež je hlavní prioritou evropského partnerství. Fond pro reformu veřejné správy je již funkční. Koordinace mezi orgány veřejné služby na úrovni státu a na úrovni entit se zlepšila; společně se podílejí na různých rozsáhlých vzdělávacích projektech. Nicméně je třeba dalšího úsilí, aby se předcházelo politickému vměšování, omezil význam etnické příslušnosti při jmenování a zavedla profesionální a efektivní veřejná služba založená na výsledcích a schopnostech. Příprava návrhu zákona o státním vlastnictví, který je podmínkou pro uzavření úřadu vysokého zástupce, je velmi pomalá. Zpozdilo se jmenování čtyř státních veřejných ochránců práv a převod jejich pravomocí na celostátní úroveň.

Bosna a Hercegovina dosáhla dalšího pokroku při zdokonalování *soudního systému*. Byla přijata národní strategie pro rozvoj soudnictví, jejímž cílem je dále posilovat nezávislost, odpovědnost, účinnost, profesionalitu a harmonizaci soudního systému. Vysoká rada pro soudnictví a státní zastupitelství pokračovala ve svém úsilí zlepšit situaci v soudnictví. Fragmentace soudního systému a složitost právního rámce však nadále znesnadňují činnost soudnictví. Stíhání organizované trestné činnosti a válečných zločinů v entitách a kantonech je nadále problematické. Nezávislost, odpovědnost a efektivnost soudnictví je třeba dále posílit. Jurisdikce a kompetence justičních orgánů na státní úrovni působit svobodně v Republice Srbské byly vládou Republiky srbské zpochybněny, což je vážným důvodem k obavám.

Bosna a Hercegovina dosáhla jen malého pokroku v *boji proti korupci*, která je stále rozšířeným jevem a představuje závažný problém. Národní protikorupční strategie není řádně

---

⁹ Tyto požadavky se týkají pěti cílů: 1) přijatelné a trvalé řešení otázky rozdělení majetku mezi stát a ostatní správní úrovně; 2) přijatelné a trvalé řešení otázky majetku obrany; 3) konečné rozhodnutí ohledně statusu distriktu Brčko; 4) fiskální udržitelnost (podpořená dohodou o stálé metodologii stanovování koeficientů ITA a zřízením Státní rady pro fiskální záležitosti); a 5) upevnění právního státu (bylo prokázáno přijetím národní strategie pro vyšetřování válečných zločinů, zákona o cizincích a azylu a národní strategie pro reformu soudnictví) jakož i dvě specifické podmínky: 1) podepsání Dohody o stabilizaci a přidružení a 2) stabilizace politické situace.

prováděna. V korupčních případech bylo vydáno jen málo rozsudků. Politický tlak na externí auditorské instituce a protikorupční kontrolní orgány snižuje transparentnost činností veřejné správy. Bosna a Hercegovina musí posílit své odhodlání a postupovat rozhodněji proti korupci.

Pokud jde o *lidská práva a ochranu menšin*, bylo dosaženo jen omezeného pokroku. Bosna a Hercegovina ratifikovala všechny hlavní úmluvy OSN a mezinárodní úmluvy o lidských právech, mj. revidovanou Evropskou sociální chartu v červenci 2008. Je však třeba zlepšit provádění mezinárodních úmluv o lidských právech. V řadě případů nebyla rozhodnutí Komise pro lidská práva při Ústavním soudu Bosny a Hercegoviny řádně prováděna.

Při uplatňování *občanských a politických práv* bylo dosaženo určitého pokroku. Byly učiněny kroky na podporu rozvoje *občanské společnosti*. Zřízení rady občanské společnosti je příznivým krokem, avšak organizace *občanské společnosti* zůstávají celkově slabé a jejich účast na tvorbě politik je třeba dále posilovat. Prostředky potřebné k vybudování státní *věznice* byly zajištěny. Přesto nadále neexistuje jednotná praxe v uplatňování trestních sankcí mezi státem a entitami. Problémem zůstává *špatné zacházení* s vězni a zadrženými osobami. Pachatelé jsou jen zřídka stíháni. *Přístup k právní ochraně* v občanských a trestních věcech je i nadále důvodem k znepokojení a ne vždy je zaručena rovnost před zákonem.

Ústavy státu a entit zaručují *svobodu projevu* a médií, *svobodu shromažďování a sdružování* a *svobodu vyznání*. Ačkoliv bylo v těchto oblastech v omezené míře dosaženo dalšího pokroku, je třeba lépe provádět stávající právní předpisy. Zákon o federálním veřejnoprávním vysílání byl přijat, i když je ještě potřeba jej plně sladit s příslušnými právními předpisy na státní úrovni. Všechny zákony o vysílání se budou muset řádně provádět, aby byla tato klíčová priorita evropského partnerství splněna. Objevily se pokusy odepřít systému veřejnoprávního vysílání finanční prostředky. Dále se vyskytly případy fyzického napadení novinářů a vydavatelů.

K omezenému pokroku došlo v oblasti *hospodářských a sociálních práv*. Trvalého úsilí je zapotřebí při ochraně *žen* před jakoukoli formou násilí. Ačkoli existuje akční plán pro *děti*, problémy v oblasti zdraví, sociální ochrany, vzdělávání a domácího násilí vůči dětem přetrvávají. Nedostatky v systémech sociální péče nepříznivě ovlivňují podmínky *zranitelných skupin* osob, včetně mentálně postižených. Ratifikace revidované Evropské sociální charty sice znamená pokrok, avšak složitý vládní systém a nejednotnost právních předpisů nadále ztěžují sociální dialog v celé zemi. Dále se pokročilo v oblasti *vlastnických práv* a reformy správy pozemků. Mandát Komise pro vlastnické nároky vysídlených osob a uprchlíků byl rozšířen, aby mohla řešit také otázky restituce zbývajících majetku. Ačkoli právní rámec Bosny a Hercegoviny obsahuje ustanovení na ochranu hospodářských a sociálních práv, jejich uplatňování je celkově nedostatečné.

Určitého pokroku bylo dosaženo v oblasti *kulturních práv* a *práv menšin*. Na státní úrovni byla zřízena Rada pro národnostní menšiny a v Republice srbské působí obdobná Rada pro národnostní menšiny. Je nutné učinit další kroky, aby se zlepšilo uplatňování zákona o národnostních menšinách, a na státní úrovni je třeba změnit ústavu, aby se menšinám umožnil přístup ke všem politickým funkcím. Rozdělování dětí ve školách na základě etnického principu představuje i nadále problém. Bosna a Hercegovina se připojila k Desetiletí *romské integrace* 2005–2015. Byl vypracován akční plán o bydlení, zdraví a zaměstnanosti Romů a koordinační mechanismus. *Romská menšina* je však stále konfrontována s obtížnými životními podmínkami a diskriminací, se špatným přístupem ke vzdělávání, sociální ochraně,

zdravotní péči, bydlení a zaměstnanosti. Nedostatečná evidence obyvatel nadále brání jejich přístupu k základním sociálním a ekonomickým právům.

Pokud jde o *uprchlíky a vnitřně vysídlené osoby*, jejich bezpečnostní situace se dále zlepšila, ovšem při socio-ekonomické integraci osob po jejich návratu bylo dosaženo jen velmi malého zlepšení.

Pokud jde o **regionální záležitosti a mezinárodní závazky**, Bosna a Hercegovina se dále aktivně účastní iniciativ regionální spolupráce, včetně Středoevropské dohody o volném obchodu a Rady pro regionální spolupráci, jejíž sídlo bylo zřízeno v únoru 2008 v Sarajevu. Bosna a Hercegovina i nadále dobře spolupracuje s Mezinárodním trestním tribunálem pro bývalou Jugoslávii, což patří k hlavním prioritám evropského partnerství. Co se týče Mezinárodního trestního soudu, není dvoustranná dohoda o imunitě se Spojenými státy v souladu se společným postojem EU a jejími zásadami. Bosna a Hercegovina bude nadále podrobena kontrole ohledně dodržování povinností a závazků souvisejících s jejím členstvím v Radě Evropy.

Obecně Bosna a Hercegovina udržovala dobré vztahy se svými sousedy, avšak při řešení zbývajících otázek, např. obchodu a hranic s Chorvatskem a Srbskem, dosáhla jen velmi malého pokroku.

Hospodářství Bosny a Hercegoviny nadále rychle rostlo. Makroekonomická stabilita byla oslabena v důsledku zvýšení schodku zahraničního obchodu, vyšší inflace a expanzivní fiskální politiky. Významným důvodem ke znepokojení je nadále velmi vysoká nezaměstnanost a nízká participace na trhu práce v zemi, stejně jako odlišné reformy zavedené entitami.

Pokud jde o **hospodářská kritéria**, Bosna a Hercegovina zaznamenala nerovnoměrný pokrok při vytváření fungujícího tržního hospodářství. V souvislosti s reformami je třeba vynaložit značné úsilí, aby byla země z dlouhodobého hlediska schopná odolávat konkurenčnímu a tržnímu tlaku v rámci Evropské unie.

Určitý pokrok byl zaznamenán při dosahování konsensu o základních otázkách hospodářské politiky a zlepšila se spolupráce mezi entitami v oblastech hospodářské politiky. Přijetím zákona o Státní radě pro fiskální záležitosti a ustavením této rady v rámci nového zákona na počátku září se Bosna a Hercegovina zavázala zlepšit rozpočtovou koordinaci. Bylo dosaženo dohody ohledně rozdělení nepřímých daní. Režim pevných směnných kurzů nadále fungoval bez problémů a finanční stabilita byla z velké části zachována navzdory mezinárodní volatilitě a vysokému tempu růstu domácích úvěrů. Některé ukazatele trhu práce se zlepšily. Vysoké sazby daně z příjmu právnických osob a daně z příjmu ve federaci se snížily a byla přijata legislativní opatření, aby se v zemi zamezilo dvojímu zdanění.

Podnikatelské prostředí se poněkud zlepšilo v oblasti registrace podnikatelských subjektů, konkurzních řízení a evidence pozemků. Přístup malých a středních podniků k finančním prostředkům se zlepšil. Přímé zahraniční investice se v roce 2007 zvýšily, a to především v důsledku rozsáhlé privatizace v Republice srbské, a zcela pokryly schodek běžného účtu. Zvyšování fyzického kapitálu se urychlilo mj. na základě rychle rostoucích veřejných investic v Republice srbské.

Rozpočtový pokles, který začal v roce 2006, pokračoval i v letech 2007 a 2008. Fiskální rizika ve federaci se zvýšila vzhledem k rozsáhlým závazkům, které byly navzdory snižujícím se příjmům do státního rozpočtu učiněny na sociální výdaje. Kromě toho se uvolnila mzdová

politika ve veřejném sektoru na všech úrovních státní správy tím, že se zvýšily mzdy a mechanismy indexace, které oslabil rozpočtovou udržitelnost a konkurenceschopnost veřejného sektoru. Restrukturalizace a likvidace státních podniků pokračovaly jen zvolna a při privatizaci v rámci federace bylo dosaženo jen minimálního pokroku. Nezaměstnanost zůstala velmi vysoká.

Vývoj struktury výroby směrem k činnostem, které by poskytly vyšší přidanou hodnotu, je nadále pomalý. Nedostatečná výrobní kapacita a strukturální nepružnost – vysoké sociální odvody, zkreslené metody stanovování mezd, vysoké a špatně cílené sociální transfery a nízká mobilita pracovních sil – omezují vytváření pracovních míst. Podnikatelské prostředí je stále ještě ovlivňováno neúčinností správy. Rozsáhlá stínová ekonomika sílí také v důsledku nedostatečného předpisového rámce, nepřiměřené daňové a výdajové politiky a nedostatků v prosazování práva, mj. také při boji proti korupci a organizovanému zločinu. Tato skutečnost představuje nadále vážný problém, neboť se tak snižuje daňový základ a účinnost hospodářské politiky.

Určitého pokroku dosáhla Bosna a Hercegovina při sladění právních předpisů a politik s **evropskými standardy**. Uplatňování ustanovení týkajících se cel poté, co dne 1. července 2008 vstoupila v platnost prozatímní dohoda, je vcelku uspokojivé. Je však třeba, aby Bosna a Hercegovina posílila své správní kapacity a dosáhla trvalých výsledků při uplatňování Dohody o stabilizaci a přidružení.

Bosna a Hercegovina dosáhla určitého pokroku v plnění priorit evropského partnerství v oblasti **vnitřního trhu**. Pokud jde o *volný pohyb zboží*, bylo dosaženo omezeného pokroku v oblasti standardizace, certifikace a dozoru nad trhem. Je třeba vyvinout další úsilí při sbližování právního rámce s právními předpisy EU v této oblasti a ve vývoji nezbytných správních kapacit. Byl přijat zákon o léčivech a zdravotnických prostředcích, který v Bosně a Hercegovině umožní vytvoření jednotného vnitřního trhu v tomto odvětví. Rada pro *ochranu spotřebitele* se stala plně funkční.

K omezenému pokroku došlo v oblasti *služeb, svobody usazování a práva společnosti*. Pokroku bylo dosaženo v oblasti registrace podniků. Naopak žádného pokroku nebylo dosaženo při zřizování jediné státní agentury pro dohled nad bankovníctvím ani při přijímání celostátních právních předpisů o leasingu a závazcích.

V oblasti *volného pohybu kapitálu* nedošlo k žádným novým změnám, ale přípravy Bosny a Hercegoviny v této oblasti probíhají uspokojivě. V oblasti *cel* bylo dosaženo pokroku jak při sbližování právních předpisů, tak ohledně správních kapacit. Nyní je nutné určit strategie v oblasti cel, zejména pro odborné vzdělávání, informační technologii a další oblasti. Pokroku bylo dosaženo rovněž při plnění prioritních cílů evropského partnerství v oblasti *daní*. V září 2008 byla zřízena Státní rada pro fiskální záležitosti. Výběr DPH se zvýšil v důsledku rostoucí hospodářské činnosti a rostoucího počtu registrovaných plátců DPH.

Pokud jde o *hospodářskou soutěž*, učinila Bosna a Hercegovina určitý pokrok v oblasti antimonopolní kontroly. Rada pro hospodářskou soutěž rozšířila své aktivity, i když nedochází k dalšímu sbližování právních předpisů s *acquis*. Žádného pokroku nebylo dosaženo v oblasti státních podpor a je třeba ještě zavést právní předpisy a funkčně nezávislý orgán pro dohled nad státními podporami. Jen omezeného pokroku bylo dosaženo v oblasti *veřejných zakázek*. Řádné provádění postupů zadávání veřejných zakázek po celé zemi ještě není zajištěno. V oblasti vymáhání *práv duševního vlastnictví* došlo jen k malému pokroku. Právní rámec je neúplný a prováděcí kapacity je třeba posílit.

V *sociální politice a politice zaměstnanosti* došlo jen k omezenému pokroku. Koordinace a strategické plánování v oblasti zdravotnictví se zlepšily. Byla zavedena konference ministrů zdravotnictví, která je pravidelně svolávána. Byly učiněny další kroky směrem k provádění rámcové úmluvy WHO, i když provádění se ještě musí zlepšit. Právní předpisy a politiky v oblasti sociálního zabezpečení a zaměstnanosti jsou však i nadále mimořádně neucelené. Institucionální struktura země představuje i nadále závažnou překážku pro rozvoj nezbytných koordinovaných přístupů.

Určitého pokroku bylo dosaženo při sladění předpisů s evropskými standardy v oblasti *vzdělávání*. V důsledku zavedení konference ministrů se mírně zlepšila koordinace činností čtrnácti ministrů školství v zemi. Na úrovni státu byl přijat zákon o odborném vzdělávání. Bosna a Hercegovina podnikla také další kroky, aby se připravila na provádění boloňských reforem. Avšak harmonizace právních předpisů na úrovni entit a kantonů dosud nebyla dokončena a jejich provádění není v celé zemi jednotné. Pokud se jedná o výzkum, byl zahájen proces přidružení k sedmému rámcovému programu pro výzkum (7. RP), který by měl rozšířit možnosti výzkumu s partnerskými zeměmi EU. Nicméně je nutné vyvinout značné úsilí, aby se zvýšily výzkumné kapacity v zemi.

Bosna a Hercegovina poměrně pokročila s přípravami přistoupení k *WTO*, musí však v tomto úsilí pokračovat, aby splnila své vlastní cíle ohledně brzkého přidružení.

V řadě *odvětvových politik* dosáhla Bosna a Hercegovina určitého pokroku při plnění evropských standardů. K omezenému pokroku došlo v oblasti *průmyslu a malých a středních podniků*. Nebyl přijata žádná celostátní strategie pro malé a střední podniky. Také průmysl dosud nemá strategii.

Pokroku bylo dosaženo při sblížení s politikami EU v oblasti *zemědělství a rybolovu*. Na státní úrovni byl přijat zákon o zemědělství, potravinách a rozvoji venkova. Ohledně zřízení ministerstva zemědělství na státní úrovni však nebyl zaznamenán žádný pokrok. Příprava ucelené zemědělské strategie se zpozdila. Omezeného pokroku bylo dosaženo v oblasti bezpečnosti potravin, veterinární a rostlinolékařské politiky. Z důvodu nedostatečných lidských a finančních zdrojů a špatné koordinace mezi útvary státu a entit problémy přetrvávají. Přípravy Bosny a Hercegoviny v oblasti *životního prostředí* jsou v počátečním stádiu. Zatím nebyl na celostátní úrovni přijat zákon o ochraně životního prostředí, který by vytvářel rámec pro celostátní a harmonizovanou ochranu životního prostředí, a dosud také nebyla zřízena státní agentura pro životní prostředí.

Bosna a Hercegovina učinila určitý pokrok v odvětví *dopravy*, ať už jde o posilování institucionálních struktur či o přizpůsobování regulačního rámce. Pokroku bylo dosaženo při budování transevropských dopravních sítí, ale v odvětví železniční dopravy jsou zapotřebí ještě zásadní reformy a sladění právních předpisů. Země se nadále aktivně účastní činností dopravní observatoře pro jihovýchodní Evropu. Po ratifikaci dohody o vytvoření společného evropského leteckého prostoru se otevřel trh komerčním leteckým dopravčům. Avšak tato dohoda by měla být uplatňována jednotně. Je třeba dalšího úsilí, aby byla dokončena transformace institucionálního uspořádání a aby byly vytvořeny podmínky pro otevření trhu pro všechny druhy dopravy.

Jen k omezenému pokroku došlo v oblasti *energetiky*. Jakožto signatář Smlouvy o Energetickém společenství musí Bosna a Hercegovina provádět příslušné právní předpisy EU, avšak výrazně zaostává v řadě oblastí týkajících se energetiky. Opožděny jsou zejména reformy v sektoru plynárenství. V odvětví elektrické energie došlo k zpřístupnění přenosu

energie a existuje nezávislý provozovatel systému a přenosová společnost (Transco). Vývoj ohledně společnosti Transco, především návrh Republiky srbské rozdělit společnost podle entit, ohrožuje pokrok, kterého bylo v odvětví energetiky dosaženo. Dosud nebyla vypracována ucelená strategie pro energetiku.

Určitého pokroku dosáhla Bosna a Hercegovina v oblasti *informační společnosti a médií*. Přijetím zákona o federálním veřejnoprávním vysílání byl dokončen právní rámec veřejnoprávního vysílání v Bosně a Hercegovině, i když je ještě třeba jej sladit s příslušnými právními předpisy na státní úrovni. Nezávislost regulačního orgánu v oblasti komunikací je dále ohrožována novými platovými pravidly a obtížemi při jmenování generálního ředitele. K žádnému pokroku nedošlo při zřizování celostátní informační agentury. Určitého omezeného pokroku bylo dosaženo v oblasti *finanční kontroly*.

Dalšího pokroku bylo dosaženo v oblasti *statistiky*. Nebyla však ještě řádně provedena dohoda o spolupráci mezi statistickými orgány na celostátní úrovni a úrovni entit. Z důvodu politických sporů dosud nebylo přijato rozhodnutí, které by potvrdilo provedení sčítání lidu v roce 2011. Za účelem vytvoření účinného statistického systému v Bosně a Hercegovině, který by byl v souladu s požadavky EU, je třeba vyvinout značné úsilí.

V oblasti *spravedlnosti, svobody a bezpečnosti* bylo dosaženo dalšího pokroku, zejména co se týče správy *víz, správy hranic, azylu a migrace*. Nicméně je třeba pokračovat ve snahách dosáhnout dalšího zlepšení ve všech těchto oblastech. Dohoda mezi ES a Bosnou a Hercegovinou o usnadnění vydávání víz vstoupila v platnost v lednu 2008. S Evropskou komisí byl zahájen dialog o uvolnění vízového režimu. Byly podniknuty další kroky k zavedení biometrických pasů. Je však třeba zlepšit systém ochrany občanského rejstříku, včetně bezpečné a účinné správy tohoto systému. Byla přijata nová strategie integrované správy hranic. V červenci 2008 byla zřízena státní komise pro správu hranic, která je pověřena koordinací a prováděním strategie integrované správy hranic. Nyní je potřeba zavést další opatření, aby se zlepšila spolupráce mezi různými orgány na hranicích. K dalšímu pokroku došlo při zřizování fungujícího azylového systému. Určitého pokroku bylo dosaženo v oblasti migrace. V květnu bylo otevřeno dočasné středisko pro přijímání ilegálních přistěhovalců, avšak musí být ještě přijata nová migrační strategie. Bosna a Hercegovina také dobře provádí dohodu s Evropskými společenstvími o zpětném přebírání osob, která vstoupila v platnost v lednu 2008.

Omezeného pokroku bylo dosaženo v oblasti předcházení *praní peněz*. Zlepšila se spolupráce na mezinárodní úrovni a vstoupila v platnost úmluva Rady Evropy o praní, vyhledávání, zadržování a konfiskaci výnosů ze zločinů a financování terorismu. Je však potřeba sladit domácí právní předpisy s úmluvou. Finanční zpravodajská jednotka v rámci Státní agentury pro vyšetřování a ochranu stále trpí nedostatkem personálu. Je třeba zvýšit úsilí zaměřené na posílení správní kapacity pro předcházení praní peněz. V boji proti *drogám* byly podniknuty další kroky a byla zřízena Komise pro omamné látky. Bosna a Hercegovina však dosud nepřijala strategii pro boj proti nedovoleným drogám či odpovídající akční plán. Obchod s drogami zůstává nadále závažným problémem, jehož řešení vyžaduje trvalé úsilí.

K pokroku došlo v oblasti činnosti *policie*. Kladně je třeba hodnotit přijetí příslušných právních předpisů týkajících se policie, které předpokládají zřízení sedmi nových oddělení na státní úrovni. Je třeba tyto právní předpisy bezodkladně přijmout a jmenovat ředitele nových oddělení. Byly podniknuty kroky k usnadnění činnosti Státní agentury pro vyšetřování a ochranu. Policejní síly Bosny a Hercegoviny však zůstávají roztržité a kompetence týkající

se komunikačních systémů, databází, vyšetřování vedených za pomoci výpočetní techniky, kriminálních analytických systémů a forenzních vědeckých disciplín zůstávají rozdělené.

V boji proti *organizovanému zločinu* dosáhla Bosna a Hercegovina jen omezeného pokroku. Tato oblast zůstává závažným problémem a ovlivňuje právní stát a podnikatelské prostředí. Provádění strategie pro boj s organizovanou trestnou činností je nedostatečné. Byl vytvořen právní rámec, jeho provádění je však třeba zlepšovat. *Strategie boje proti terorismu z roku 2006 téměř nebyla sledována*. Bosna a Hercegovina přijala na období 2008–2012 nový národní akční plán pro boj proti obchodování s lidmi. Vstoupila v platnost Úmluva Rady Evropy o opatřeních proti obchodování s lidmi. Její provádění je však třeba zlepšit. Bosna a Hercegovina je tranzitní, výchozí i cílovou zemí obchodu s lidmi. Tato skutečnost zůstává důvodem k znepokojení. Státní úřad pro ochranu údajů stále není funkční.

Chorvatsko

Chorvatsko nadále plní **politická kritéria**. Pokroku bylo dosaženo ve všech oblastech, avšak je třeba vynaložit ještě další trvalé úsilí v řadě oblastí, jako je justiční a správní reforma, boj proti korupci, práva menšin a návrat uprchlíků. Prioritní cíle přístupového partnerství byly splněny částečně.

Demokracie a právní stát byly dále posilovány. Vláda i parlament stále fungují dobře. Ovšem v soudnictví, ve veřejné správě a v boji proti korupci existuje ještě značný prostor pro další zlepšování. Podstatná zlepšení v těchto oblastech mají zásadní význam pro to, aby byl vytvořen pevný základ pro plné provádění *acquis*.

Určitého pokroku bylo dosaženo v reformě *veřejné správy*. Vláda přijala reformní strategii pro veřejnou správu, návrh novelizace zákona o všeobecném správním řízení a provedla změny v zákoně o státní službě. Kapacita ústředního státního úřadu pro veřejnou správu se zlepšila. Začaly se provádět různé iniciativy v oblasti elektronické státní správy. Právní základ pro budování moderní a profesionální státní služby ještě stále není úplný. Dosud tak nebyla přijata všechna nařízení nezbytná k provádění zákona o státní službě. Tento zákon není prováděn jednotně ve všech oblastech státní správy. Změny právních předpisů o správních postupech ještě nebyly provedeny. Správní systém není efektivní. Řízení lidských zdrojů je stále nedostatečné a veřejná správa stále trpí vysokou fluktuací a nedostatkem kvalifikovaných pracovníků. Při decentralizaci došlo ke značným zpožděním. Ve všech oblastech je nutné vyvinout další trvalé úsilí.

Určitého pokroku bylo dosaženo při provádění reformy *soudního systému*. Byly přijaty nové právní předpisy a v červnu 2008 byl schválen revidovaný akční plán, který řeší všechny hlavní otázky reformy. Systém justičních inspekcí začíná přinášet první výsledky. Z hlediska řešení válečných zločinů je čím dál více patrný vyváženější přístup a také větší ochota stíhat pachatele nezávisle na jejich etnické příslušnosti. Počet neprojednaných případů je i nadále vysoký a délka soudních řízení je příliš dlouhá. Racionalizace soudu ještě nebyla ve skutečnosti zahájena. Odpovědnost, profesionalita a kompetence soudů musí být dále zlepšovány. Ohledně trestní odpovědnosti za válečné zločiny nejsou pro jednotlivá etnika uplatňována stejná pravidla. Mnoho těchto zločinů není stíháno. Otázce rozsudků, které byly vyneseny v devadesátých letech 20. století v nepřítomnosti obviněných, ještě nebyla věnována odpovídající pozornost. Obecně reforma soudnictví pokračuje, i když jen zvolna, a je třeba dosáhnout konkrétních výsledků. Účinný výkon spravedlnosti pro občany Chorvatska není v současné době vždy zaručen.

V *boji proti korupci* bylo dosaženo určitého pokroku. Právní rámec se dále zlepšoval a byla přijata revidovaná protikorupční strategie a akční plán. Byl zaveden nový systém meziresortní koordinace pro sledování opatření v oblasti boje proti korupci. Úřad pro boj s korupcí a organizovanou trestnou činností, USKOK, zintenzívnil činnost. Korupce je však i nadále velmi rozšířeným jevem. V oblasti provádění protikorupčního úsilí chybí silná koordinace a účinné nestranné sledování. Je třeba rozšířit institucionální kapacity. Policie musí dosáhnout vyšší efektivity v boji proti korupci a organizované trestné činnosti. Celkový počet stíhaných případů korupce se sice zvýšil, avšak počet případů, kdy byli pachatelé skutečně odsouzeni, zůstává nízký. V boji proti korupci na vysoké úrovni je třeba vyvinout další úsilí. V oblasti předcházení střetu zájmů se dosáhlo jen malého pokroku. Chybí také kultura politické odpovědnosti.

K určitému pokroku došlo v oblasti *lidských práv a ochrany menšin*. Ochrana lidských práv je vcelku zajištěna, avšak ohledně provádění odpovídajících předpisů některé důležité výzvy přetrvávají. Ohledně práv menšin a návratu uprchlíků je třeba vyvíjet trvalé úsilí.

Byl přijat nový zákon o právní pomoci, jakož i právní předpisy o odměnách právních zástupců, aby se zlepšil *přístup* k právní ochraně, který byl během uplynulého roku omezován nedostatky ve stávajících právních předpisech a v soudním systému. Byly podniknuty určité kroky k řešení nedostatků ohledně *podmínek ve vězeňských zařízeních*. Přetrvává však nedostatek zaměstnanců a kapacit věznic a nový systém právní pomoci dosud nebyl proveden.

Svoboda projevu, včetně svobody pluralismu a médií, je chorvatským právem zaručena a je zpravidla dodržována. Novináři, kteří vyšetřovali případy korupce a organizované trestné činnosti, byli však v několika případech vystaveni hrozbám a útokům. Dva novináři byli v nedávné době zavražděni. Vydavatelé a novináři nadále hlásí zprávy o nepřiměřeném politickém tlaku.

Politiky zaměřené na posílení *práv žen a dětí* nadále zvyšovaly povědomí o těchto otázkách. Je však nutno dosáhnout dalšího zlepšení v jejich provádění. Je třeba urychlit provádění opatření na ochranu práv dětí.

Byl zřízen úřad veřejného ochránce práv zdravotně postižených osob a vypracován národní prováděcí plán sociálního začlenění na období 2007–2008. Ovšem trvalé úsilí je třeba vyvíjet ohledně *sociálně zranitelných a zdravotně postižených osob*. V oblasti duševního zdraví nebyly v politice přechodu od ústavní péče ke službám poskytovaným na úrovni komunit zaznamenány žádné hmatatelné pokroky.

V červenci 2008 bylo přijetím souhrnného zákona o *boji proti diskriminaci* dosaženo výrazného pokroku. V praxi však úroveň ochrany proti diskriminaci a trestní stíhání diskriminace dosud není v souladu s normami EU. V činnosti policie a institucí systému zdravotní a sociální péče byly zjištěny určité nedostatky.

Ve vztahu k *menšinám* byl zaznamenán určitý pokrok. Vedle akčního plánu k provádění ústavního zákona o národnostních menšinách byl ve státní správě přijat náborový plán pro menšiny na rok 2008. Pro menšiny bylo vyčleněno více finančních prostředků. Další pozornost byla věnována romské menšině, zlepšil se především přístup k předškolnímu vzdělávání. Na post jednoho ze zástupců předsedy vlády byl jmenován příslušník etnické skupiny Srbů.

Menšiny však nadále čelí mnoha problémům. Chorvatsko musí podporovat atmosféru tolerance vůči srbské menšině a přijmout vhodná opatření na ochranu osob, které by mohly

být obětí výhrůžek nebo diskriminace, nepřátelství nebo násilí. Pokud jde o zaměstnanost, menšiny nadále čelí zvláštním problémům a ve státní správě, soudnictví, policii i ve veřejném sektoru jsou stále nedostatečně zastoupeny. Romská menšina je stále konfrontována s obtížnými životními podmínkami a v oblasti vzdělávání, sociální ochrany, zdravotní péče, bydlení a zaměstnanosti má stále problémy. Právní ustanovení a programy je třeba provádět s větším odhodláním a zejména v oblasti zaměstnanosti je třeba zajistit odpovídající monitorování.

K určitému pokroku došlo v oblasti *navratu uprchlíků*. Byl přijat akční plán pro urychlené provádění programů ubytování, které mají být dokončeny do konce roku 2009. Byla přijata důležitá rozhodnutí, která otevírají možnost potvrzování nároků na důchod. Pokračovala obnova obytných domů. Cíl pro rok 2007, tj. poskytnout 1 400 bytových jednotek z celkového počtu 12 500 žádostí v rámci programů ubytování pro bývalé držitele nájemních práv byl ve velké míře splněn. Provádění těchto programů je však nadále nedostatečné. V městských oblastech bylo vyhověno jen 12 % žadatelů. Ačkoliv se provádění programů v uplynulých měsících zlepšilo, provádění cílů stanovených vládou zaostává. Mezi další důležité problémy, se kterými se navrátilci potýkají, patří přetrvávající nepřátelství v určitých místech a nedostatek pracovních míst. Je třeba zvýšit úsilí o vytvoření hospodářských a sociálních podmínek, které jsou nezbytné pro udržitelné navrácení uprchlíků.

Pokud jde o **regionální otázky a mezinárodní závazky**, Chorvatsko pokračovalo ve spolupráci s Mezinárodním trestním tribunálem pro bývalou Jugoslávii (ICTY). Ohledně přístupu ICTY k určitým dokumentům v Chorvatsku existují problémy, které se musí ještě vyřešit. Chorvatsko zajistilo celkový soulad s Daytonskou/Pařížskou a Erdutskou dohodou. Je třeba zajistit nestranné stíhání v případech, které byly převedeny z ICTY na chorvatské soudy, jakož i v případech, které byly chorvatskými soudy otevřeny.

V oblasti regionální spolupráce se i nadále dosahovalo obecného pokroku. Chorvatsko pokračovalo v aktivní účasti v regionálních iniciativách, a to i v rámci nové Rady pro regionální spolupráci a Středoevropské dohody o volném obchodu (CEFTA). Významného pokroku se dosáhlo tím, že Chorvatsko v souladu s dřívějšími závazky opět přerušilo uplatňování ekologického a rybářského ochranného pásma pro plavidla EU. Určitého pokroku se dosáhlo v některých otevřených dvoustranných otázkách mezi Chorvatskem a jeho sousedy. Je však třeba dosáhnout dalšího pokroku při hledání konečného řešení těchto různých nevyřešených dvoustranných otázek, především otázek týkajících se hranic. K rozvoji spolupráce a k dosažení dobrých sousedských vztahů je zapotřebí další úsilí.

Chorvatsko opět vykázalo dobré **hospodářské** výsledky. Vzhledem k tomu, že se snížila domácí poptávka, začal klesat také hospodářský růst. Makroekonomická stabilita sice zůstala zachována, inflace se však výrazně zvýšila především z důvodu vyšších cen energie a potravin. Finanční otřesy dosud zasáhly chorvatské hospodářství jen mírně, avšak vyšší vnější schodek a vyšší úroveň zahraničního dluhu zvýšily rovněž vnější zranitelnost země. Proces strukturálních reforem byl celkově pomalý. Je nezbytně nutné na základě stávajícího pokroku dále zlepšovat podnikatelské prostředí.

Pokud jde o **hospodářská kritéria**, Chorvatsko je fungujícím tržním hospodářstvím. Chorvatsko by mělo být schopné se střednědobě vypořádat s konkurenčními tlaky a tržními silami v rámci Unie, a to za předpokladu, že bude s odhodláním pokračovat v provádění svého souhrnného reformního programu zaměřeného na omezení strukturálních nedostatků.

Politická shoda o základech tržního hospodářství přetrvává. Makroekonomická politika zaměřená na stabilitu zůstala zachována i ve stále nejistějším mezinárodním prostředí. Stabilní politika směnných kurzů zemi dobře posloužila a významně přispěla k finanční stabilitě. Fiskální konsolidace vedla k dalšímu snížení schodku veřejných financí, avšak existence kvazifiskálních opatření by mohla být spojena s dodatečnými fiskálními riziky a omezuje rozpočtovou transparentnost. Hospodářský růst zůstal stabilní navzdory určité změně rovnováhy, neboť spotřeba se zpomalila a soukromé investice se dále zvyšovaly.

Situace na trhu práce se zlepšila z důvodu vysokého růstu zaměstnanosti a nezaměstnanost se dále snižovala. Technické a institucionální kapacity v oblasti veřejných financí se dále posilovaly. Dodatečná omezující opatření přispěla k větší odolnosti celkově zdravého bankovního sektoru a omezila makrofinanční rizika. Chorvatské hospodářství je dobře integrováno do hospodářství EU.

Ovšem hospodářské politice vlády někdy chybí jasné střednědobé zaměření. Program strukturálních reforem pokračuje jen zvolna a často dochází k rozporu mezi přijímáním politických strategií a jejich praktickým prováděním. Komunikace vlády s centrální bankou byla občas nedostatečná, což nepříznivě ovlivnilo politickou koordinaci. Vyšší inflace a rostoucí vnější nerovnováha ohrožují makroekonomickou stabilitu a vyvolávají potřebu silnější fiskální konsolidace. Jen omezeného pokroku se dosáhlo při zvyšování účinnosti veřejných výdajů, zejména ve zdravotnictví. Sociální výdaje zůstaly vysoké a nebyly správně cílené, což snižovalo jejich účinnost. Oblasti veřejných financí stále chybí strategické plánování a provádění rozpočtu.

Rozsáhlé dotace podnikům nebyly využity účinně na podporu restrukturalizace a privatizace pokračovala nerovnoměrně. Dalšího pokroku se dosáhlo při zjednodušování postupů pro registraci podniků, avšak iniciativa soukromého sektoru je nadále omezována nadměrnou regulací a požadavky *ad hoc*, což by mohlo znesnadnit postupy pro vstup na trh a odchod z trhu. Odhodlanější posilování a prohlubování strukturálních reforem má nadále velký význam.

Chorvatsko zlepšilo svou **schopnost přebírat závazky vyplývající z členství**. Přípravy na plnění požadavků EU pokračují stálým tempem a v řadě odvětví bylo dosaženo vysokého stupně harmonizace s pravidly EU. Určitého pokroku se dosáhlo ve většině oblastí, především pokud jde o harmonizaci právních předpisů a o vytváření správní kapacity. V některých kapitolách se udržel významný pokrok dosažený v minulých letech. Je však třeba vyvinout ještě značné úsilí, a pokud jde o celkovou míru harmonizace a o správní kapacitu, zbývá ještě mnohé vykonat.

Významného pokroku bylo dosaženo v oblasti harmonizace právních předpisů s *acquis* v oblasti *volného pohybu zboží*. Harmonizace s *acquis* v této kapitole je na dobré cestě. Přizpůsobování infrastruktury posuzování shody a činností dozoru nad trhem představuje nadále velkou výzvu. Pokračování procesu harmonizace s *acquis* a jeho účinné provádění a prosazování vyžadují ještě značné úsilí.

Určitého pokroku bylo dosaženo v oblasti *volného pohybu pracovníků*. Bylo dosaženo uspokojivé úrovně sblížení právních předpisů. Právní předpisy Chorvatska však dosud nejsou v souladu s pravidly EU o přístupu na trh práce. Trvalého úsilí je rovněž zapotřebí při budování nezbytných správních kapacit, zejména s ohledem na koordinaci systémů sociálního zabezpečení.

V otázce *práva usazování a svobody poskytovat služby* bylo dosaženo určitého pokroku, avšak je třeba ještě vyvinout další značné úsilí. Je potřeba odstranit různé překážky. Celkově harmonizace mírně pokročila, i když v některých oblastech bude zapotřebí ještě dalšího úsilí. Související správní kapacity musí být posíleny.

V oblasti *volného pohybu kapitálu* byl zaznamenán určitý pokrok, zejména pokud jde o zpracování žádostí státních příslušníků EU o povolení k nákupu nemovitostí a o přijetí akčního plánu a nových právních předpisů proti praní peněz. Celkově harmonizace mírně pokročila, avšak zejména při provádění a prosazování je třeba vyvinout další úsilí.

V oblasti *veřejných zakázek* bylo dosaženo významného pokroku – byly vytvořeny potřebné institucionální struktury a přijata souhrnná strategie. Ovšem je nutná další harmonizace právních předpisů a správní kapacity se musí zlepšit. Opatření pro boj proti korupci se musí vztahovat na právní rámec a jeho funkční uplatňování, aby se zajistila větší transparentnost a účinnost.

V oblasti *práva společnosti* lze pozorovat určitý pokrok. Harmonizace probíhá podle plánu, avšak je třeba vyvíjet trvalé úsilí při provádění nedávno přijatých změn a při posilování správních kapacit.

V oblasti *práv duševního vlastnictví* byl zaznamenán značný pokrok. Sladování právních předpisů je na velmi vysoké úrovni. Další úsilí je třeba vyvíjet při posilování správních kapacit k prosazování práv duševního vlastnictví, při zvyšování povědomí mezi zúčastněnými stranami a při dalším boji proti pirátství a padělání.

V oblasti *politiky hospodářské soutěže* se dosáhlo určitého pokroku, zejména pokud jde o státní podpory ocelářskému průmyslu, vytváření mapy regionální podpory a harmonizaci režimů daňové podpory. Zejména ohledně podpory na restrukturalizaci loděnic, která musí být zvažována v souvislosti s jejich plánovanou privatizací, je zapotřebí ještě značné úsilí.

V oblasti *finančních služeb* byl zaznamenán významný pokrok. Sbližování právních předpisů je na dobré cestě, je však třeba věnovat dodatečnou pozornost jejich řádnému provádění. Oba kontrolní orgány musí intenzivněji usilovat o zlepšení své funkce dozoru a své konzultační interakce s tímto sektorem.

V oblasti *informační společnosti a médií* bylo dosaženo významného pokroku především z hlediska liberalizace trhu elektronických komunikací a reformy médií. V této kapitole bylo dosaženo vysoké míry souladu s *acquis*, ovšem pro zajištění řádného fungování trhu elektronických komunikací je třeba vyvinout dodatečné úsilí.

Pokrok v oblasti *zemědělství a rozvoje venkova* je velmi nerovnoměrný. Pokud jde o zajištění kvality a o ekologické zemědělství, situace je uspokojivá. V oblasti rozvoje venkova byly získány dobré zkušenosti v souvislosti s předvstupní pomocí, avšak je třeba zlepšit kapacitu absorpce finančních prostředků EU v tomto sektoru. Pokud jde o platební agenturu, integrovaný administrativní a kontrolní systém a systém evidence půdy (LPIS), musí se výrazně a urychleně posílit úsilí. Současný chorvatský režim podpor vázaný na produkci není v souladu s reformovanou společnou zemědělskou politikou. Chorvatsko by mělo začít sladovat režim podpor, aby připravilo plynulý přechod ke společné zemědělské politice.

Celkově bylo dosaženo dobrého pokroku v oblasti *bezpečnosti potravin a veterinární a rostlinolékařské politiky*, zejména schválením prováděcích právních předpisů. Další úsilí si

vyžaduje oblast dobrých životních podmínek zvířat, jakož i posilování správních a kontrolních kapacit.

Určitého pokroku dosáhlo Chorvatsko v oblasti *rybolovu*. S přípravami se již začalo, avšak rozdíly přetrvávají v oblasti správy flotil, jejich inspekce a kontroly, strukturálních akcí a státní podpory. Chorvatsko musí zvýšit úsilí, aby tyto rozdíly odstranilo.

Pokroku bylo dosaženo v oblasti *dopravy*. Chorvatsko dosud nezřídilo kompetentní a účinný regulační orgán pro železnice. Jak při prosazování pravidel EU o silniční dopravě a kombinované přepravě zboží, tak při provádění právních předpisů EU v oblasti letectví, včetně posilování správních kapacit, je třeba vyvinout další úsilí.

Pokud jde o oblast *energetiky*, bylo celkově dosaženo dobrého pokroku. Ohledně energetické účinnosti, nezávislosti a posílení regulačního orgánu a správní kapacity je však třeba vyvinout ještě značné úsilí.

V oblasti *daní* dosáhlo Chorvatsko jen omezeného pokroku. Harmonizace právních předpisů vůbec nepokročila. Ačkoli je celková struktura daňových předpisů podobná *acquis*, všechny oblasti vyžadují ještě značné úsilí. Chorvatsko se s Komisí dohodlo na odstranění diskriminačního zdanění cigaret. Značného úsilí je také zapotřebí k posilování správních kapacit, včetně propojení informačních technologií.

K výraznému pokroku došlo v oblasti *hospodářské a měnové politiky*. Celková harmonizace s *acquis* v této oblasti výrazně pokročila.

V oblasti *statistiky* byl celkově zaznamenán také dobrý pokrok. Bylo dosaženo uspokojivé úrovně sbližování právních předpisů. Avšak další úsilí je třeba vyvinout především při posilování správních kapacit, zemědělské a makroekonomické statistiky a statistiky podnikání.

Dobrého pokroku se dosáhlo také v oblasti *sociální politiky a zaměstnanosti*. Bylo dosaženo vysoké míry harmonizace právních předpisů, i když přetrvávají určité rozdíly. Další úsilí je třeba zaměřit na to, aby se včas před přistoupením posílily správní kapacity s cílem zajistit řádné provádění a prosazování *acquis*.

Chorvatsko dosáhlo značného pokroku v *politice podnikání a průmyslu*, především pokud jde o malé a střední podniky, průmyslovou strategii a restrukturalizaci ocelářského průmyslu. V jiných odvětvích, např. v odvětví stavby lodí, je třeba vyvinout značné úsilí. Celkově Chorvatsko dosáhlo vysoké úrovně sbližování právních předpisů.

Pokud jde o *transevropské sítě*, Chorvatsko dosáhlo dobrého pokroku a nadále se aktivně podílí na činnostech dopravní observatoře pro jihovýchodní Evropu.

Určitý pokrok byl zaznamenán v oblasti *regionální politiky a koordinace strukturálních nástrojů*. Při zřizování institucionálních a správních kapacit musí Chorvatsko vynaložit další úsilí. Celkově jsou právní předpisy Chorvatska částečně sladěny s *acquis* v této kapitole.

V oblasti *soudnictví a základních práv* zaznamenalo Chorvatsko určitý pokrok. Reformy v soudnictví pokračují, i když poměrně pomalu. Důležité problémy přetrvávají. Většina nástrojů pro boj proti korupci byla již zavedena, avšak vzhledem k rozsahu problému nejsou zmíněné nástroje dostatečně důsledně uplatňovány. Právní ustanovení týkající se základních

práv jsou celkově přiměřená, ale navzdory určitému pokroku přetrvává řada důležitých problémů, pokud jde o jejich provádění.

V oblasti *spravedlnosti, svobody a bezpečnosti* dosáhlo Chorvatsko určitého pokroku především v boji proti drogám a obchodu s lidmi. V oblasti správy vnějších hranic je však třeba vyvinout ještě značné úsilí. Také při boji proti organizované trestné činnosti, která představuje závažný problém, je nutné dosáhnout konkrétních výsledků. Chorvatsko musí zvýšit své úsilí, aby zajistilo správné kapacity potřebné k provádění a prosazování *acquis* EU po přistoupení.

Dobrého pokroku bylo dosaženo v oblastech *vědy a výzkumu a vzdělávání a kultury*. Chorvatsko celkově dosáhlo vysoké míry harmonizace právních předpisů, i když je třeba vyvinout další úsilí.

V kapitole *životní prostředí* se celkově dosáhlo dobrého pokroku, především v oblasti kvality ovzduší, chemikálií a geneticky modifikovaných organismů. Ovšem pokud jde o vodu, kontrolu průmyslového znečištění a řízení rizik, změnu klimatu a horizontální odvětví, je třeba ještě značného úsilí. Totéž platí také pro investice.

K určitému pokroku došlo v oblasti *ochrany spotřebitele a zdraví*. Bylo dosaženo vysoké úrovně sbližování právních předpisů. Z hlediska bezpečnosti spotřebních výrobků, včetně varovného systému RAPEX, a *acquis* v otázkách veřejného zdraví týkajících se tabáku, reprodukčních tkání a buněk je třeba dalšího úsilí.

V oblasti *celní unie* dosáhlo Chorvatsko dobrého pokroku. V harmonizaci právních předpisů je však třeba pokračovat, aby byly vytvořeny podmínky pro účinné provádění celních předpisů a aby se dosáhlo dalšího pokroku při propojování informačních technologií.

Chorvatsko zaznamenalo další pokrok ohledně *vnějších vztahů*. Harmonizace v této oblasti výrazně pokročila.

Dalšího pokroku Chorvatsko dosáhlo v oblasti *zahraniční, bezpečnostní a obranné politiky*. Celkově dosáhlo vysoké míry harmonizace, avšak musí zlepšit provádění a prosazování kontroly zbrojení, včetně transparentnosti informací souvisejících se zbrojením.

V oblasti *finanční kontroly* dosáhlo Chorvatsko určitého pokroku. Je však třeba vyvíjet trvalé úsilí, aby byl zejména z hlediska systému správy finančních prostředků EU vytvořen výkonný a odpovídající systém veřejné vnitřní finanční kontroly.

V oblasti *finančních a rozpočtových ustanovení* bylo dosaženo určitého dalšího pokroku především vytvořením struktury pro koordinaci vlastních zdrojů. Chorvatsko celkově dosáhlo vysoké míry harmonizace.

Bývalá jugoslávská republika Makedonie

Bývalá jugoslávská republika Makedonie dosáhla během uplynulého roku určitého pokroku, nesplnila však dosud **politická kritéria**. Parlamentní volby v roce 2008 nesplňovaly hlavní mezinárodní standardy a je nutné zcela splnit doporučení Úřadu pro demokratické instituce a lidská práva Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě (OBSE/ODIHR). Nedostatečný konstruktivní politický dialog mezi největšími politickými stranami a činiteli se nepříznivě projevil na fungování politických institucí. V současné době se zvyšuje úsilí o podporu

politického dialogu. Ohledně plnění klíčových priorit přístupového partnerství byly podniknuty určité kroky, avšak je třeba další úsilí.

Provádění rámcové dohody z Ochridu přispívá ke konsolidaci **demokracie a právního státu**. Přijetí zákona o jazycích představuje významný krok vpřed ve vztazích mezi etnickými společenstvími v zemi. Aby byly splněny cíle dohody z Ochridu, je třeba vyvíjet další konstruktivní iniciativy.

Předčasné parlamentní volby v roce 2008 byly spojeny s násilím a nesrovnalostmi. Orgány zahájily soudní stíhání pachatelů a začaly plnit doporučení úřadu OBSE/ODIHR ohledně průběhu voleb, především změnou volebního zákona. V červenci byla sestavena nová *vládní koalice* multietnického charakteru. Opoziční strany nový *parlament* delší dobu bojkotovaly a parlament při přijímání právních předpisů opakovaně využíval mimořádného postupu. Aby se politický dialog zlepšil a udržel, je nutné vyvíjet další značné úsilí.

Pokud jde o *reformu veřejné správy*, bylo v souladu se zákonem o státní službě dosaženo určitého pokroku při zavádění pobídek spojených s platem a systému průběžné odborné přípravy. Jen malého pokroku však bylo dosaženo ohledně požadavku, aby se při zaměstnávání na vyšší posty vycházelo z odborné způsobilosti. Vytvoření stabilní, profesionální veřejné správy, v níž se oceňují schopnosti, je prioritním úkolem. Úloha úřadu pro otázky úředníků musí být posílena a kapacity oddělení pro lidské zdroje na resortních ministerstvech musí být rozšířeny. Provádění reformy policie pokračovalo. V souladu se zákonem bylo jmenováno osm nových oblastních velitelů a všech 38 nových místních velitelů. Odborné vzdělávání policejních úředníků pokračovalo a řízení lidských zdrojů se zlepšilo. Politizace vyšších úrovní policie v některých oblastech však vyvolává vážné obavy.

Při *reformě soudnictví* se dosáhlo dobrého pokroku. Nový odvolací soud, nový správní soud a soudní rada řádně fungují a nová Rada státních zástupců se začala scházet. Akademie pro odbornou přípravu soudců a státních zástupců je plně funkční a na soudech byly zavedeny nové systémy IT. Avšak soudnictví je třeba dále posilovat, pokud jde o jeho nezávislost, účinnost, lidské zdroje a rozpočtový rámec. Je třeba obsadit volná místa na státním zastupitelství. Velký počet nedořešených případů přetrvává a provádění nedávných reforem musí ještě přinést výsledky, především pokud se jedná o nestrannost, odpovědnost a účinnost soudnictví.

Další pokrok byl zaznamenán při provádění *strategie boje proti korupci*. Akčnímu plánu vlády byl přidělen zvláštní rozpočet. V korupčních případech nyní mohou být použity zvláštní postupy vyšetřování. Byl přijat akční plán proti střetu zájmů. V některých případech došlo k odsouzení vysoce postavených osob. Negativní vnímání korupce se poněkud zlepšilo. Korupce však zůstává rozšířeným jevem a představuje velmi závažný problém. Je třeba podniknout další kroky, zejména aby se posílila provozní spolupráce mezi donucovacími orgány a aby se prováděla ustanovení o financování politických stran a volebních kampaní.

Právní a institucionální rámec pro **ochranu lidských práv a menšin** se plně uplatňuje. Nicméně je třeba vyvinout další úsilí, aby se zlepšilo jeho provádění v řadě oblastí.

Obvinění z údajného *špatného zacházení* ze strany policie musí být účinněji vyšetřována a stíhána. *Vězeňská* infrastruktura se postupně obnovuje. Musí se však přijmout opatření, pomocí nichž by se odstranily nelidské a nedůstojné podmínky a zřídil profesionální management. Pokud jde o *práva žen*, byla přijata národní strategie proti domácímu násilí a byla zpřísněna právní ustanovení týkající se znásilnění. Nicméně je třeba vyvíjet trvalé úsilí

ohledně ochrany žen před všemi formami násilí. Pokud jde o *práva dětí*, byla rozšířena povinná školní docházka a vstoupil v platnost zákon o soudním systému pro mladistvé. Úsilí zaměřené na ochranu práv dětí je však třeba posílit.

Ohledně *kulturních práv a práv menšin* došlo v souladu s rámcovou dohodou z Ochridu k určitému pokroku při provádění strategie rovnoměrného zastoupení. Byl schválen zákon o jazycích, který předpokládá širší využití albánštiny v parlamentu. Byl přijat zákon o postavení a ochraně práv menších společenství, který předpokládá především zřízení specializovaného úřadu.

Orgány však musí vyvíjet další úsilí, aby podpořily integraci etnických společenství v zemi, a to zejména v oblasti vzdělávání. Potřeby etnických menšin nejsou dostatečně zohledňovány. Ohledně *Romů* byl zaznamenán jen malý pokrok. Příslušné akční plány se provádějí pomalu. Romové jsou stále konfrontováni s obtížnými životními podmínkami a diskriminací, se špatným přístupem ke vzdělávání, sociální ochraně, zdravotní péči, bydlení a zaměstnanosti.

V oblasti *regionálních otázek a mezinárodních závazků* Bývalá jugoslávská republika Makedonie v plném rozsahu spolupracovala s Mezinárodním trestním tribunálem pro bývalou Jugoslávii (ICTY). Byly schváleny soudní reformy potřebné k zajištění řádného vyřizování případů vrácených vnitrostátním orgánům k opětovnému projednání a bylo zavedeno příslušné odborné vzdělávání soudců a státních zástupců. Co se týče Mezinárodního trestního soudu, není dvoustranná dohoda o imunitě se Spojenými státy v souladu s příslušným společným postojem EU a jejími hlavními zásadami.

Země pokračovala v aktivní účasti v regionálních iniciativách, a to i v rámci nové Rady pro regionální spolupráci. Poté, co vstoupila v platnost Středoevropská dohoda o volném obchodu (CEFTA) v roce 2006, převzala Bývalá jugoslávská republika Makedonie jako první předsednictví.

Byl zřízen společný výbor pro demarkaci hranic s Kosovem, který svou práci brzy dokončí. Vláda v říjnu rozhodla uznat nezávislost Kosova.

Bývalá jugoslávská republika Makedonie obecně udržovala se státy v regionu dobré vztahy. Pouze vztahy s Řeckem byly dále ovlivňovány nevyřešeným sporem o název země. Je třeba zdržet se činností a prohlášení, které by mohly mít negativní dopad na dobré sousedské vztahy. Udržování dobrých sousedských vztahů, včetně dojednání vzájemně přijatelného řešení otázky názvu země pod záštitou OSN, má nadále zásadní význam.

Hospodářství Bývalé jugoslávské republiky Makedonie udrželo stabilní růst. Méně příznivé mezinárodní hospodářské prostředí přispělo k prudkému zhoršení vnějších účtů a k nárůstu inflace. Nadále se dosahuje pokroku v oblasti strukturálních reforem a podnikatelské prostředí se zlepšilo. Významným důvodem ke znepokojení však zůstává přetrvávající velmi vysoká nezaměstnanost. Slabost institucí a nedostatky právního státu stále brání hladkému fungování tržního hospodářství a negativně ovlivňují podnikatelské prostředí.

Pokud jde o **hospodářská kritéria**, Bývalá jugoslávská republika Makedonie výrazně pokročila. Učinila tak další krok k tomu, aby se stala fungujícím tržním hospodářstvím. Měla by být schopna vypořádat se ve střednědobé perspektivě s konkurenčními tlaky a tržními silami v rámci Unie, a to za předpokladu, že důsledně provede svůj celkový reformní program zaměřený na zmenšení výrazných strukturálních slabín.

V zemi přetrvává obecná politická shoda ohledně základů hospodářské politiky. Díky kombinaci politik se udržela makroekonomická stabilita a předvídatelnost. Země si udržela stabilní růst výkonnosti. Kvalita veřejných financí se zlepšila snížením daňových sazeb, zlepšením výběru daní a také zvýšením výdajů na infrastrukturu a vzdělávání. Veřejný dluh zůstal na poměrně nízké úrovni. Lepší výběr daní poukazuje na určitý úspěch při omezování stínové ekonomiky.

Příliv přímých zahraničních investic se během minulého roku výrazně zvýšil. Privatizace byla v podstatě ukončena. Podíl soukromého sektoru na celkové produkci činí 80 % přidané hodnoty. Liberalizace cen a obchodu byla prakticky ve všech odvětvích dokončena. Konkursní řízení byla dále zkrácena a zápis majetku se urychlil. Finanční nezávislost regulačních a dozorčích orgánů se poněkud zvýšila. Finanční zprostředkování se rozšířilo. Hospodářská soutěž v síťových odvětvích se zlepšila. Kromě toho byla přijata opatření ke zvýšení kvality lidských zdrojů. Hospodářská integrace s EU je na dobré úrovni.

Zhoršení salda zahraničního obchodu země vedlo ke zvýšení vnější zranitelnosti. Proto má fiskální disciplína stále větší význam. Trh práce funguje i nadále špatně. Míra nezaměstnanosti zůstává vysoká. Fungování tržní ekonomiky je stále omežováno institucionálními nedostatky a potřebou posílit právní stát. Veřejná správa je stále neúčinná a v některých odvětvích přetrvává nízká úroveň právní jistoty, což má negativní vliv na přitažlivost země pro zahraniční investory. Problematickou oblast představuje soudnictví a orgány regulace a dohledu někdy ještě postrádají zdroje pro efektivní plnění úkolů.

Navzdory úsilí o omezení stínové ekonomiky je neformální sektor nadále velmi rozsáhlý. Sílí v důsledku nedostatečného předpisového rámce a nedostatků v prosazování práva, mj. také při boji proti korupci a organizovanému zločinu. Tato stínová ekonomika představuje nadále vážný problém, neboť se tak snižuje daňový základ a účinnost hospodářské politiky.

Bývalá jugoslávská republika Makedonie vyvíjela další úsilí, aby zlepšila svou **schopnost převzít závazky vyplývající z členství**. K určitému pokroku došlo při plnění priorit přístupového partnerství. Země však stále čelí značným nedostatkům při provádění a účinném prosazování právních předpisů. Chybí odpovídající lidské a finanční zdroje pro řádné provádění *acquis*.

V oblasti *volného pohybu zboží* se zlepšila správní kapacita, která však stále není dostatečná pro zajištění řádného prosazování právních předpisů. Většina ustanovení *acquis* týkajících se jednotlivých odvětví musí být ještě provedena do vnitrostátního práva a uplatňována. Omezeného pokroku bylo dosaženo v oblasti *volného pohybu pracovníků a práva na usazování a svobody poskytovat služby*, kde zůstává sladování právních předpisů s *acquis* stále v počátečním stádiu. Dobrého pokroku bylo dosaženo při sblížování právních předpisů v oblasti *volného pohybu kapitálu*. Správní kapacita a pokroky při prosazování právních předpisů pro boj proti praní peněz nejsou dostatečné.

Výrazného pokroku bylo dosaženo v oblasti *veřejných zakázek*, avšak nedávno přijaté právní předpisy o koncesích a partnerství mezi soukromým a veřejným sektorem dosud nejsou sladěny s *acquis*. Je třeba zachovat stávající úsilí o odborné vzdělávání zadavatelů a hospodářských subjektů ohledně nových pravidel pro zadávání veřejných zakázek. V oblasti *práva společností* došlo k dobrému pokroku, přičemž harmonizace právních předpisů je uspokojivá. V oblasti *práv duševního vlastnictví* bylo dosaženo pokroku posílením právního rámce a správních kapacit. Prosazování právních předpisů se pomalu zlepšuje, je však třeba vyvinout další úsilí, aby se dosáhlo uspokojivé úrovně také v boji proti pirátství a padělání.

Dobrý, avšak nerovnoměrný pokrok lze zaznamenat v oblasti *hospodářské soutěže*, včetně oblasti státních podpor. Úřad pro ochranu hospodářské soutěže stále potřebuje větší počet lépe kvalifikovaných zaměstnanců a přiměřené finanční prostředky. Kontroly *ex-ante* v oblasti státní podpory ještě nejsou dostatečně účinné.

Pokroku bylo dosaženo při sladování právních předpisů s *acquis* v oblasti *finančních služeb*. Nedostatky přetrvávají ve správní kapacitě kontrolních orgánů, zejména pokud jde o pojišťovny, kde je prosazování právních předpisů obzvláště nedostatečné.

V oblasti *informační společnosti a médií* byl zaznamenán výrazný pokrok při sladování právních předpisů s *acquis* v oblasti elektronických komunikací, mj. při uplatňování donucovacích opatření. Tím byly ve prospěch spotřebitelů vytvořeny lepší podmínky hospodářské soutěže. Finanční situace Rady pro rozhlasové a televizní vysílání a provozovatelů veřejnoprávního vysílání zůstává nadále důvodem k obavám.

V oblasti *zemědělství a rozvoje venkova* vedl pokrok při rozvoji politiky k rozšíření správních kapacit příslušných institucí a lepšímu provádění právních předpisů, i když sladování s *acquis* zůstává v počátečním stádiu. Mírného pokroku bylo dosaženo v oblasti *bezpečnosti potravin, veterinární a rostlinolékařské politiky*, zejména v souvislosti s právními předpisy. Správní kapacity byly posíleny, stále však nepostačují k zajištění řádného provádění *acquis*. Pokroku se dosáhlo v harmonizaci předpisů v oblasti *rybolovu*, správní kapacita však musí být dále rozvíjena.

V *dopravní politice* byl zaznamenán dobrý pokrok. Správní kapacita ve všech sektorech je však nadále nedostatečná. Regulační a bezpečnostní orgány v oblasti pozemní, letecké a železniční dopravy musí zahájit činnost. Reformy v oblasti železniční dopravy ještě nebyly dokončeny.

V oblasti *energetiky* bylo dosaženo pokroku, zejména pokud jde o harmonizaci právních předpisů a liberalizaci trhu s elektřinou. Některým nevyřešeným otázkám souvisejícím se sazbami a distribucí elektřiny je třeba ještě věnovat pozornost. Správní kapacita k prosazování právních předpisů upravujících energetickou účinnost a ochranu před radiací se zlepšila, musí se však dále rozšiřovat. Regulační úřady stále ještě nejsou dostatečně nezávislé.

Úroveň harmonizace právních předpisů v oblasti nepřímých *daní* je dostatečná, avšak musí se zlepšit v oblasti přímých daní. Správní kapacita pro výběr daní se výrazně zlepšila a příjmy z daní se zvýšily, je však stále třeba vyvíjet úsilí, aby se zajistilo účinné provádění a prosazování daňových předpisů. Stále je třeba vyvíjet značné úsilí při boji proti korupci v tomto odvětví.

Určitého pokroku se dosáhlo při sladování právních předpisů s *acquis* a posilování správních kapacit v oblasti *hospodářské a měnové politiky*. V oblasti *statistiky* bylo dosaženo pokroku při zlepšování statistické infrastruktury i odvětvové statistiky. Harmonizace klasifikace s *acquis* značně pokročila. K dosažení a udržení dostatečné kvality statistik je třeba vyvinout další úsilí.

V oblasti *sociální politiky a zaměstnanosti* byl zaznamenán jen omezený pokrok. Bylo dosaženo mírné úrovně sblížení právních předpisů. Správní kapacita je sice pomalu posilována, nadále však není dostatečná pro řádné provádění přijatých právních předpisů a politik.

Dobrého pokroku bylo dosaženo v oblasti *politiky podnikání a průmyslu*, především z hlediska předpisového rámce a odvětvových politik.

Pokroku bylo dosaženo v oblasti *transevropských sítí*. Země se nadále aktivně účastní činností dopravní observatoře pro jihovýchodní Evropu. Značné finanční zdroje potřebné pro modernizaci infrastruktury představují stále velkou překážku.

Určitý pokrok byl zaznamenán v oblasti *regionální politiky a koordinace strukturálních nástrojů*, k provádění součástí NPP, které představují předchůdce strukturálních fondů, je nutné vynaložit ještě značné úsilí. Správní kapacity na regionální a místní úrovni i kapacity resortních ministerstev musí být výrazně posíleny.

Určitého pokroku bylo dosaženo v oblasti *soudnictví a základních práv*. Pokud jde o reformu soudnictví, soudní rada řádně funguje, byla zřízena Rada státních zástupců a byl přijat zákon o státním zastupitelství. Soudnictví je však třeba dále posilovat, pokud jde o jeho nezávislost, účinnost, lidské zdroje a rozpočtový rámec. Trestní řád byl pozměněn, aby bylo možné využívat v korupčních případech zvláštní postupy vyšetřování. Na provádění akčního plánu pro boj proti korupci byl vyčleněn zvláštní rozpočet. Další úsilí je třeba vynaložit zejména v oblasti financování politických stran a volebních kampaní. Co se týče základních práv, byl přijat zákon o jazycích, který umožňuje další používání albánského jazyka ve veřejném životě. Je však nutné vynaložit další úsilí, aby se řešily také potřeby méně početných etnických menšin, včetně Romů.

V oblasti *spravedlnosti, svobody a bezpečnosti* se dále zlepšovaly provozní kapacity příslušných orgánů. Pokrok byl zaznamenán v oblasti policejní spolupráce, boje proti organizované trestné činnosti, migrace, azylu, vízové politiky a správy hranic. Právní rámec již byl zaveden a je také prováděn. Dohody mezi ES a Bývalou jugoslávskou republikou Makedonií o usnadnění vydávání víz a o zpětném přebírání osob vstoupily v platnost v lednu 2008. S Evropskou komisí byl zahájen dialog o uvolnění vízového režimu. Bylo dosaženo dobrého pokroku při plnění doporučených kritérií plánu uvolnění vízového režimu, zejména pokud jde o zavedení biometrických pasů. Přestože bylo dosaženo pokroku při identifikaci a rozbití zločineckých skupin zapojených do obchodování s lidmi, zůstává tato země i nadále výchozí, tranzitní i cílovou zemí obchodování s lidmi. Politizace funkcí vyšších policejních úředníků vedla k jejich zneužití. Je třeba dále posílit celkovou správní kapacitu, přičemž organizovaná trestná činnost zůstává závažným problémem, jenž má dopad na právní stát a na podnikatelské prostředí.

V oblasti *vědy a výzkumu* se dosáhlo pokroku při organizaci výzkumné spolupráce na vnitrostátní úrovni, avšak kapacity jsou stále nedostatečné. V prvním roce účasti v 7. RP se dosáhlo dobrých výsledků. Značné úsilí je však třeba vynaložit na usnadnění integrace do Evropského výzkumného prostoru.

Pokrok byl zaznamenán v oblasti *vzdělávání a kultury*, avšak kapacita k provádění přijatých právních předpisů zůstává nedostatečná. Země by měla pokračovat ve svých snahách připravit řízení programů Celoživotní učení a Mládež v akci.

Pokud jde o *životní prostředí*, pokroku bylo dosaženo v rozvoji právního rámce, zejména pokud jde o horizontální právní předpisy, jakož i kvalitu ovzduší a oblast odpadů. Dosud je třeba vypracovat celou řadu prováděcích předpisů. Zaostávají některá odvětví, jako např. jakost vod nebo ochrana přírody. Je třeba výrazně posílit správní kapacity a přestože bylo vyvinuto značné úsilí o posílení finančních zdrojů, investice do ekologické infrastruktury jsou

dosud velmi nedostatečné. V oblasti *ochrany spotřebitele a zdraví* bylo dosaženo pokroku při budování institucionálních kapacit pro ochranu spotřebitele a byly navýšeny prostředky na ochranu veřejného zdraví. Dosud ovšem nebyl vytvořen účinný a transparentní systém dohledu nad trhem. Administrativní zdroje nejsou dostatečné k tomu, aby umožňovaly plné provádění právních předpisů, strategií a akčních plánů v oblasti veřejného zdraví.

Výrazného pokroku bylo dosaženo v oblasti *celní unie*. Podstatně se zvýšil výběr poplatků a bylo dosaženo dobrých výsledků v boji proti přeshraniční trestné činnosti. Celní předpisy jsou řádně sladěny s *acquis*, avšak je třeba je dále harmonizovat. Správní a provozní kapacity se značně zlepšily a boj proti korupci přinesl konkrétní výsledky.

Určitého pokroku bylo dosaženo při sblížení s politikou EU v *oblasti vnějších vztahů*, zejména na základě provádění Středoevropské dohody o volném obchodu (CEFTA), a rovněž v oblasti *zahraniční, bezpečnostní a obranné politiky*. Dalšího úsilí je zapotřebí k posilování správní kapacity v těchto oblastech.

V oblasti *finanční kontroly* bylo při sblížení a provádění právních předpisů dosaženo omezeného pokroku. Správní kapacita institucí odpovědných za veřejnou vnitřní finanční kontrolu a vnější audit byla posílena, avšak nadále nepostačuje k tomu, aby splnila závazky vyplývající z *acquis*. Ohledně *finančních a rozpočtových ustanovení* byl zaznamenán pokrok v boji proti podvodům v oblasti DPH a cla. V přiměřené době je třeba stanovit odpovídající koordinační struktury, prováděcí pravidla a také posílit správu.

Černá Hora

Černá Hora dosáhla významného pokroku při plnění **politických kritérií** tím, že zlepšila svůj právní rámec a posílila své institucionální kapacity v souladu s evropským partnerstvím. Provádění ústavy pokračuje dobře. Černá Hora však musí ještě posílit své úsilí o provádění reform. Zejména je potřeba dokončit reformu soudnictví. Navzdory určitému pokroku zůstává boj s korupcí a organizovanou trestnou činností problematickou oblastí. Silná politická shoda přetrvává v otázkách souvisejících s EU, musí však být rozšířena v dalších oblastech budování státu. Posílena musí být správní kapacita.

Došlo k posílení **demokracie a právního státu**. Určitý pokrok byl zaznamenán při provádění nové ústavy přijaté v říjnu 2007. Je však potřeba zlepšovat veřejnou správu a fungování soudnictví a prokázat větší politickou vůli k dosahování výsledků v boji proti korupci.

Parlament zřídil Radu pro evropskou integraci, které předsedá člen opozice. Legislativní činnost byla intenzivní. Parlament však musí jako zákonodárny orgán a orgán politického dozoru dále upevňovat svou kapacitu a účinnost.

Vláda se dále přizpůsobovala požadavkům, které vyplynuly z nezávislosti země. Zlepšovala koordinaci činností souvisejících s evropskou integrací. Avšak řízení i kapacita zůstávají zejména na příslušných ministerstvech nedostačující.

Pokroku bylo dosaženo při posilování právního rámce pro *veřejnou správu*. Určitý pokrok byl zaznamenán v řízení lidských zdrojů a reformě místní správy. Nedostatek lidských a finančních zdrojů spolu se strukturálními nedostatky a korupcí nadále omezují celkovou účinnost veřejné správy. Správní kapacita zůstává omezená. V klíčových oblastech, jako je městské plánování a ochrana životního prostředí, nejsou stávající správní struktury a kapacity dostatečné a je třeba je zlepšit. Dále je třeba zlepšovat právní předpisy upravující veřejnou službu a zajistit jejich soudržné uplatňování. Úřad veřejného ochránce práv byl posílen

vytvořením dvou míst pro zástupce veřejného ochránce práv, avšak celková výkonnost úřadu zůstává omezená.

Určitého pokroku bylo dosaženo v oblasti reformy *soudnictví*. Černá Hora přijala akční plán a právní předpisy k provádění nové ústavy. V září 2008 byly zřízeny speciální útvary při vrchních soudech pro boj proti organizovanému zločinu, korupci, válečným zločinům a terorismu. Hlavní reformní právní předpisy, které by zajišťovaly nezávislost a odpovědnost soudů, však stále chybí. Celkově zůstává účinnost soudního systému na nízké úrovni. Počet nevyřízených případů, jak civilních, tak i trestních, a nadměrně zdlouhavé postupy představují vážný problém. Trestní řízení týkající se deportace a zmizení více než 80 bosenských civilistů v roce 1992 dosud nebyla uzavřena.

Při posilování strategického a správního rámce pro *boj proti korupci* byl zaznamenán určitý pokrok. Negativní vnímání korupce se poněkud zlepšilo. Provádění je však stále nedostatečné a přineslo dosud jen omezené výsledky. Klíčové právní předpisy, např. nový zákon o střetu zájmů, zatím nebyly přijaty. Černé Hoře chybí silné a nezávislé kontrolní či auditorské úřady. Vyšetřovací kapacita donucovacích orgánů je i nadále nedostatečná, což vede jen k velmi malému počtu pravomocných rozsudků v případech korupce. Korupce zůstává rozšířeným jevem a představuje velmi závažný problém.

Celkově bylo dosaženo určitého pokroku v oblasti *lidských práv a ochrany menšin*, ve které Černá Hora v podstatě dosáhla souladu s evropskými standardy. Záruka zpětné působnosti *Evropské úmluvy o lidských právech* musí být jasně definována v zákoně o provádění ústavy. V listopadu 2007 byly přijaty víceleté strategie sociální ochrany a ochrany dětí, integrace zdravotně postižených osob a ochrany starších osob, avšak v praxi se podmínky nijak výrazně nezlepšily. Řešení otázky domácího násilí na *ženách* vyžaduje širší zájem veřejnosti a odpovídající právní předpisy. Pokroku je třeba dosáhnout při určování prováděcích mechanismů, zlepšování ochrany a zvyšování povědomí ohledně diskriminace na základě pohlaví. S ohledem na nedávné události, při kterých došlo i k napadení novinářů, je nutné lépe chránit *svobodu projevu*. Tyto případy musí být řádně vyšetřeny. Násilí a žaloby proti novinářům pro údajné pomlvy jsou stále důvodem k obavám. Podmínky pro organizace *občanské společnosti* zůstávají převážně uspokojivé, ve spolupráci mezi vládou a občanskou společností je však možné je dále zlepšovat. Ohledně *vlastnických práv* pokračuje proces restituce a náhrad a přicházejí stále nové stížnosti ohledně rozhodnutí, která přijaly tři regionální komise prvního stupně pro vyřizování restitucí.

Černá Hora dosáhla určitého pokroku při posilování rámce pro *ochranu menšin*, a to přijetím politické strategie pro menšiny, národní strategie pro *Romy*, zřízením národních rad pro menšiny a zavedením zvláštních mechanismů financování. Dosud však chybí většina prováděcích opatření, zejména rozdělování finančních prostředků. Vztahy mezi různými etnickými skupinami jsou harmonické, avšak sociální a hospodářská práva vysídlených osob, mj. mnohých Romů z Kosova, ještě nejsou zaručena. *Romové, Aškalové a egyptská komunita* jsou stále konfrontováni s obtížnými životními podmínkami a diskriminací, se špatným přístupem ke vzdělávání, sociální ochraně, zdravotní péči, bydlení a zaměstnanosti. Nedávno přijatá vládní strategie na období 2008–2012 se nyní musí začít provádět.

Pokud jde o *regionální otázky a mezinárodní závazky*, Černá Hora nadále hrála konstruktivní úlohu v regionu a aktivně se podílela na regionální spolupráci, a to i v rámci nově zřízené Rady pro regionální spolupráci a Středoevropské dohody o volném obchodu (CEFTA). Spolupráce s Mezinárodním trestním tribunálem pro bývalou Jugoslávii (ICTY) je nadále

uspokojivá a Černá Hora podepsala se státními zastupitelstvími Srbska a Chorvatska dohodu o spolupráci v oblasti stíhání válečných zločinů.

Dobré vztahy a spolupráce se sousedními státy byly dále posilovány. Dvoustranná spolupráce také pokročila. Pokroku bylo dosaženo zejména při řešení dvoustranných otázek ohledně hranic mezi Černou Horou a Chorvatskem, neboť obě země se rozhodly předložit společně případ poloostrova Prevlaka Mezinárodnímu soudnímu dvoru. Černá Hora uznala nezávislost Kosova¹⁰ v říjnu 2008.

Co se týče Mezinárodního trestního soudu, není dvoustranná dohoda o imunitě se Spojenými státy v souladu s příslušným společným postojem EU a jejími hlavními zásadami.

Hospodářství Černé Hory zaznamenává stále prudký růst. Provádění strukturálních reforem se urychlilo a institucionální kapacity byly posíleny. Makroekonomická stabilita byla oslabena rostoucí inflací a nižší odolností vůči vnějším faktorům. Hlavní problémem hospodářského vývoje zůstávají nedostatky v oblasti právního státu a jejich řešení.

Pokud jde o **hospodářská kritéria**, učinila země další pokrok směrem k fungujícímu tržnímu hospodářství. Aby byla země ze střednědobého hlediska schopná odolávat konkurenčnímu a tržnímu tlaku v rámci Evropské unie, musí dokončit přípravu probíhajících reforem a začít je rychle provádět.

Hospodářství zaznamenalo opět silný růst, způsobený silným nárůstem přímých zahraničních investic a domácí poptávky a dalším snížením míry nezaměstnanosti. Zpomalením růstu úvěrů komerčních bank na udržitelnější úroveň v roce 2008 se posílila makroekonomická stabilita. Silný stav rozpočtu umožnil dodatečné kapitálové investice a další snížení zahraničního dluhu. Privatizační proces byl urychlen, což vedlo ke snížení zátěže veřejných financí a zlepšilo konkurenceschopnost.

Byla zahájena restrukturalizace odvětví dopravy a energetiky. Regulace a výkonnost sektoru finančních služeb se zlepšily novelizací a prováděním nového zákona o bankách a zřízením orgánu pro dohled nad pojišťovnami. Byla ustanovena rada pro odstranění překážek v podnikání. Rozvoj kompetencí lidských zdrojů pokračoval prováděním efektivnějších vzdělávacích programů. Hospodářská integrace s EU zůstává na vysoké úrovni.

Schodek běžného účtu však dosáhl bezprecedentní výše, a struktura jeho financování se stala méně příznivou. Fiskální politika zůstala navzdory dočasnému charakteru konjunktury pružná. Celková inflace se zvýšila z důvodu rostoucích cen energií a potravin. Nedostatek vhodných kvalifikovaných pracovních sil vedl k růstu mezd. Privatizace některých společností se nepodařila z důvodu nízkého zájmu investorů.

Průmyslová výroba zůstala poměrně nestabilní. Vývozní kapacita malých a středních podniků je stále velmi omezená. Správní nedostatky se projevily v oblasti vstupu na trh, registrace majetku a vydávání stavebních povolení. Rozsáhlá stínová ekonomika sílí vinou nedostatečného předpisového rámce a nedostatků v prosazování práva, mj. také při boji proti korupci a organizovanému zločinu. Tato skutečnost představuje nadále vážný problém, neboť se tak snižuje daňový základ a účinnost hospodářské politiky.

---

¹⁰ Podle rezoluce Rady bezpečnosti OSN 1244/99.

Černá Hora dosáhla dalšího pokroku při sblížení právních předpisů s **evropskými standardy**. Celkově vzato probíhá provádění prozatímní dohody od 1. ledna 2008 bez problémů. Uspokojivého pokroku bylo dosaženo v oblasti volného pohybu služeb, cel a daní, zemědělství, silniční tranzitní dopravy a výzkumu. Určitý pokrok byl zaznamenán také při vytváření právního rámce v oblasti volného pohybu zboží, hospodářské soutěže, veřejných zakázek, práv duševního vlastnictví, vzdělávání, zaměstnanosti a sociální politiky, průmyslu a malých a středních podniků, bezpečnosti potravin, spravedlnosti, svobody a bezpečnosti. V těchto oblastech je však třeba dalších zlepšení ohledně dokončení právních předpisů, institucionálního uspořádání a správní kapacity. Značné úsilí je třeba vyvinout v oblasti spravedlnosti, svobody a bezpečnosti. Pokrok v oblasti dopravy, energetiky, životního prostředí a informační společnosti zůstal nerovnoměrný. V oblasti rozvoje statistického systému nebyl pokrok uspokojivý.

V souvislosti s **vnitřním trhem** dosáhla Černá Hora určitého pokroku při plnění souvisejících priorit evropského partnerství. V oblasti *volného pohybu zboží* pokračuje zakládání institucí. Černá Hora však musí dále posilovat související správní a personální kapacity, rozšiřovat spolupráci mezi příslušnými státními institucemi a přizpůsobovat horizontální právní rámec právním předpisům Společenství. Také ohledně odvětvového *acquis* je třeba vyvinout další úsilí.

Právní rámec v oblasti *volného pohybu osob* se zlepšil přijetím zákona o zaměstnávání a práci cizinců, který vstoupí v platnost 1. ledna 2009. V oblasti *volného pohybu služeb* bylo dosaženo významného pokroku díky liberalizaci v rámci probíhajících jednání o přistoupení k WTO. Pokud jde o *právo usazování*, bylo právo společností změněno, aby se více přiblížilo směrnicím EU o obchodních společnostech.

V oblasti *volného pohybu kapitálu* bylo rovněž dosaženo pokroku, neboť zrušením některých ochranných opatření byly změněny právní předpisy o zahraničních běžných a kapitálových operacích.

V *celní a daňové oblasti* došlo k značnému pokroku. Právní předpisy byly dále sladovány s *acquis*. Je však neustále nutné usilovat o sladování a rovněž o zlepšování výběru daní. Správní kapacita celních a daňových úřadů musí být dále rozšiřována, mj. z hlediska účinného využívání analýz rizika a počítačových systémů. Prioritou zůstává boj proti korupci.

V oblasti *hospodářské soutěže* pokračovalo budování institucionálního prostředí zřízením úřadu pro ochranu hospodářské soutěže a komise pro kontrolu státních podpor. Bude potřeba zajistit jejich provozní nezávislost a posílit jejich správní kapacitu.

V systému zadávání *veřejných zakázek* došlo k dalšímu pokroku. V některých oblastech, např. v oblasti veřejných služeb, koncesí a partnerství mezi veřejným a soukromým sektorem, je sladování právních předpisů stále nedostatečné. Zaměstnanci agentury pro zadávání veřejných zakázek byli vyškoleni, avšak správní kapacity je třeba dále posilovat.

Dále je třeba dosáhnout pokroku při ochraně *práv duševního vlastnictví*. Černoohorský úřad pro duševní vlastnictví zahájil oficiálně svou činnost 28. května 2008, ovšem institucionální kapacita a vymahatelnost práva, jakož i úroveň veřejného povědomí jsou dosud omezené.

Vývoj politiky a právních předpisů v oblasti *zaměstnanosti* pokročil přijetím pracovního práva, avšak prováděcí kapacity jsou stále nedostatečné. V oblasti *sociální politiky* a ochrany zranitelných skupin, kde Černá Hora nadále celkem plní požadavky, bylo dosaženo určitého

pokroku – zlepšil se právní rámec a byla zřízena sociální rada, která má sloužit jako základna pro podporu sociálního dialogu.

Vláda sice učinila první kroky v oblasti *politiky veřejného zdraví*, celkově však je pokrok omezený.

Jistého pokroku bylo dosaženo v oblasti *vzdělávání*. Byl posílen právní rámec pro vzdělávání a systém zabezpečování jakosti. Dalšího pokroku je třeba dosáhnout při provádění soudržné politiky celoživotního učení. Výrazného pokroku bylo dosaženo v oblasti *výzkumu*, zejména ve vývoji strategie a v regionální a mezinárodní spolupráci, mj. také s EU.

Přípravy Černé Hory na přistoupení k *WTO* dospěly do závěrečné fáze. Pokrok byl zaznamenán jak na mnohostranné, tak na dvoustranné úrovni, např. v dubnu dosažením dohody s ES.

Pokud jde o *odvětvové politiky*, byl zaznamenán pokrok v oblasti *průmyslu a malých a středních podniků*, ačkoliv je ještě omezený z hlediska harmonizace a urychlení postupů pro vydávání licencí a povolení i zřizování služeb pro podnikatele.

V oblasti *zemědělství a rozvoje venkova, bezpečnosti potravin, veterinárních a rostlinolékařských otázek a rybolovu* byl zaznamenán pokrok v reformě právních předpisů a v plánování rozvoje. Nicméně je nutné posílit jejich provádění a zavést integrovaný systém bezpečnosti potravin.

Určitého pokroku bylo dosaženo při sblížení právních předpisů s *acquis* v oblasti *životního prostředí*. Je však třeba vyvinout značné úsilí při jejich provádění a prosazování. Zvláštní pozornost je třeba věnovat posilování správních kapacity a zřízení účinných inspekčních orgánů. Další úsilí by mělo být zaměřeno na zvyšování povědomí o otázkách ochrany životního prostředí. Ochrana životního prostředí zůstává obecně, a zejména v pobřežních oblastech a národních parcích, důvodem k znepokojení.

Pokrok byl zaznamenán v liberalizaci *dopravy*, zejména z hlediska silniční tranzitní dopravy. V současné době dochází k restrukturalizaci železniční dopravy, avšak dosud nebyly stanoveny podmínky pro přístup k infrastruktuře. Pokrok v oblasti bezpečnosti silničního provozu, námořní dopravy a v systematickém přístupu k rozvoji dopravy byl omezený. Při provádění *acquis* v oblasti letecké dopravy je nutné vyvinout ještě značné úsilí. Černá Hora se nadále aktivně účastní činností dopravní observatoře pro jihovýchodní Evropu.

Pokrok byl zaznamenán v odvětví *energetiky*, je však stále nerovnoměrný. Pro splnění požadavků vyplývajících ze Smlouvy o Energetickém společenství je stále zapotřebí trvalého úsilí.

Určitého pokroku bylo dosaženo v oblasti *informační společnosti a médií*. Objevily se ovšem pochybnosti ohledně nezávislosti nového úřadu pro trh elektronických komunikací. Kromě toho by převod pravomocí na nový regulační úřad mohl mít značný negativní finanční dopad na agenturu pro televizní a rozhlasové vysílání.

Veřejná vnitřní *finanční kontrola* a externí audit se teprve začínají vyvíjet. Je nutné vyvinout značné úsilí vedoucí ke zvýšení povědomí a odbornému vzdělávání ohledně nových systémů. Bude zapotřebí výrazně posílit nezávislost a kapacitu Státního kontrolního úřadu.

V oblasti vypracovávání *statistik* bylo dosaženo omezeného pokroku a správní kapacity jsou i nadále velmi omezené. Statistický úřad (MONSTAT) má značné problémy při plnění svých povinností a stále se mu nedostává odborné nezávislosti. Je potřeba vynaložit značné úsilí ve všech oblastech, aby se dosáhla úroveň odpovídající standardům EU.

V oblasti ***spravedlnosti, svobody a bezpečnosti*** začala Černá Hora plnit své priority, jejich provádění však dosud má jen omezený úspěch.

Černá Hora dosáhla pokroku v oblasti *víz*. Dohody mezi ES a Černou Horou o usnadnění vydávání víz a o zpětném přebírání osob vstoupily v platnost v lednu 2008. S Evropskou komisí byl zahájen dialog o uvolnění vízového režimu. Černá Hora přijala příslušné nové právní předpisy a začala vydávat biometrické cestovní doklady. Vízový režim však dosud není zcela v souladu s evropskými standardy a je třeba dalšího úsilí, aby byla splněna kritéria stanovená v plánu uvolnění vízového režimu.

V oblasti *správy hranic* začala Černá Hora provádět strategii integrované správy hranic a akční plán a posilovat spolupráci mezi hraniční policií a celními orgány. Stále však nebyl přijat nový zákon o ostraze státních hranic. Technické vybavení některých hraničních přechodů je nedostatečné.

Pokrok v oblasti *azylu a migrace* byl nerovnoměrný. V oblasti azylu bylo přijetím sekundárních právních předpisů a zřízením azylového úřadu a státní odvolací komise pro žadatele o azyl dosaženo určitého pokroku. Naopak v oblasti migrace jsou přípravy stále v počátečním stádiu. Cizinecký zákon dosud nebyl přijat. Nově přijatá migrační strategie musí být účinně prováděna. Středisko pro přijímání ilegálních přistěhovalců dosud nebylo otevřeno.

Určitého pokroku bylo dosaženo v oblasti *praní peněz*, a to přijetím nového zákona o předcházení praní peněz a financování terorismu. Nyní je třeba přijmout sekundární právní předpisy a posílit prováděcí kapacity. Kompetence a kapacity finanční zpravodajské jednotky zůstaly omezené. Vyšetřovací kapacity donucovacích orgánů jsou stále nedostatečné. Praní peněz zůstává závažným problémem a k jeho předcházení a boji proti němu je zapotřebí značné další úsilí.

Byla přijata nová protidrogová strategie a byla organizována další školení pro zaměstnance pohraniční policie a celních orgánů, avšak pašování *drog* a obchodování s drogami zůstává zejména z hlediska účasti skupin organizovaného zločinu závažným problémem. Zneužívání drog a trestná činnost související s drogami v zemi neustále roste. Černá Hora začala plnit své priority, avšak je potřeba dále jednat.

V oblasti policie došlo ke střednímu pokroku. Pokračovala vnitřní reorganizace *policie* a provádění vzdělávacích akcí, avšak zařízení, vybavení a odborné způsobilosti je třeba stále zlepšovat.

V boji proti *organizované trestné činnosti* bylo dosaženo určitého pokroku, zejména lze uvést přijetí aktualizovaného akčního plánu a zřízení speciálních útvarů při vrchních soudech pro boj proti organizovanému zločinu. Organizovaná trestná činnost však zůstává vážným problémem, který ovlivňuje budování právního státu a podnikatelské prostředí. Nový trestní řád dosud nebyl přijat. Vyšetřování jsou zahajována zřídka a jen v ojedinělých případech vedou k pravomocnému odsouzení. Při předcházení *obchodu s lidmi* došlo jen k omezenému pokroku. Černá Hora zůstává výchozí, tranzitní i cílovou zemí. K vyšetřování v této oblasti

dochází ojediněle a je třeba zavést aktivnější přístup při zjišťování obětí a poskytování pomoci.

Omezeného pokroku bylo dosaženo v oblasti *ochrany údajů*. Jelikož dosud nebyl schválen nový právní akt a neexistuje nezávislý a účinný kontrolní orgán, nejsou stávající pravidla pro ochranu údajů dosud uplatňována, což představuje vážný problém.

Srbsko

Srbsko dosáhlo určitého pokroku při plnění **politických kritérií** v rámci evropského partnerství. Dohoda o stabilizaci a přidružení byla podepsána v dubnu 2008, což představuje milník v historii vztahů mezi EU a Srbskem. Výrazného pokroku se dosáhlo při spolupráci s Mezinárodním trestním tribunálem pro bývalou Jugoslávii (ICTY). Neomezená spolupráce zůstává mezinárodním závazkem klíčového významu, který je třeba v každém ohledu splnit. V závěrech ze zasedání Rady ze dne 29. dubna 2008 se ministři členských států EU dohodli, že předloží Dohodu o stabilizaci a přidružení svým parlamentům k ratifikaci, a Společenství souhlasilo s prováděním prozatímní dohody ihned, jakmile Rada rozhodne, že Srbsko plně spolupracuje s ICTY. Během roku byl politický život v Srbsku do značné míry ovlivňován vyhlášením nezávislosti Kosova¹¹. Rozpory mezi politickými stranami ohledně důležitých politických otázek poznamenaly činnost parlamentu a vlády a vedly k předčasným parlamentním volbám. Po prezidentských a parlamentních volbách se zvýšila stabilita ve vládě a bylo dosaženo větší shody v otázce evropské integrace. Nová vláda, sestavená v červenci 2008, začala plnit hlavní politické priority a urychlovat reformní proces.

V oblasti **demokracie a právního státu** se dosáhlo určitého pokroku při přijímání právních předpisů k provádění nového *ústavního* rámce. Je však třeba přijmout další reformy, aby se zajistilo, že ústavní ustanovení týkající se soudnictví budou prováděna v souladu s evropskými standardy.

V září 2008 *parlament* ratifikoval Dohodu o stabilizaci a přidružení a začal pracovat na legislativním balíčku k evropským standardům v řadě oblastí. Zákonodárná činnost však byla během sledovaného období omezená a bylo přijato pouze několik zákonů. Parlamentní reforma se zpozdila a otázka, nakolik mohou strany kontrolovat výkon mandátu poslanců parlamentu, nebyla dořešena. Kapacita parlamentních výborů je nadále omezená a předpisy týkající se voleb ještě nebyly přepracovány.

Činnosti *vlády* byly během velké části sledovaného období poznamenány otázkami Kosova a neshodami ohledně vztahů s EU. Nová vláda, která se ujala úřadu v červenci 2008, se zavázala k tomu, že posílí vztahy s EU a pokročí v reformním procesu. Politická koordinace mezi ministerstvy a úřady obecně se musí zlepšit. Určitý pokrok byl zaznamenán v legislativní reformě ve vztahu k místním správám. V této oblasti je nezbytné dále zlepšovat a přizpůsobovat právní předpisy evropským standardům.

V oblasti *veřejné správy* má Srbsko celkově dobré kapacity. Struktury pro evropskou integraci byly posíleny a srbské úřady se za koordinace Úřadu pro srbsko-evropskou integraci aktivně podílely na přípravách národního programu pro začleňování do EU, který srbská vláda přijala v říjnu 2008. Nově zřízený úřad ochránce lidských práv na celostátní úrovni aktivně reagoval na žádosti občanů o pomoc a navrhl řadu změn k návrhům právních předpisů. Nezávislé a regulační orgány podávaly za složitých podmínek poměrně dobré výkony. Srbské orgány

---

¹¹ Podle rezoluce Rady bezpečnosti OSN 1244/99.

budou muset prokázat větší rozhodnost, aby pověřily nezávislé regulační orgány odpovídajícími pravomocemi a umožnily jim lépe fungovat. Je třeba vyvinout další úsilí, aby se zlepšila profesionalita a odpovědnost ve veřejných službách jako celku.

Z hlediska zajištění *civilního dohledu nad bezpečnostními složkami* bylo přijetím řady zákonů dosaženo pokroku. Reforma v této oblasti musí být ještě dokončena a parlament musí zajistit účinný demokratický dohled.

Pokud jde o *soudnictví*, opět se ujal svých povinností Ústavní soud, a to po jmenování předsedy a deseti z patnácti soudců. Podmínky pro odborné vzdělávání a pracovní podmínky soudců se dále zlepšily. Reforma *soudního systému* však stojí na samém počátku a právní rámec pro provádění reformy soudnictví ještě nefunguje v plném rozsahu. Dosud nebyly zřízeny správní a odvolací soudy. Srbsko musí vyvinout další úsilí, aby zajistilo nezávislost, odpovědnost a účinnost soudního systému.

Určitého pokroku se dosáhlo v *boji proti korupci*. V říjnu 2008 byly schváleny změny zákona o financování politických stran a zákon o zřízení protikorupčního úřadu, který obsahuje nová pravidla ohledně střetu zájmů. V listopadu 2007 byla ratifikována Občanskoprávní úmluva o korupci a dodatkový protokol k Trestněprávní úmluvě o korupci. Dosud však neexistuje jasná protikorupční strategie. Chybí také dostatečně nezávislé orgány dohledu zaměřené na financování stran, střet zájmů, veřejné zakázky a privatizaci a praktické výsledky byly omezené. Celkově je korupce v Srbsku stále rozšířeným jevem a představuje závažný problém.

V Srbsku byl vytvořen celkový rámec pro dodržování *lidských práv a ochranu menšin*. V ústavě jsou zakotveny záruky *občanských a politických práv*, která jsou zpravidla chráněna. Tato práva však byla omezena politickým smýšlením v zemi bezprostředně po vyhlášení nezávislosti Kosova. Došlo k řadě násilných incidentů s vyhrocenými projevy a proti organizacím občanské společnosti, ochráncům lidských práv a určitým oblastem médií. Stávající ústavní a právní záruky v této oblasti musí být plně prosazovány. *Vězeňský* systém byl reformován. Přesto představuje přeplněnost věznic, násilí a zneužívání drog závažný problém.

Právní předpisy o ochraně *hospodářských a sociálních práv* byly v Srbsku již z velké části zavedeny. Právní rámec se však musí dále rozvíjet, včetně souhrnného zákona proti diskriminaci. Je nutné, aby byly právní předpisy plně prováděny. V oblasti *práv žen* ministerstvo práce a sociálních věcí aktivně podporuje tato práva. Dosud však nebyl schválen zvláštní zákon o rovnosti žen a mužů, ani národní strategie ke zlepšení postavení žen a na podporu rovnosti žen a mužů. Je třeba zlepšit ochranu žen a dětí proti všem formám násilí. Je třeba vyvinout další úsilí, aby se zlepšilo sociální začlenění *děti, zdravotně postižených osob a ohrožených skupin*, zejména pokud jde o přístup ke zdravotní péči a vhodnému vzdělání. V oblasti *vlastnických práv* zatím nebyly přijaty právní předpisy o restituci, takže proces navrácení majetku ještě nemohl být řádně zahájen.

Práva menšin se v Srbsku obecně respektují. Ovšem právní předpisy upravující národní rady pro otázky *menšin* dosud také nebyly přijaty. V období bezprostředně po vyhlášení nezávislosti Kosova došlo k řadě incidentů ve Vojvodině, namířených především proti albánské národnostní menšině. Situace v jižní části Srbska zůstala stabilní, avšak napjatá, zatímco situace v Sandžaku se po prohloubení rozdílů v rámci muslimské komunity zhoršila. Řešení otázky statusu *uprchlíků a vnitřně vysídlených osob* se nevěnuje dostatečná pozornost. *Romská menšina* je stále konfrontována s obtížnými životními podmínkami a diskriminací, se

špatným přístupem ke vzdělávání, sociální ochraně, zdravotní péči, bydlení a zaměstnanosti. Nedostatečná evidence obyvatel nadále brání jejich přístupu k základním sociálním a ekonomickým právům.

Pokud jde o **regionální otázky a mezinárodní závazky**, Srbsko dosáhlo značného pokroku při zlepšování spolupráce s Mezinárodním trestním tribunálem pro bývalou Jugoslávii (ICTY), neboť se podařilo obviněné Stojana Župljanina a Radovana Karadžiće zatknout a převézt do Haagu. Úplná spolupráce s ICTY je mezinárodním závazkem, který je třeba v každém ohledu splnit, a jednou z klíčových priorit evropského partnerství.

Srbsko se aktivně účastnilo regionálních iniciativ, rovněž v rámci nově zřízené Rady pro regionální spolupráci. Srbsko konstruktivně spolupracovalo při provádění Středoevropské dohody o volném obchodu (CEFTA). Dále trvalo na tom, aby byly orgány Kosova v regionálních seskupeních zastupovány Prozatímní misí Organizace spojených národů v Kosovu (UNMIK). Je důležité, aby Srbsko zaujalo vůči účasti Kosova v regionálních iniciativách a mezinárodních fórech konstruktivní postoj.

Vztahy mezi EU a Srbskem byly ovlivněny vyhlášením nezávislosti *Kosova*. Demonstrace proti vyhlášení nezávislosti v únoru 2008 vyústila v násilné činy, kdy několik demonstrantů napadlo zahraniční diplomatické mise v Bělehradě, mimo jiné také velvyslanectví členských států EU. EU tyto útoky odsoudila a vyzvala srbské orgány, aby učinily vše, co je v jejich moci, aby se zabránilo dalšímu násilí.

Srbsko přislíbilo, že bude využívat jen mírové prostředky, a ve své reakci na vyhlášení nezávislosti kosovským shromážděním zachovalo zdrženlivost. Ke zpochybnění zákonnosti vyhlášení nezávislosti přijala Srbská vláda právní a diplomatická opatření. Srbské orgány odvolaly úřadující velvyslance ze zemí, které uznaly Kosovo, mimo jiné také z členských států EU. Srbští velvyslanci, kteří byli odvoláni z členských států EU, se opět vrátili do svých úřadů. V říjnu 2008 hlasovalo Valné shromáždění OSN pro usnesení předložené Srbskem, kterým od Mezinárodního soudního dvora požaduje nezávislé poradní stanovisko k zákonnosti vyhlášení nezávislosti Kosova.

Srbsko odmítlo restrukturalizaci mezinárodní civilní mise v Kosovu a vyslání mise EULEX, pokud nebudou povoleny Radou bezpečnosti OSN. Srbsko navzdory odmítavému postoji UNMIK uspořádalo v květnu 2008 v Kosovu obecní volby a posílilo paralelní orgány v Kosovu, mj. zřízením shromáždění obcí.

Hospodářství Srbska zaznamenalo i nadále silný růst. Nicméně pokrok při makroekonomické stabilizaci byl smíšený. Pokračující změna kurzu fiskální konsolidace vedla k posílení makroekonomických rizik. Strukturální reformy se zpomalily a vysoká míra nezaměstnanosti i rostoucí inflační tlak nadále představovaly hlavní výzvy.

Z hlediska **hospodářských kritérií** Srbsko dosáhlo určitého pokroku na cestě k vytvoření funkčního tržního hospodářství. Aby bylo Srbsko v střednědobém časovém horizontu schopno vyrovnat se s konkurenčními a tržními tlaky v rámci Evropské unie, je třeba dalšího úsilí.

Celkově byla zachována shoda ohledně základních prvků tržního hospodářství. Nový rámec měnové politiky, ve kterém byly stanoveny inflační cíle, umožnil Srbsku tyto cíle v roce 2007 splnit. Při privatizaci se dosáhlo určitého pokroku. Finanční zprostředkování se dále rozvíjelo, a to ze stále ještě poměrně nízké úrovně. V rozvoji nebankovního finančního sektoru bylo dosaženo výrazného pokroku.

Avšak vnější nerovnováha zesílila, kvalita financování se zhoršila, zahraniční dluh se zvýšil a stupeň makroekonomické zranitelnosti se zvýšil také v souvislosti s globální finanční krizí. Fiskální politika zůstala expansivní a přispěla k rostoucí vnější nerovnováze a opětovnému růstu inflačního tlaku v roce 2008. Nezaměstnanost zůstala navzdory vysoké míře hospodářského růstu v posledních letech velkou výzvou. Hospodářství zároveň stále více trpělo nedostatkem kvalifikovaných zaměstnanců. Při privatizaci státních podniků a bank byl zaznamenán určitý pokrok. Zahraniční investice byly ovlivněny nestabilní politickou situací.

Dosud nebyl v plném rozsahu vytvořen konkurenceschopný a dynamický soukromý sektor. Přehnané byrokratické požadavky a složité právní předpisy nadále ztěžují vstup na trh a odchod z něj. Předvídatelné právní prostředí a důvěra v právní systém zůstaly omezené, především pokud se jednalo o účinné prosazování vlastnických práv. Vliv státu na konkurenceschopnost se sice snížil, ale přesto zůstává vysoký. Rozsáhlá stínová ekonomika sílí také v důsledku nedostatečného předpisového rámce, nepřiměřené daňové a výdajové politiky a nedostatků v prosazování práva, mj. také při boji proti korupci a organizovanému zločinu. Tato skutečnost představuje nadále vážný problém, neboť se tak snižuje daňový základ a účinnost hospodářské politiky.

V oblasti **evropských standardů** je dodržování závazků vyplývajících z Dohody o stabilizaci a přidružení, a zejména z prozatímní dohody, hlavní prioritou evropského partnerství. Srbská vláda v říjnu 2008 rozhodla, že prozatímní dohoda se bude provádět od 1. ledna 2009. Díky své dobré správní kapacitě je Srbsko na provádění Dohody o stabilizaci a přidružení a prozatímní dohody dobře připravené. Aby Srbsko mohlo v plném rozsahu splnit závazky vyplývající z Dohody o stabilizaci a přidružení a využívat jich, musí vynaložit další úsilí; musí především přijmout a provést právní předpisy a posílit své správní a donucovací kapacity, zejména u regulačních orgánů.

Srbsko dosáhlo určitého pokroku v oblasti **vnitřního trhu**. Sladění právních předpisů však téměř nepokročilo. V oblasti *volného pohybu zboží* byl zaznamenán pokrok v normování, schvalování a posuzování shody. Je třeba vyvinout další úsilí, aby se posílily institucionální a správní kapacity a právní rámec. Právní předpisy pro normování, metrologii a bezpečnost výrobků je třeba přepracovat a Srbsko musí začít budovat systém dohledu nad trhem.

Přípravy v oblasti *pohybu osob, služeb a práva usazování* mírně pokročily. Je třeba vyvinout větší úsilí, aby se sladily právní předpisy s *acquis*, zejména v oblasti práva společností a bankovníctví. Kapacita dozorčích orgánů v sektoru finančních služeb musí být dále rozvíjena. Komise pro cenné papíry byla v poslední době posílena, avšak nadále nemá dostatečné pravomoci, aby mohla plnit své úkoly v souladu s mezinárodními standardy. V oblasti *volného pohybu kapitálu* byly dále liberalizovány kapitálové toky mezi Srbskem a Bosnou a Hercegovinou a zlepšila se spolupráce s Bývalou jugoslávskou republikou Makedonií při dohledu nad bankami. Celkově přípravy na splnění závazků vyplývajících z Dohody o stabilizaci a přidružení v této oblasti mírně pokročily.

Zlepšením správní kapacity *celních a daňových* úřadů se dosáhlo pozitivních výsledků při boji proti nedovolenému obchodu a pašování a při zlepšování výběru daní. V souladu s *acquis* vstoupily v platnost *nové valorické* a specifické daně z cigaret. Avšak aby se zlepšila celní infrastruktura, je třeba ji dále rozvíjet. Srbsko musí vyvinout další úsilí, aby splnilo standardy EU v oblasti přímých daní.

Určitého pokroku bylo dosaženo při provádění právních předpisů v oblasti *hospodářské soutěže*. Správní kapacita Komise na ochranu hospodářské soutěže byla posílena. Další úsilí je

zapotřebí při sladování stávajících antimonopolních právních předpisů s požadavky prozatímní dohody. Donucovací kapacity orgánů pro hospodářskou soutěž je třeba dále rozvíjet. Srbsko dosud nepřijalo právní rámec pro státní podpory a nezřídilo ani provozně nezávislý orgán pro státní podpory, ani systém kontrol *ex-ante*. Postupy v oblasti *veřejných zakázek* se staly transparentnější. V Srbsku však dosud neexistuje moderní a plně účinný systém veřejných zakázek. Je třeba vyvinout další úsilí zaměřené na úpravu právních předpisů a posilování kapacit k provádění požadavků vyplývajících z Dohody o stabilizaci a přidružení.

V oblasti *práv duševního vlastnictví* byly posíleny kapacity Úřadu duševního vlastnictví. Jeho správní kapacita a jeho nezávislost však musí být dále rozvíjeny, aby se zajistila větší soudržnost a účinnější prosazování předpisů. Postup udělování patentů se v souladu s evropskými standardy zjednodušil. V oblasti prosazování se dosáhlo určitého pokroku, což vedlo k zabavení padělaného zboží.

Pokud jde o sbližování právních předpisů s evropskými standardy v oblasti *zaměstnanosti a sociální politiky*, provádění se částečně zlepšilo, avšak je stále nedostatečné. V oblasti sociální politiky a veřejného zdraví je třeba ještě přijmout právní předpisy a posílit správní kapacity. V oblasti duševního zdraví je třeba dále rozvíjet služby poskytované na úrovni komunit jako alternativu ústavní péče. V oblasti *vzdělávání* se dosáhlo jen malého pokroku. Zde je třeba rozvíjet správní kapacity, koordinaci mezi institucemi a propojení s trhem práce. V oblasti *vědy a výzkumu* se Srbsko úspěšně účastnilo sedmého Rámcového programu pro výzkum. Srbsko však musí ještě vypracovat politiku integrovaného výzkumu zahrnující zvýšené investice a větší mobilitu výzkumných pracovníků. Srbsko poměrně dobře pokročilo v přípravách na přistoupení k *WTO*, musí však zvýšit úsilí, aby uskutečnilo svůj vlastní cíl ohledně dřívějšího přistoupení.

Pokud jde o *odvětvové politiky*, Srbsko se v oblasti *průmyslu a malých a středních podniků* nadále snaží provádět Evropskou chartu pro malé a střední podniky, především zlepšením spolupráce mezi veřejnými a soukromými subjekty. Musí však ještě přijmout novou průmyslovou politiku, která by byla v souladu s přístupem EU.

V oblasti *zemědělství* došlo k určitému zlepšení správní kapacity. Je však třeba ještě přijmout vhodný právní rámec a vynaložit další úsilí zaměřené na rozvoj správní kapacity. V oblasti rozvoje venkova a v rostlinolékařské oblasti bylo dosaženo jen malého pokroku.

V oblasti *životního prostředí* zůstávají přípravy Srbska na středně pokročilé úrovni. Prosazování právních předpisů se musí na všech úrovních ještě zlepšit. V oblasti vodního hospodářství dosud chybí soudržný právní a institucionální rámec.

Určitého pokroku bylo dosaženo v oblasti *dopravy*. Srbsko se nadále aktivně účastní činností dopravní observatoře pro jihovýchodní Evropu. Provádění první fáze společného evropského leteckého prostoru pokračovalo, avšak dohoda dosud nebyla ratifikována. Srbsko přijalo novou strategii rozvoje železniční, silniční, vodní, letecké a intermodální dopravy, včetně rozšíření koridoru X. Tuto strategii by však měly následovat akční plány a odvětvové právní předpisy a správní opatření.

K určitému pokroku došlo v oblasti *energetiky*. Byly přepracovány systémy sazeb za přenos elektřiny a otevřely se trhy spotřebitelům mimo domácnosti. Srbsko však musí ještě přijmout změny zákona o energetice a posílit své správní kapacity, aby splnilo požadavky Smlouvy o Energetickém společenství.

Jen malého pokroku bylo dosaženo v oblasti *informační společnosti a médií*. Byla přijata nařízení o elektronickém podpisu, avšak nedostatečný právní rámec a omezená institucionální a regulační kapacita nadále brání dalšímu rozvoji v oblasti elektronických komunikací, služeb informační společnosti a audiovizuální politiky.

V oblasti *finanční kontroly* nebyla dosud zavedena soudržná politika o vnitřní kontrole veřejných financí. Celkově se Srbsko při přípravách na zavedení moderního a účinného systému veřejné finanční kontroly nachází ve velmi raném stádiu vývoje. Dosud nebyla na všech ministerstvech vytvořena oddělení vnitřního auditu. Státní kontrolní úřad ještě nezahájil činnost.

Srbsko mírně pokročilo při plnění požadavků vyplývajících z Dohody o stabilizaci a přidružení a z evropského partnerství v oblasti *statistiky*. Správní kapacita musí být dále posilována.

Mírného pokroku bylo dosaženo v oblasti *spravedlnosti, svobody a bezpečnosti*. Dohody mezi Evropskou unií a Srbskem o usnadnění vydávání víz a o zpětném přebírání osob vstoupily v platnost v lednu 2008 a byl zahájen dialog o uvolnění vízového režimu. Vízový režim Srbska však není plně v souladu s evropskými normami. V srpnu 2008 začalo Srbsko vydávat biometrické pasy. V oblasti *hraniční kontroly* byl v říjnu 2008 schválen nový zákon o ochraně státních hranic. Provádění strategie národní integrované správy hranic a akčního plánu pokračovalo jen zvolna. Ve vybavení hraničních přechodů jsou značné rozdíly.

Po přijetí nových právních předpisů o *azylu* převzalo Srbsko odpovědnost za zpracovávání žádostí o azyl, které dosud vyřizoval Vysoký komisař Organizace spojených národů pro uprchlíky (UNHCR). Procesní nedostatky však přetrvávají a je třeba přijmout prováděcí právní předpisy. V oblasti *migrace* bylo dosaženo jen malého pokroku. Zejména opětovná integrace vracejících se uprchlíků se musí zlepšit.

Praní peněz i nadále představuje závažný problém. Vláda v září 2008 přijala národní strategii pro předcházení praní peněz a financování terorismu, avšak příslušné právní předpisy dosud nebyly přijaty. Nebyla zavedena žádná účinná opatření k dodržování povinnosti oznamovat podezřelé transakce a jejich hodnocení a vyšetřovací kapacita donucovacích orgánů není dostatečná.

Srbsko leží na jedné z hlavních tras pašování *drog* na Balkánu. Během sledovaného období zabavily srbské orgány značné množství drog. Národní strategie a akční plán pro předcházení zneužívání drog a snižování nabídky však dosud nebyly přijaty. Obchod s drogami vzbuzuje i nadále vážné obavy.

Odborná způsobilost *policie* se v důsledku provádění dalších vzdělávacích činností zlepšila, avšak i nadále existují značné rozdíly mezi jednotlivými útvary. Strukturální problémy, např. nedostatečná koordinace a transparentnost a nepřiliš jasně vymezení odpovědností, přetrvávají.

Boj proti *organizované trestné činnosti* však zůstává pro Srbsko vážným problémem, který ovlivňuje dodržování zásad právního státu a podnikatelské prostředí. V říjnu 2008 byly přijaty nové právní předpisy o zabavování majetku získaného trestnou činností a o trestněprávní odpovědnosti právnických osob. Jelikož nový trestní řád vstoupil v platnost opožděně, je právní rámec i nadále neúplný. Národní strategie a akční plán nebyly přijaty. Efektivita činností zvláštního státního zástupce je snižována krátkým funkčním obdobím. Mezinárodní policejní spolupráce a kapacita zvláštních policejních jednotek pro vyšetřování finanční

trestné činnosti je stále nedostatečná. Nebyly zavedeny kapacity řízení zabaveného majetku získaného trestnou činností a ustanovení o propadnutí výnosů z trestné činnosti nejsou uplatňována dostatečným způsobem.

Srbsko zůstává i nadále výchozí, tranzitní i cílovou zemí *obchodu s lidmi*. Byly podniknuty určité snahy z hlediska vyšetřování a obvinění, avšak počet srbských obětí narůstá. Bylo posíleno úsilí o zlepšení spolupráce mezi státními orgány a sektorem nevládních organizací a podpory obětí.

V oblasti *ochrany údajů* Srbsko podepsalo příslušný protokol Rady Evropy a přijalo nové právní předpisy o ochraně údajů. Jelikož však neexistuje nezávislý a účinný úřad pro dohled nad ochranou údajů, nebyla stávající pravidla ochrany údajů provedena.

Kosovo¹²

Kosovo dne 17. února 2008 vyhlásilo nezávislost a přijalo ústavu, která vstoupila v platnost 15. června. V únoru EU rozhodla připravit misi evropské bezpečnostní a obranné politiky v oblasti právního státu (EULEX) v Kosovu a jmenovala zvláštního zástupce. V současné době se realizuje vyslání mise EULEX. Generální tajemník OSN zahájil přeměnu mise OSN v Kosovu (UNMIK). Rezoluce Rady bezpečnosti OSN 1244/99 zůstává nadále mezinárodním právním rámcem pro mandát OSN v Kosovu. Evropská rada na svých zasedáních v prosinci 2007 a v červnu 2008 potvrdila, že je EU připravena podpořit hospodářský a politický vývoj Kosova, a nabízí jasnou evropskou perspektivou, která by byla v souladu s evropskou perspektivou celého regionu.

Pokud jde o **politická kritéria**, Kosovo dosáhlo určitého pokroku při plnění klíčových priorit evropského partnerství. Ústava přijatá v dubnu je v souladu s evropskými standardy. Bylo přijato značné množství důležitých právních předpisů. Tyto předpisy je třeba začít provádět. Posílení právního státu, protikorupční politika, boj proti organizované trestné činnosti a podpora dialogu a usmíření mezi komunitami představují pro Kosovo hlavní politické výzvy. Vztahy mezi kosovskými Albánci a kosovskými Srby zůstávají napjaté, především v severním Kosovu. Po vyhlášení nezávislosti zůstala bezpečnostní situace poměrně klidná, vyjma dvou závažných incidentů v severním Kosovu – zničení dvou stanovišť hraničních kontrol a útok na budovu soudu v Mitrovici, které si vyžádaly jednu oběť a mnoho zraněných. Paralelní srbské orgány brání vládě vykonávat svůj úřad v celém Kosovu.

V oblasti **demokracie a právního státu** byla navzdory řadě incidentů zachována celková stabilita. Političtí představitelé Kosova pokračovali ve spolupráci s mezinárodním společenstvím. Složitý právní kontext brání provádění zásad právního státu. Orgány Kosova musí být na všech úrovních posíleny.

Parlamentní shromáždění podniklo určité kroky k posílení svých struktur. Představitelé srbského společenství v Kosovu se po bojkotu, který následoval po vyhlášení nezávislosti, opět podílejí na jeho práci. Je třeba řešit určité nedostatky týkající se způsobu práce shromáždění, zejména nedostatečnou kapacitu v oblasti kontroly návrhů právních předpisů a výkonu parlamentního dohledu nad vládou.

V lednu 2008 se ujala úřadu nová *vláda*. Jako prioritní stanovila otázku evropské integrace a přijala plán evropské integrace a akční plán evropského partnerství. Reformy však byly

---

¹² Podle rezoluce Rady bezpečnosti OSN 1244/99.

zpožděny, neboť práce vlády byla do značné míry ovlivněna otázkou statusu a dalšími záležitostmi souvisejícími s vyhlášením nezávislosti Kosova. Je nezbytné dále posilovat kapacity a strategické plánování. Musí se zlepšit meziresortní koordinace a součinnost mezi vládou a shromážděním.

Veřejná správa v Kosovu je nedostatečná a neúčinná. Reformní strategii pro veřejnou správu a související akční plán je třeba účinně provádět jak na ústřední, tak na místní úrovni. Je potřeba vynaložit větší úsilí o vytvoření právního rámce pro profesionální, účinnou, nezávislou veřejnou správu založenou na schopnostech a nezávislou na politickém vlivu.

V oblasti *soudního systému* shromáždění schválilo řadu důležitých zákonů, jejichž cílem je zlepšit fungování soudnictví. Koordinační rada pro právní stát zahájila svou činnost. Soudní systém však má nadále slabé stránky. Je potřeba vypracovat souhrnný plán úpravy platných a často si odporujících právních předpisů. Soudní systém čelí vážným výzvám, které se týkají lidských zdrojů a organizace, a velkým problémem zůstává počet nevyřízených případů. Neexistuje účinná ochrana svědků. Paralelní soudy nadále uplatňují srbské právo.

Pokud jde o *boj proti korupci*, protikorupční úřad zlepšil své pracovní metody a svou účinnost. Korupce však nadále zůstává rozšířeným jevem a stále představuje velmi závažný problém. Dosud chybí protikorupční strategie a akční plán. Institucionální rámec pro boj proti korupci není jasně stanoven a zdroje protikorupčního úřadu jsou nedostatečné.

Ústava zaručuje respektování *lidských práv a ochranu menšin*. Byly zavedeny právní záruky, které zajišťují dodržování lidských práv. Stále však je zapotřebí silnější politické odhodlání a účinnější monitorování. Po vyhlášení nezávislosti vláda pokračovala ve snahách zapojovat etnické menšiny, zejména kosovské Srby. Avšak je třeba vyvinout rozhodnější úsilí o integraci kosovských Srbů a dalších komunit.

Určitého pokroku bylo dosaženo v oblasti *občanských a politických práv*. Systém právní pomoci funguje. Při zlepšování vězeňského systému v Kosovu bylo dosaženo pokroku, některé výzvy však přetrvávají, zejména ohledně standardů pro ostře střežené věznice. V oblasti *svobody projevu* se dosáhlo určitého omezeného pokroku. Pomluvy však nadále představují trestný čin. Média jsou nadále vystavována politickým zásahům. Svobodu sdružování a shromažďování zaručuje ústava, avšak dosud nebyl vytvořen příslušný právní rámec. Kapacita organizací občanské společnosti je stále nedostatečná.

Hospodářská a sociální práva jsou zaručena jen částečně. Trvalého úsilí je zapotřebí v oblasti ochrany žen a dětí proti všem formám násilí. Integrace a ochrana sociálně znevýhodněných skupin a zdravotně postižených osob není zajištěna. Provádění *antidiskriminačních* právních předpisů není dostatečně sledováno a občané nejsou informováni o příslušných ustanoveních. V oblasti *vlastnických práv* bylo dosaženo jen malého pokroku. Zpoždění při provádění právních předpisů a maření výkonu vedlo k porušování práv. Skutečnost, že kosovské orgány nemají přístup ke katastru nemovitostí v Bělehradě, je největší překážkou pro dosažení pokroku v této oblasti. Prosazování právních předpisů o respektování církevního majetku musí být posíleno (např. porušování právních předpisů ze strany obcí Dečani/Dečan a Đakovica/Gjakovë o nedotknutelnosti majetku pravoslavné církve).

Pokud jde o *práva menšin, kulturní práva a ochranu menšin*, byl zaznamenán pokrok v oblasti právních předpisů týkajících se práv menšin a kulturních práv. Právní rámec předpokládá účast etnických menšin ve společnosti Kosova. Srbsko však odrazuje společenství Srbů v Kosovu od této účasti. Nedošlo k žádným vážným incidentům mezi

různými etniky, avšak stále jsou zaznamenávány sporadické střety. Příslušníci menšin stále žijí ve špatných životních podmínkách. Pokud jde o *navrátilce, uprchlíky a vnitřně vysídlené osoby*, bylo dosaženo určitého pokroku, např. byla v říjnu 2007 schválena strategie opětovného začleňování, proces navracení se však po vyhlášení nezávislosti zpomalil a nadále představuje klíčovou výzvu. Romové, Aškalové a egyptská komunita jsou stále konfrontováni s obtížnými životními podmínkami a diskriminací, se špatným přístupem ke vzdělávání, sociální ochraně, zdravotní péči, bydlení a zaměstnanosti. Je nutné, aby vláda v této oblasti vyvinula další úsilí, aby zajistila ochranu a integraci všech menšin.

Pokud jde o regionální otázky a mezinárodní závazky, Kosovo se aktivně účastní iniciativ pro regionální spolupráci. Kosovo musí stejně jako Srbsko prokázat konstruktivní postoj ohledně své trvalé účasti. Prozatímní mise OSN v Kosovu (UNMIK) nabídla usnadnění pravidel pro trvalou účast Kosova v mezinárodních dohodách. Společný výbor začal vymezovat hranice s Bývalou jugoslávskou republikou Makedonií.

Hospodářství Kosova vykázalo vyšší růst než v předchozích letech. Růst však zůstává příliš nízký na to, aby vyhověl dodatečné nabídce pracovních sil ze strany mladé a rostoucí populace. Makroekonomická výkonnost se vyznačovala nestabilními rozpočtovými výsledky, rostoucí inflací, velmi vysokou nezaměstnaností a vnější nerovnováhou. Shoda v zásadních otázkách hospodářské politiky byla oslabena tím, že se vláda soustředila na politický vývoj a rostoucí rozpočtovou nestabilitu. Hospodářský vývoj je dále omezen pozastavením privatizace, nespolehlivou dodávkou energie, slabým prosazováním právního státu, omezenou výrobní kapacitou, chybějící infrastrukturou a nedostatečným vzděláváním.

Pokud jde o **hospodářská kritéria**, Kosovo dosáhlo při vytváření fungujícího tržního hospodářství velmi omezeného a nerovnoměrného pokroku. Aby bylo Kosovo schopné dlouhodobě čelit konkurenčnímu tlaku a tržním silám v rámci Unie, je nezbytné prokázat trvalou vůli k reformám a provést rozsáhlé investice do infrastruktury a vzdělávání.

Hospodářská politika je nadále tržně orientovaná. Vláda předložila souhrnný střednědobý výdajový rámec na období 2009–2011. Růst se oproti předchozím rokům mírně zvýšil a hospodářská činnost je stále více formována dynamikou soukromého sektoru. Přímé zahraniční investice vzrostly. Finanční zprostředkování se v Kosovu dále rozšířilo. Některé postupy pro vstup podniků na trh a jejich odchod z trhu se zjednodušily a hospodářské začleňování do EU pokračovalo.

Soudržnost a odpovědnost hospodářské politiky však byly oslabeny nejistým politickým prostředím. V roce 2007 dopadla fiskální konsolidace lépe, než se plánovalo, načež v roce 2008 následoval expanzivní rozpočet, který vedl ke zvýšené rozpočtové nestabilitě. Rozpočet není využíván jako účinný nástroj fiskální politiky a nepřispívá k předvídatelnosti hospodářského rozvoje. Reaguje spíše na aktuální tlak na straně výdajů. Inflace se opět zvýšila a míra nezaměstnanosti zůstala velmi vysoká. Nestabilita vnějších účtů přetrvávala z důvodu dalšího zvýšení obchodního deficitu a stálého nedostatku exportních kapacit.

Privatizace byla v roce 2008 dočasně pozastavena na základě rozsudku nejvyššího soudu, ve kterém byl zpochybněn způsob privatizace a přeměna Kosovské svěřenecké agentury vedené misí UNMIK v Privatizační úřad Kosova. Nedostatek kvalitních statistických údajů zůstává vážnou překážkou pro navrhování dobrých politik. Nespolehlivé dodávky energie, nedostatek vhodných kvalifikovaných pracovních sil a nedostatečná fyzická infrastruktura patří k hlavním překážkám rozvoje soukromého sektoru. Podniky nemají ve stejné míře přístup k financování a rozpětí úrokové sazby mezi vklady a půjčkami zůstalo velmi vysoké.

Rozsáhlá stínová ekonomika sílí také vinou nedostatečného předpisového rámce, nepřiměřené daňové a výdajové politiky a nedostatků v prosazování práva, mj. také při boji proti korupci a organizovanému zločinu. Tato stínová ekonomika představuje nadále značný problém, neboť snižuje daňový základ a účinnost hospodářské politiky.

Kosovo dosáhlo určitého pokroku při sblížování právních předpisů a politik s **evropskými standardy**, zejména v oblasti cla, zemědělství a volného pohybu zboží. Ovšem jen malého pokroku se dosáhlo při účinném provádění a prosazování právních předpisů. Je třeba vyvinout další úsilí při sblížování evropských standardů a při jejich provádění, především v oblasti boje proti organizovanému zločinu, praní peněz, drog, daní, energie a zaměstnanosti.

Při plnění priorit evropského partnerství v oblasti **vnitřního trhu** EU nebyl pokrok jednoznačný. Při vytváření nezbytné horizontální infrastruktury podle právních předpisů EU o *volném pohybu zboží* bylo dosaženo určitého pokroku, avšak sblížování s evropskými standardy zůstává v této oblasti omezené. Při rozvoji infrastruktury a zvyšování příslušné správní kapacity je třeba vyvinout ještě značné úsilí, má-li být zajištěno odpovídající provádění a uplatňování evropských standardů. Pouze malý pokrok byl zaznamenán v oblasti *volného pohybu osob, služeb a práva usazování*, kde bylo sladění právních předpisů nadále omezené, pouze v oblasti *volného pohybu kapitálu* došlo k určitému pokroku.

Určitého pokroku bylo dosaženo v oblasti *cel*. Celní předpisy jsou z velké části v souladu s právními předpisy EU, je však třeba ještě vyvinout značné úsilí při prosazování právních předpisů týkajících se boje proti padělanému zboží a pašování. Jelikož na severu Kosova, kde se celním orgánům brání v činnosti, neexistují účinné celní kontroly, přichází vláda o důležité příjmy a dochází ve stále větším rozsahu k pašování. Právní předpisy Kosova v oblasti *daní* jsou jen částečně v souladu s právem EU. Výběr daní je stále velmi nedostatečný, a to především z důvodu rozsáhlé stínové ekonomiky a neúčinných kontrol. Žádného pokroku nebylo dosaženo v oblasti *hospodářské soutěže*. Pokud jde o *veřejné zakázky*, pokrok byl smíšený. Rámcový zákon je v souladu s evropskými standardy, avšak prováděcí ustanovení k tomuto zákonu ještě nebyla přijata a neexistuje ani souhrnná strategie dalšího rozvoje. Omezeného pokroku se dosáhlo v oblasti *duševního vlastnictví*. Právní předpisy týkající se porušování vlastnických práv vstoupily v platnost, avšak jejich prosazování je stále velmi nedostatečné.

Při sblížování právních předpisů s evropskými standardy v oblasti *zaměstnanosti a sociálních věcí* byl zaznamenán jen malý pokrok. Chybějící strategický a právní rámec a nedostatečná správní kapacita omezují rozvoj vhodné politiky zaměstnanosti a sociální ochrany v Kosovu. Sektor *veřejného zdraví* je ve velmi špatném stavu a vláda mu nevěnuje dostatečnou pozornost. V oblasti *vzdělávání* lze zaznamenat určitý pokrok při sblížování právních předpisů se standardy EU. Vláda se zavázala zvýšit investice do tohoto prioritního sektoru a ministerstvo školství dále zlepšovalo kvalitu výuky a učení ve vysokoškolském vzdělávání. Oblast vzdělávání však nadále trpí velmi omezenými zdroji. Pokrok v oblasti *výzkumu* zůstává omezený.

Pokud jde o **odvětvové politiky**, byl zaznamenán omezený pokrok při sblížování právních předpisů se standardy EU v oblasti *průmyslu a malých a středních podniků*.

Určitého pokroku bylo dosaženo v právních předpisech v oblasti *zemědělství a rybolovu*. Začaly se provádět určité prvky plánu rozvoje zemědělství a venkova na období 2007–2013. Zvýšila se státní podpora na rozvoj zemědělství, avšak z hlediska potenciálního významu zemědělství pro kosovské hospodářství je stále na velmi nízké úrovni. Je třeba jasněji vymezit

odpovědnosti různýmch zemědělských služeb (včetně *veterinární a rostlinolékařské správy*) na ústřední a místní úrovni.

V oblasti *životního prostředí* bylo dosaženo určitého pokroku, zejména v oblasti horizontálních právních předpisů souvisejících v prvé řadě s posuzováním vlivů na životní prostředí. Ve většině odvětví je třeba vyvinout ještě další úsilí ohledně provádění, uplatňování a prosazování právních předpisů. Je třeba ještě řešit nedostatek lidských a finančních zdrojů jak na ústřední, tak na místní úrovni. Dále je třeba vytvořit rovněž vhodné mechanismy koordinace mezi všemi institucemi, které se zabývají ochranou životního prostředí.

K určitému pokroku došlo v oblasti *dopravy*, která celá desetiletí trpěla nedostatkem investic. Kosovo od roku 2008 zvýšilo své investice do dopravní infrastruktury, zejména do stavby a údržby silnic. Země se nadále aktivně podílí na činnostech dopravní observatoře pro jihovýchodní Evropu. Ovšem kapacity pro provádění evropských norem pro dopravu jsou stále nedostatečné, a to zejména v odvětví železniční dopravy. Kosovo musí rozvíjet své kapacity k provádění investičních projektů týkajících se infrastruktury a kolejových vozidel.

V oblasti *energetiky* byl zaznamenán určitý pokrok, zejména při budování institucionální kapacity ministerstva, regulačního úřadu a provozovatele přenosové soustavy (KOSTT). Nadále však často dochází k výpadkům energie a stále zbývá vyřešit některé důležité problémy. Finanční životaschopnost elektroenergetického závodu se musí zlepšit, a to snížením komerčních ztrát a ztrát, které nejsou způsobeny technickými důvody, a zajištěním účinného výběru poplatků. Je třeba zvýšit stabilitu dodávek a zlepšit infrastrukturu. Kosovo musí vyřešit blížící se nedostatek hnědého uhlí.

V oblasti *informační společnosti a médií* bylo dosaženo určitého pokroku. Tisková rada a Institut pro média řádně fungují. Liberalizace trhu pokročila, neboť své služby začal nabízet druhý mobilní telefonní operátor. Různé regulační orgány však čelí rozpočtovým omezením.

V oblasti *finanční kontroly* bylo dosaženo určitého pokroku, avšak pokrok zůstal omezený v oblasti statistiky, kde přetrvávají obavy ohledně správních kapacit a schopnosti institucí spolupracovat při sběru a zpracovávání údajů.

V oblasti *spravedlnosti, svobody a bezpečnosti* bylo dosaženo pouze určitého omezeného pokroku. Kosovo dosud nemá vízový režim, který by reguloval vstup příslušníků třetích zemí na jeho území. Určitého pokroku bylo dosaženo při zlepšování rámce pro integrovanou správu hranic. Vláda začala vydávat kosovské cestovní pasy. Hraniční policie neprovádí účinné kontroly hraničních přechodů v severním Kosovu, za které je stále odpovědná mise UNMIK.

Parlamentní shromáždění přijalo azylový zákon, avšak ministerstvo vnitra disponuje jen omezenými kapacitami k vyřizování žádostí o azyl či případů nedobrovolného návratu kosovských občanů. Stále chybí středisko pro přijímání žadatelů o azyl a nedobrovolně se vracejících osob. Je třeba přijmout zákon o migraci.

Pokroky v boji proti *praní peněz* jsou nedostatečné. Rozhodnost i kapacity pro boj proti praní peněz se musí výrazně posílit. Soudní a donucovací orgány stále nemají dostatečné odborné znalosti pro účinný boj proti hospodářské a finanční kriminalitě. Specializovaných státních zástupců je stále nedostatek. Neexistují ani vhodná zařízení pro správné uchovávání důkazních prostředků. Komunikace mezi příslušnými útvary a institucemi je stále nedostatečná. Boj proti praní peněz tak zůstává klíčovým úkolem.

Obchod s drogami nadále vzbuzuje vážné obavy. Kosovo je jednou z hlavních dopravních cest, kudy se převážejí *drogy* na jižním Balkánu. Neexistuje žádný akční plán či strategie boje proti obchodu s drogami. Statistické údaje nejsou věrohodné a kapacity pro zpravodajskou činnost jsou nedostatečné.

V oblasti *policejní práce* bylo dosaženo pokroku přijetím zákonů o policii a policejních inspektorátech. Aby však mohla být prováděna účinná strategie zaměřená na snižování trestné činnosti, je třeba trvalého odhodlání a dostatečných policejních kapacit. Kosovo má mnohonárodnostní policejní složky. Někteří policejní úředníci z řad kosovských Srbů však bojkotují kosovskou policii, která tak v některých oblastech, kde většinu obyvatel činí Srbové, nemůže účinně plnit své úkoly.

Organizovaná trestná činnost představuje i nadále vážný problém, který ovlivňuje právní stát a podnikatelské prostředí. Neexistuje strategie boje proti organizovanému zločinu. Právní rámec dosud není úplný. Je třeba přijmout právní předpisy o konfiskaci majetku, ochraně svědků a agentech v utajení. Aby bylo možné zabavovat nemovitosti, musí existovat spolehlivý katastr nemovitostí. Pro účinný boj proti organizované trestné činnosti je nutné, aby úřady vyvinuly rozhodné a trvalé úsilí. Kosovo nadále zůstává tranzitní, výchozí i cílovou oblastí *obchodu s lidmi*. V červenci byla přijata strategie a akční plán, které však nejsou přiměřeně prováděny.

V souvislosti s *ochranou osobních údajů* nedošlo k žádnému pokroku. Stále neexistuje obecný zákon o ochraně údajů. Dosud nebyl zřízen ani nezávislý kontrolní orgán pro ochranu údajů.

Turecko

Turecko nadále plní kodaňská **politická kritéria** v dostatečné míře. Ústavní soud nevyhověl žádosti nejvyššího státního zástupce o rozpuštění vládní strany a zákazu činnosti pro 71 jejích předních členů, ale uložil finanční sankce. Tím se zabránilo rozsáhlé politické krizi. Turecko má nyní opět možnost pokročit v reformách a vytvořit příznivé prostředí pro dialog a pluralismus. Určitého pokroku bylo dosaženo v oblasti svobody projevu, práv nemuslimských náboženských komunit a podpory hospodářského rozvoje na jihovýchodě země. Je však potřeba vypracovat soudržný a komplexní program politických reforem, zejména reformy ústavy. V souvislosti s politickými kritérii je ve většině oblastí potřeba dále vyvíjet značné úsilí.

Pokud jde o *demokracii a právní stát*, hrál nový prezident kladnou úlohu tím, že vyzýval k novým politickým reformám a aktivně se podílel na zlepšování vztahů s Arménií. Avšak nedostatečný dialog a nedostatečná vůle ke kompromisům mezi hlavními politickými stranami měly negativní dopad na fungování politických orgánů a na proces politických reforem. Činnost nově zvoleného parlamentu byla do značné míry ovlivněna soudním řízením ohledně rozpuštění vládní strany a jedné opoziční strany.

Na místní úrovni je třeba provádět nedávno schválené právní předpisy o místní správě a zvýšit finanční zdroje místních správ.

V *reformě veřejné správy* bylo dosaženo jen malého pokroku. Systém státní správy musí být reformován.

Pokud jde o *civilní dohled nad bezpečnostními složkami*, je třeba zajistit neomezený civilní dohled a parlamentní kontrolu výdajů na obranu. Vysocí představitelé ozbrojených sil se však i nadále vyjadřují k otázkám, které nespádají do jejich pravomoci.

V oblasti *soudnictví* pokročila příprava soudní reformy. Obavy však přetrvávají ohledně nezávislosti a nestrannosti soudnictví. Žádného pokroku nebylo dosaženo při sestavování Vysoké rady soudců a státních zástupců, ani při zřizování regionálních odvolacích soudů. Je potřeba zlepšit kvalitu vyšetřování prováděného policií a četnictvem s cílem zajistit spravedlivé procesy.

Omezeného pokroku bylo dosaženo v oblasti *boje proti korupci*. Korupce zůstává rozšířeným jevem. Skutečnost, že v této oblasti stále neexistuje celková strategie, akční plán a koordinační mechanismus, vyvolává znepokojení. Turecko musí vést záznamy o vyšetřováních, stíháních a žalobách.

V oblasti *lidských práv a ochrany menšin* bylo dosaženo pouze omezeného pokroku. Turecko i nadále provádělo rozsudky Evropského soudu pro lidská práva, avšak je nutné vyvíjet další úsilí. Ohledně ratifikace mezinárodních nástrojů v oblasti lidských práv nebyl zaznamenán žádný pokrok. Institucionální rámec na podporu a prosazování lidských práv se musí ještě zlepšit. Na zavedení systému veřejného ochránce práv se již dlouho čeká.

Turecký právní rámec obsahuje ucelený soubor záruk proti *mučení a špatnému zacházení*. Je však nezbytné vyvinout větší úsilí ohledně provádění politiky nulové tolerance. Zprávy o případech špatného zacházení a mučení, především mimo věznice, jsou stále důvodem k obavám. V této souvislosti zůstává ratifikace opčního protokolu k Úmluvě OSN proti mučení a boj proti beztrestnosti porušování lidských práv klíčovým problémem.

Určitého pokroku se dosáhlo v úsilí o posílení záruk *svobody projevu*, zejména změnou článku 301 tureckého trestního zákona. Turecko však musí dosáhnout také při provádění změněného článku odpovídajících výsledků. Aby se v právních předpisech i v praxi zajistilo úplné dodržování svobody projevu v souladu s Evropskou úmluvou o lidských právech a judikaturou Evropského soudu pro lidská práva, je třeba mimo jiné odstranit všechna stávající právní omezení. Vzhledem k určitému tlaku na tisk a elektronická média při výkonu jejich svobod je třeba této oblasti věnovat pozornost a provádět její kontrolu.

Je potřeba vyvinout další úsilí, aby se v praxi zajistila *svoboda shromažďování* v souladu s evropskými standardy, neboť stále dochází k jejímu svévolnému omezování a k nepřiměřenému používání síly proti demonstrantům. Právní rámec pro *svobodu sdružování* se poněkud zlepšil. Některá sdružení však čelí nadměrným administrativním překážkám nebo soudním řízením. S ohledem na opakované rušení politických stran se musí změnit právní předpisy o politických stranách v souladu s judikaturou Evropského soudu pro lidská práva a s osvědčenými postupy členských států EU zdůrazněnými Benátskou komisí Rady Evropy.

Pokud jde o *svobodu vyznání*, schválený zákon o nadacích řeší radu otevřených otázek týkajících se vlastnických práv nemuslimských komunit. Ještě však musí být vytvořen právní rámec sladěný s Evropskou úmluvou o lidských právech, aby všechna nemuslimská náboženská společenství a společenství alevitů mohla fungovat bez zbytečných omezení. Turecko musí vyvinout další úsilí, aby vytvořilo prostředí příznivé pro plné dodržování svobody vyznání v praxi.

Celkový právní rámec zaručující rovnost žen a mužů a *práva žen* již existuje, je však třeba provádět další činnost, aby mohla být tato práva v praxi plně uplatňována. Je nezbytné

vyvinout ještě další úsilí, aby se vyřešila nerovnost mezi muži a ženami, pokud jde o účast v hospodářských strukturách a příležitosti, dosažené vzdělání, přístup ke zdravotní péči a účast v politice. Byly sice podniknuty další kroky k předcházení vraždám ze cti a domácímu násilí, avšak tyto otázky nadále představují závažný problém a úsilí k jeho řešení je třeba dále posilovat.

Ohledně přístupu *děti* ke vzdělání, sociálním službám a soudnímu systému pro mladistvé bylo dosaženo pokroku. Ve všech oblastech týkajících se práv dětí, mj. na úrovni správní kapacity, vzdělávání, soudního systému pro mladistvé a dětské práce, však je třeba vyvíjet další úsilí.

Stále chybí právní předpisy, které by zajišťovaly plné dodržování *práv odborů* v souladu s normami EU a příslušnými úmluvami Mezinárodní organizace práce, zejména pokud jde o právo se organizovat, právo na stávkou a kolektivní vyjednávání.

Situace v oblasti *práv menšin* zůstala nezměněná. Turecko při sblížení s evropskými standardy nepokročilo. Určitého omezeného pokroku bylo dosaženo v oblasti *kulturních práv*, avšak nadále jsou uplatňována různá omezení, zejména pokud jde o používání jiných jazyků než turečtiny ve vysílání, v politickém životě a v přístupu k veřejným službám. Na státních ani soukromých školách nejsou tyto jazyky vyučovány. Pokud jde o situaci *Romů*, kteří často čelí diskriminačnímu zacházení v oblasti přístupu k odpovídajícímu bydlení, vzdělávání, sociální ochraně, zdravotní péči a zaměstnanosti, nebylo dosaženo žádného pokroku. Nadále se bourají romské čtvrtě, což je v některých případech spojeno s nuceným vystěhováváním.

Pokud jde o východ a *jihovýchod země*, je rozhodnutí vlády dokončit projekt rozvoje jihovýchodní Anatólie krokem k řešení hospodářských a sociálních problémů regionu. Je nezbytné vyvinout další úsilí ohledně vytváření podmínek pro to, aby převážně kurdské obyvatelstvo požívalo plných práv a svobod. Nadále pokračuje odškodňování *vnitřně vysídlených osob*. Vládě však chybí celková národní strategie k řešení problematiky vnitřně vysídlených osob. Systém strážců vesnic dosud nebyl zrušen.

Kurdská strana pracujících, která je uvedena na seznamu teroristických organizací EU, pokračovala v teroristických útocích, jež si vyžádaly mnoho obětí na životech.

Ohledně **regionálních otázek a mezinárodních závazků** Turecko veřejně prohlásilo, že pod záštitou OSN podpoří zahájení zcela nového jednání s cílem dosáhnout úplného urovnání *kyperského problému*. Při normalizaci dvoustranných vztahů s Kyperskou republikou však nebylo dosaženo žádného pokroku. Turecko neprovedlo v plném rozsahu dodatkový protokol k dohodě o přidružení, ani neodstranilo všechna omezení volného pohybu zboží, včetně omezení týkajících se přímého dopravního spojení s Kyprem.

Vztahy s Řeckem se vyvíjejí kladně. Byla přijata další opatření k posílení důvěry, avšak nebylo dosaženo dohody ohledně sporů o hranice. Turecko nadále hraje kladnou roli na *západním Balkánu*. Vztahy s *Bulharskem* zůstaly pozitivní. Dobré sousedské vztahy mají stále klíčový význam.

Hospodářství Turecka se nadále vyvíjelo poměrně dobře, ačkoliv růst klesl pod potenciální hodnotu, což bylo způsobeno především poklesem domácí poptávky v důsledku výrazného zpřísnění měnové politiky. Makroekonomická stabilita zůstala zachována. Inflace se výrazně zvýšila zejména z důvodu vyšších cen potravin a energie. Proces strukturálních reforem se poněkud urychlil, především v první polovině roku 2008. Navzdory několika novým iniciativám je nutné dosáhnout dalšího pokroku v oblasti nápravy nerovnováhy na trhu práce a nedostatku vhodných kvalifikovaných pracovních sil.

Pokud jde o **hospodářská kritéria**, Turecko je fungujícím tržním hospodářstvím. Země by měla být ve střednědobém horizontu schopná odolávat konkurenčnímu tlaku a tržním silám v rámci Unie za předpokladu, že uskuteční svůj rozsáhlý program reforem s cílem odstranit strukturální nedostatky.

Turecko v minulém roce uskutečnilo důsledný program stabilizace. Nyní začíná nová fáze v jeho strategii rozvoje, jejímž cílem je zvýšit růstový potenciál cestou vyšších veřejných investic, vytváření pracovních míst a odvětvových reforem. Hospodářství dosud funguje dobře navzdory globálním finančním otřesům a politické nejistotě v zemi.

Dlouhodobý příliv kapitálu zůstal vysoký, což vedlo ke zvýšení oficiálních rezerv. Plnění rozpočtu bylo uspokojivé, ačkoli vláda nesplnila rozpočtové cíle pro rok 2007. V červnu 2008 orgány schválily střednědobý rozpočtový rámec na pět let.

Nové iniciativy ke zvýšení investic do infrastruktury mají přispět k odstranění příliš velkých regionálních rozdílů. V oblasti liberalizace cen, zejména v odvětví energetiky, bylo dosaženo značného pokroku. Privatizace pokračovala řadou velkých transakcí. Přestože se období 2007–2008 vyznačovalo několika fázemi nestability, prokázal finanční sektor značnou odolnost.

Inflační tlak se však zvýšil, částečně z důvodu vyšších cen ropy a komodit. Značné potřeby vnějšího financování vyplývající z velkého vnějšího schodku spojené s poměrně silnou závislostí soukromého sektoru na vnějším financování a značným, i když klesajícím, dluhem, činí Turecko vysoce závislým na změnách investičního prostředí. Vytváření pracovních míst je nadále ztěžováno zejména nepoměrem mezi poptávkou po vhodných kvalifikovaných pracovních silách a jejich nabídkou a strnulými postupy při zaměstnávání. Strukturální nepružnosti na trhu práce jsou překážkou zejména pro zvyšování míry zaměstnanosti žen a mládeže. Kvalifikace pracovních sil stále ještě neodpovídají potřebám rychle rostoucího rozvíjejícího se hospodářství. Poskytování státních podpor není transparentní. Rozsáhlá stínová ekonomika, posilována také vinou nedostatečného předpisového rámce, nepřiměřené daňové a výdajové politiky a nedostatků v prosazování práva, snižuje daňový základ a účinnost hospodářské politiky. Především malé a střední podniky jsou příliš často činné ve stínové ekonomice, a proto nemají dostatečný přístup k finančním prostředkům a *know-how*.

Turecko zlepšilo svou **schopnost přebírat závazky vyplývající z členství**. Ve většině oblastí dosáhlo pokroku. Harmonizace pokročila v některých oblastech, např. v oblasti volného pohybu zboží, práv duševního vlastnictví, antimonopolní politiky, energetiky, podnikové a průmyslové politiky, ochrany spotřebitele, statistiky, transevropských sítí a vědy a výzkumu. V jiných oblastech, např. v oblasti životního prostředí, státní podpory, veřejných zakázek, sociální politiky a zaměstnanosti, práva společností, bezpečnosti potravin, veterinární a rostlinolékařské politiky a volného pohybu služeb, je třeba v harmonizaci ještě pokračovat. Turecko nesplnilo řadu důležitých závazků přijatých v rámci celní unie s EU. Nepřiměřené používání ochranných opatření a dlouhotrvající narušování obchodu má dopad na řádné fungování celní unie. Turecko musí dále zlepšovat své správní kapacity pro používání *acquis*.

Pokud jde o *volný pohyb zboží*, sblížení právních předpisů pro výrobky a horizontální opatření pokročilo, vyjma oblasti tržního dohledu a metrologie. Určité technické překážky obchodu ovšem přetrvávají. Určitého pokroku bylo dosaženo v oblasti *práva usazování a svobody poskytovat služby*. Sladění právních předpisů zůstává stále v počátečním stádiu. V oblasti *volného pohybu kapitálu* dosáhlo Turecko určitého pokroku ohledně pohybu kapitálu, plateb a boje proti praní peněz, avšak je třeba vyvinout další úsilí, aby se posílily

kapacity pro prosazování práva. V oblasti *finančních služeb* se dosáhlo dobrých výsledků, zejména ohledně zpřísnění norem pro kontrolu a dohled.

V oblasti *veřejných zakázek* byly pokroky smíšené. Určení ministerstva financí jako obecného koordinátora politiky zadávání veřejných zakázek představuje kladný posun, který však musí být doplněn souhrnnou strategií stanovující nezbytné reformy. Turecký systém veřejných zakázek je jen částečně sladěn se systémem EU. Ohledně *práva společnosti* Turecko dosáhlo jen malého pokroku. Nový obchodní zákoník nebyl přijat. Sbližování právních předpisů v oblasti *práv duševního vlastnictví* poměrně pokročilo. Koordinace a spolupráce mezi veřejnými orgány odpovědnými za práva duševního vlastnictví a povědomí o nich se zlepšilo. Provádění a prosazování právních předpisů se ovšem musí výrazně zlepšit. Pokud jde o *informační společnost a média*, zůstalo sbližování s *acquis* v audiovizuální oblasti omezené. Ohledně přijetí nového zákona o elektronických komunikacích nebyl zaznamenán žádný pokrok.

V oblasti *hospodářské soutěže* je úroveň sbližování právních předpisů vysoká v případě antimonopolního práva. Při schvalování právních předpisů o státních podporách, zřízení orgánu pro dohled nad státními podporami a splnění závazků ohledně transparentnosti však nebyl zaznamenán žádný pokrok. Dokončení národního programu restrukturalizace ocelářského průmyslu zůstává nadále prioritním úkolem. V oblasti *zemědělství a rozvoje venkova* zůstala harmonizace omezená. Výrazného pokroku dosáhlo Turecko při budování kapacit nezbytných k provádění nástroje IPARD. Nicméně je zapotřebí dalšího úsilí, aby bylo dokončeno budování potřebných správních a kontrolních struktur. Turecko neodstranilo technické překážky obchodu s hovězím masem a živým skotem. V oblasti *rybolovu* Turecko nedosáhlo žádného pokroku při vytváření nezbytného právního rámce. Omezený pokrok byl zaznamenán v oblasti zdrojů, řízení loďstva a inspekce a kontroly. Jak v zemědělství, tak v rybolovu je budování prováděcích kapacit v počáteční fázi. Ohledně *bezpečnosti potravin, veterinární a rostlinolékařské politiky* je sladování právních předpisů na samém počátku. Rámcový zákon o veterinárních službách, potravinách a krmivech dosud nebyl schválen. Činnosti týkající se identifikace a registrace zvířat pokračují. Ohniska influenzy ptáků byla úspěšně potlačena. Ohledně účinné kontroly dalších chorob zvířat, především slintavky a kulhavky, ovšem přetrvávají vážné obavy.

Určitého pokroku se dosáhlo v oblasti *dopravní politiky*. Přizpůsobování v odvětví silniční dopravy pokračovalo, avšak prováděcí kapacity je třeba dále zlepšovat. V odvětví železniční dopravy dosáhlo Turecko jen malého pokroku. V letecké dopravě dosáhlo omezeného pokroku. Nedostatečná komunikace mezi středisky řízení letového provozu Turecka a Kyprské republiky narušuje bezpečnost leteckého provozu. Pokrok v námořní dopravě je nerovnoměrný. V oblasti *transevropských sítí* bylo dosaženo určitého pokroku. Vyhodnocení potřeb dopravní infrastruktury bylo dokončeno, avšak stále chybí spolehlivější systém klasifikovaných údajů o dopravě. V oblasti *energetiky* bylo dosaženo určitého, avšak nerovnoměrného pokroku. Hospodářská soutěž zůstává i po přijetí rámcových zákonů o trhu s elektřinou a zemním plynem omezená. Národní cíle ohledně energetické účinnosti a obnovitelné energie dosud nebyly stanoveny.

V oblasti *daní* se dosáhlo určitého pokroku v právních předpisech. Modernizace daňové správy vedla k lepším službám pro daňové poplatníky a zlepšila výběr příjmu z daní. Diskriminační zdanění alkoholických a tabákových výrobků však zůstalo.

Správní kapacita v oblasti *statistiky* se zlepšila. Dalšího pokroku je však třeba dosáhnout zejména v oblasti zemědělské a makroekonomické statistiky a obchodního rejstříku.

Určitého pokroku se dosáhlo v oblasti *hospodářství a měnové politiky*. Přetrvávají určité nedostatky, které se týkají především úplné nezávislosti centrální banky, měnového financování veřejného sektoru a zvýhodněného přístupu veřejného sektoru na finanční trhy. V oblasti *zaměstnanosti a sociální politiky* dosáhlo Turecko určitého pokroku, neboť přijalo balíček o zaměstnanosti a zákon o sociálním pojištění a všeobecném zdravotním pojištění. Zajištění plných odborových práv a boj proti nehlášené práci však stále vyžaduje zvláštní pozornost. Další úsilí je rovněž zapotřebí při boji proti dětské práci a při aktualizaci a dokončení strategického dokumentu pro tuto oblast. Zajišťování rovnosti žen a mužů v hospodářském a sociálním životě se musí zlepšit.

V *politice podnikání a průmyslu* se pokračovalo v dosaženém pokroku přijetím strategie pro malé a střední podniky a akčního plánu. Celkově Turecko dosáhlo vysoké úrovně sblížování právních předpisů. Významného pokroku bylo dosaženo v oblasti *vědy a výzkumu*. Integrace Turecka do Evropského výzkumného prostoru pokračuje podle plánu. V oblasti *vzdělávání a kultury* bylo dosaženo pokroku při sblížování tureckého systému vzdělávání se strukturami a rámcem kvalifikací EU. Turecko se úspěšně podílelo na programech Společenství.

V oblasti *regionální politiky a koordinace strukturálních nástrojů* bylo dosaženo pokroku při budování kapacit potřebných k provádění složek III a IV nástroje předvstupní pomoci. Je však třeba vyvinout další úsilí, aby byly vytvořeny nezbytné správní a kontrolní struktury na ústřední a místní úrovni.

V oblasti *soudnictví* byl zaznamenán určitý pokrok, zejména při vypracovávání strategie pro reformu soudnictví. Obavy však přetrvávají ohledně nezávislosti a nestrannosti soudnictví. Tyto otázky by měla strategie pro reformu řešit. V *boji proti korupci* byl zaznamenán omezený pokrok. Vláda pokračovala v provádění svých iniciativ této oblasti. Dosud však neexistují žádné právní předpisy, které by zajišťovaly transparentnost financování volební kampaně. Při omezování imunity poslanců parlamentu se nedosáhlo žádného pokroku. Je třeba vypracovat strategii boje proti korupci a akční plán a získat politickou podporu potřebnou k jejich provádění. V oblasti *základních práv* došlo k určitému pokroku v zákonodárství. Aby bylo zajištěno plné dodržování základních práv v souladu s Evropskou úmluvou o ochraně lidských práv a judikaturou Evropského soudu pro lidská práva, je nutné vyvinout ještě značné úsilí.

Ohledně *spravedlnosti, svobody a bezpečnosti* byl zaznamenán určitý pokrok, zejména při předcházení obchodu s drogami a lidmi. Sblížování právních předpisů s *acquis* v této kapitole pokračuje, je však třeba vyvinout trvalé úsilí v oblasti vízové politiky a soudní spolupráce v trestních věcech. Také při boji proti organizované trestné činnosti, která stále představuje závažný problém, je nutné vyvíjet trvalé úsilí. Turecko musí zlepšit své kapacity pro řešení otázek azylu a migrace. Musí se posílit úsilí o provádění národního akčního plánu v oblasti integrované správy hranic. Turecko musí obnovit jednání s Evropským společenstvím o dohodě o zpětném přebírání osob.

Pokud jde o *životní prostředí*, Turecko dosáhlo pokroku v oblasti kvality ovzduší, nakládání s odpady a posilování správních kapacit na ústřední úrovni. Nicméně celková úroveň sblížování právních předpisů zůstává na nízké úrovni. V oblasti průmyslového znečištění, řízení rizik a geneticky modifikovaných organismů nezaznamenalo Turecko žádné zlepšení.

Uspokojivé úrovně sblížování s *acquis* bylo dosaženo v oblasti *ochrany spotřebitele a zdraví*. Pokroku se dosáhlo při prosazování dozoru nad trhem a bezpečnosti výrobků, avšak je nutné

vyvinout ještě mnoho úsilí při řešení otázek, které nesouvisejí s bezpečností. Spotřebitelské hnutí v Turecku je stále slabé. Turecko dosáhlo určitého pokroku v oblasti ochrany *zdraví*.

Pokud jde o *celní unii*, Turecko dosáhlo vysoké úrovně harmonizace. Dosud však nebyla dokončena, pokud jde o zóny volného obchodu, osvobození od cla, boj proti padělanému zboží a odbavení. V oblasti *vnějších vztahů* Turecko rovněž dosáhlo vysokého stupně harmonizace, ačkoliv se plně neztotožnilo s postojem EU v rámci WTO a OECD.

Mírného pokroku bylo dosaženo v oblasti *finanční kontroly*. Prováděcí předpisy k zákonu o veřejné vnitřní finanční kontrole již existují, je však nutné přijmout řadu změn ohledně vnitřní kontroly. Je nutné vytvořit stálé struktury pro spolupráci s Evropským úřadem pro boj proti podvodům v oblasti ochrany finančních zájmů EU a pro kontakty s útvary Komise, které jsou odpovědné za ochranu eura před paděláním. Ohledně *finančních a rozpočtových ustanovení* nebyl zaznamenán žádný zvláštní vývoj.

Turecko pokračovalo v těsné harmonizaci se *zahraniční, bezpečnostní a obrannou politikou* EU. Výrazně přispívá k EBOP a usiluje o větší zapojení do jejích činností. Turecko však odmítá spolupráci mezi EU a NATO, které by se účastnily všechny členské státy EU.

Turecko posílilo svůj kladný přínos k regionální stabilitě a ve velké míře se podílelo na rozvoji vztahů mezi regionálními partnery, zejména na Blízkém východě a na Kavkazu. Během konfliktu v Gruzii převzalo Turecko úlohu prostředníka a navrhlo vytvoření „kavkazské platformy spolupráce a stability“. Návštěva tureckého prezidenta v Arménii představovala nový povzbuzující krok ve dvoustranných vztazích a přinesla naději na normalizaci vztahů. Hranice mezi Tureckem a Arménií však zůstává uzavřená.